

ГОВЬ ХК БОЛОН ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД

(Монгол Улсад бүртгэлтэй аж ахуйн нэгж)

**Нэгтгэсэн Санхүүгийн Тайлан
2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр
дуусгавар болсон тайлант жил**

(Хараат бус Аудиторын Тайлангийн хамт)

АГУУЛГА

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

ГҮЙЦЭТГЭХ УДИРДЛАГЫН МЭДЭГДЭЛ

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГУУД:

Нэгтгэсэн Санхүүгийн Байдлын Тайлан	1
Нэгтгэсэн Ашиг, Алдагдал болон Бусад Дэлгэрэнгүй Орлогын Тайлан.....	2
Нэгтгэсэн Өмчийн Өөрчлөлтийн Тайлан	3
Нэгтгэсэн Мөнгөн Гүйлгээний Тайлан.....	4
Нэгтгэсэн Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулгууд.....	5

Ерөнхий мэдээлэл

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн дарга	Д. Гэрэлмаа
Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн гишүүд	Ц.Баатарсайхан Д. Хулан Б.Амарсайхан Ц.Оргилболд Хидэо Савада
Хараат бус Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн гишүүд	Такэши Камбэ Д.Хүрэлбаатар А.Жаргалмаа
Нарийн бичгийн дарга	М.Сэлэнгэ
Харилцагч банкууд	Хаан Банк Голомт Банк Хас Банк Худалдаа Хөгжлийн Банк Ариг Банк Америкийн Банк Корпораци Дойче Банк Эй Жи Хятадын Бүтээн Байгуулалтын Банк Корпораци
Албан хаяг	Говь үйлдвэрийн байр, үйлдвэрийн гудамж Хан-Уул дүүрэг, 3 дугаар хороо Улаанбаатар-17062, Монгол улс
Хараат бус аудитор	КЭЙ ПИ ЭМ ЖИ АУДИТ ХХК Монгол улс, Улаанбаатар хот 14240, Сүхбаатар дүүрэг, 1 дүгээр хороо Энхтайваны өргөн чөлөө 17, Блю Скай Тауэр, 602 тоот

Гүйцэтгэх Удирдлагын Мэдэгдэл

Говь ХК-ийн удирдлага нь нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэх, тайлагнах үүрэгтэй.

Говь ХК болон түүний охин компаниуд (цаашид хамтад нь “Групп” гэх)-ын нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийнн Стандартуудын дагуу бэлтгэгдсэн. Группийн удирдлага нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээг үнэн зөв илэрхийлсэн гэдгийг баталгаажуулах үүрэгтэй.

Группийн удирдлага нь Группийн санхүүгийн байдлыг үндэслэлтэй, үнэн зөв илэрхийлж чадах, санхүүгийн тайлангууд нь тодруулга 2-оос 4-т дурдсан шаардлагуудад нийцсэн гэдгийг баталгаажуулах боломжийг хангах зөв зохистой нягтлан бодох бүртгэлийг хөтөлж байгаа гэдгийг баталгаажуулах үүрэгтэй.

Мөн удирдлага нь Группийн эд хөрөнгийг хадгалан хамгаалах, аливаа залилан ашиглан, зүй бус үйлдлээс сэргийлэх, ийм үйлдэл гарвал илрүүлэхэд шаардлагатай арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх ерөнхий үүрэгтэй.

Группийн удирдлага нь нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн тохиромжтой бодлогыг сонгож, тууштайгаар хэрэглэж, үндэслэлтэй, нягт нямбай тооцоолол, үнэлэмж хийж, бүх холбогдох нягтлан бодох бүртгэлийн стандартыг мөрдсөн гэж үзэж байна.

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг удирдлага шийдвэрийн дагуу зөвшөөрч батлав.




Д. Содгөрэл
Санхүү Бүртгэл/Хариуцсан Захирал

Улаанбаатар хот,
Монгол Улс

Онгоо: 2024 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр



Кэй Пи Эм Жи Аудит ХХК
Монгол Улс, Улаанбаатар-14240,
Сүхбаатар дүүрэг, 1 дүгээр хороо,
Энхтайваны өргөн чөлөө 17,
Блю Скай Тауэр, 602 тоот

Утас : +976 7011 8101
Факс: +976 7011 8102
www.kpmg.com/mn

Хараат Бус Аудиторын Тайлан

Говь Хувьцаат Компанийн Хувьцаа Эзэмшигчид болон Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлд:

Дүгнэлт

Бид Говь ХК (цаашид “Толгой Компани” гэх) болон түүний охин компаниуд (цаашид хамтад нь “Групп” гэх)-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлан, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн нэгтгэсэн ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, нэгтгэсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан болон нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогууд ба бусад тайлбар мэдээллүүдийг агуулсан тодруулгуудаас бүрдсэн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд аудит хийлээ.

Бидний дүгнэлтээр, энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь Группийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн нэгтгэсэн санхүүгийн гүйцэтгэл болон нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээг Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартын Зөвлөлөөс баталсан СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартууд (цаашид “СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартууд” гэх)-ын дагуу үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн байна.

Дүгнэлтийн Үндэслэл

Бид аудитаа Аудитын Олон Улсын Стандарт (цаашид “АОУС” гэх)-ын дагуу хийж гүйцэтгэсэн. Уг стандартын дагуу хүлээх үүрэг хариуцлагыг энэхүү тайлангийн *Нэгтгэсэн Санхүүгийн Тайлангийн Аудитад Хүлээх Аудиторын Үүрэг Хариуцлага* хэсэгт харуулсан. Бид Нягтлан Бодогчдын Ёс Зүйн Олон Улсын Стандартын Зөвлөлийн Мэргэжлийн Нягтлан Бодогчдын Ёс Зүйн Олон Улсын Дүрэм (Хараат Бус Байдлын Олон Улсын Стандарт үүнд хамаарна) (цаашид “НБЁЗОУС3-ийн Ёс зүйн Дүрэм” гэх) болон нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотой Монгол Улс дахь ёс зүйн зохих шаардлагуудын дагуу Группээс хараат бус байж, НБЁЗОУС3-ийн Ёс Зүйн Дүрэм болон эдгээр ёс зүйн шаардлагуудад нийцүүлэн бусад ёс зүйн үүрэг хариуцлагаа бүрэн биелүүлсэн болно. Бидний олж авсан аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөхөд хангалттай бөгөөд зохих үндэслэл болно гэдэгт бид итгэж байна.

Аудитын Гол Онцлох Зүйлс

Аудитын гол онцлох зүйлс гэдэг нь бидний мэргэжлийн үнэлэмжээр тайлант жилийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн чухал ач холбогдол бүхий зүйлс юм. Бид нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитынхаа хүрээнд эдгээр аудитын гол онцлох зүйлсийг бүхэлд нь авч үзсэн ба дүгнэлт гаргахдаа эдгээр асуудлуудад тус бүрчлэн тусдаа дүгнэлт гараагүй болно.

Аудитын Гол Онцлох Зүйлс, Үргэлжлэл

Борлуулалтын орлого хүлээн зөвшөөрөлт

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн Тодруулга 25.1, мөн Тодруулга 2.12-т тусгагдсан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын тодруулгуудыг харна уу.

Гол онцлох зүйлс	Тэдгээрийг шийдвэрлэсэн аудитын арга хэмжээ
Аудитын Олон Улсын Стандартад борлуулалтын орлого хүлээн зөвшөөрөлттэй холбоотой залилангийн эрсдэл аливаа байгууллагад зайлшгүй байдаг гэж үздэг. Бид борлуулалтын орлого бодитоор үүссэн эсэхэд уг эрсдэлийг авч үзсэн ба уг эрсдэлийг удирдлагад үүсч буй төлөвлөсөн санхүүгийн үр дүнд хүрэх шахалтаас үүдэлтэй байж болно гэж тодорхойлсон. Дээрх зүйлстэй холбоотойгоор бид борлуулалтын орлого хүлээн зөвшөөрөлтийг нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн гол онцлох зүйл гэж авч үзсэн.	Борлуулалтын орлогын хувьд гүйцэтгэсэн аудитын горимууд: - Бид удирдлагын зүгээс борлуулалт болон борлуулалтын орлого хүлээн зөвшөөрөх үйл явцад хэрэгжүүлж буй хяналтууд, тэр дундаа борлуулалтын орлого хүлээн зөвшөөрөлтийн оршин байх, үнэн зөв байх болон цаг хугацаанд нь бүртгэх зэрэг хяналтуудыг шалгасан. - Бид Группийн хэрэгжүүлсэн борлуулалтын орлого хүлээн зөвшөөрөх бодлогыг удирдлагатай ярилцлага хийх, борлуулалтын орлогыг хүлээн зөвшөөрч буй цаг хугацааг холбогдох стандартын шаардлагад нийцэж буй эсэхийг борлуулалтын гэрээнүүдээс түүвэр байдлаар сонгон ажил гүйлгээний хүргэлтийн нөхцөлүүдийг ойлгох үүднээс нягтлан шалгасан. - Борлуулалтын орлогыг зохих санхүүгийн жилд борлуулалтын гэрээний нөхцөлийн дагуу хүлээн зөвшөөрсөн эсэхийг шалгах үүднээс жилийн дуусгавар болох хугацааны үед хийгдсэн борлуулалтын ажил гүйлгээнүүдээс түүврээр сонгон авч бараа материалын зарлагыг илэрхийлэх баримтууд, борлуулсан бараа материалын хүргэлтийг худалдан авагч талаас хүлээн зөвшөөрсөн холбогдох баримт бичгүүдтэй тулган шалгасан. - Бид Группийн борлуулалтын тоо хэмжээ болон үнийн мэдээлэлд үндэслэн борлуулалтын орлогыг дахин тооцоолж үзсэн. - Бид Групп болон түүний худалдан авагч нарын хооронд хийгдсэн борлуулалтын ажил гүйлгээнд тулган баталгаажуулалт хийх гэх мэт аудитын горимтуудыг хэрэгжүүлсэн. - Бид тайлант жилийн дараа үед хийгдсэн борлуулалтын буцаалтууд болон худалдан авагч нь бодитой байсан эсэхийг шалгасан. - Бид орлого хүлээн зөвшөөрөх ердийн үйл явцаас гадуур борлуулалтын орлогын журналын бичилтүүд хийгдсэн эсэхийг шалгасан.



Бусад Мэдээлэл

Удирдлага нь бусад мэдээллийн хувьд үүрэг, хариуцлага хүлээх юм. Бусад мэдээлэл гэдэгт жилийн тайланд орсон мэдээллийг хамруулж ойлгох ба нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан болон манай аудиторын тайлан үүнд хамаарахгүй болно.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан дахь бидний дүгнэлт нь бусад мэдээллийг хамрахгүй бөгөөд үүнд бид ямар нэгэн баталгаажуулалт илэрхийлэхгүй юм.

Бусад мэдээлэлтэй уншиж танилцан, уг мэдээлэл нь нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан эсвэл аудитын явцад олж авсан бидний ойлголттой материаллаг хэмжээгээр нийцэхгүй эсвэл материаллагаар буруу илэрхийлэгдсэн зүйлс байгаа эсэхийг шалгах нь нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотой бидний хүлээх үүрэг, хариуцлага юм. Хийж гүйцэтгэсэн ажлын хүрээнд бусад мэдээлэлд аливаа материаллаг буруу илэрхийлэл байна гэж үзвэл бид энэ талаар тайлагнах үүрэгтэй. Бусад мэдээлэлтэй холбоотойгоор бидэнд тайлагнах зүйлс байгаагүй.

Удирдлага болон Засаглах Эрх Мэдэл Бүхий Этгээдүүдийн Нэгтгэсэн Санхүүгийн Тайланд Хүлээх Үүрэг Хариуцлага

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудын дагуу бэлтгэж, үнэн зөв толилуулах нь удирдлагын үүрэг хариуцлага юм. Алдаа, залыт ажиллагааны улмаас материаллагаар буруу илэрхийлэгдээгүй нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэх боломжтой болгоход зайлшгүй чухал гэж өөрийн тодорхойлсон дотоод хяналтуудын талаарх үүрэг хариуцлагыг мөн удирдлага хүлээнэ.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ удирдлагын зүгээс Группийн тасралтгүй үйл ажиллагаа эрхлэх чадамжийг үнэлэн, шаардлагатай гэж үзвэл тасралтгүй үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлуудыг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тодруулж, Группийг татан буулгах юм уу үйл ажиллагааг нь зогсоох эсвэл ингэхээс өөр бодит сонголт байхгүй байхаас бусад тохиолдолд нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй үйл ажиллагааны зарчимд суурилан нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангаа бэлтгэх үүргийг Группийн удирдлага хүлээнэ.

Засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүд нь Группийн санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүрэг хүлээнэ.



Нэгтгэсэн Санхүүгийн Тайлангийн Аудитад Хүлээх Аудиторын Үүрэг Хариуцлага

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг бүрүү илэрхийллээс бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй нотолгоог олж авах, бидний дүгнэлтийг агуулж буй аудиторын тайланг танилцуулах нь бидний зорилго юм. Ул үндэслэлтэй нотолгоо гэдэг нь өндөр түвшний баталгаажуулалт хэдий ч АОУС-ын дагуу гүйцэтгэсэн аудит нь бүхий л материаллаг бүрүү илэрхийллийг байнга илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм. Бүрүү илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдааны улмаас үүсч болох ба дангаараа эсвэл нийтдээ уг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах мэдээлэл хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөхөөр хүлээгдэж байвал материаллаг гэж үзнэ.

АОУС-ын дагуу аудит хийх үед мэргэжлийн үнэлэмж гаргах, мэргэжлийн үл итгэх үзлээр хандахыг аудитын ажлын явцад шаарддаг. Бид мөн:

- Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг бүрүү илэрхийллийн эрсдэлийг тодорхойлж, түүнийг үнэлэн уг эрсдэлд тохирохуйц аудитын горимыг боловсруулан хэрэгжүүлж, өөрсдийн дүгнэлтийн үндэслэл болохуйц хангалттай, зохистой аудитын нотолгоог олж авдаг. Залилан нь хуйвалдаан, бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, бүрүү илэрхийлэх болон дотоод хяналтыг орхигдуулах зэрэг явдлуудыг агуулсан байдаг тул залилангаас үүсэх материаллаг бүрүү илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэл нь алдааны улмаас үүсэх бүрүү илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэлээс харьцангуй их байдаг.
- Группийн дотоод хяналтын үр ашигтай байдалд дүгнэлт өгөх зорилгоор бус харин тухайн нөхцөл байдалд тохирохуйц аудитын горимыг боловсруулахын тулд аудитын ажилтай холбоотой дотоод хяналтын талаар ойлголт олж авдаг.
- Удирдлагын ашигласан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын зохистой байдал, нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын үндэслэл болон холбогдох тодруулгуудыг үнэлдэг.
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг удирдлага зохистой хэрэглэсэн эсэх, мөн бид олж авсан нотолгоондоо тулгуурлан Группийн тасралтгүй үйл ажиллагаагаа эрхлэх чадамжид мэдэгдэхүйц эргэлзээ үүсгэхүйц үйл явдал, нөхцөл байдалтай холбоотой материаллаг тодорхой бус байдал оршин байгаа эсэхийг тодорхойлдог. Материаллаг тодорхой бус байдал оршин байна гэж үзвэл бид аудиторын тайланд нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгад анхаарал хандуулах эсвэл энэхүү тодруулга нь хангалтгүй бол дүгнэлтээ өөрчлөх шаардлагатай болдог. Бид дүгнэлтээ аудиторын тайлан гаргах өдөр хүртэлх олж авсан аудитын нотолгоонд үндэслэн гаргадаг. Гэхдээ ирээдүйн үйл явдал, эсвэл нөхцөл байдал нь Группийг тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах боломжгүй болгоход хүргэж болно.
- Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн ерөнхий толилуулга, бүтэц болон агуулгыг тодруулгуудын хамт үнэлж, нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь холбогдох ажил гүйлгээнүүд болон үйл явдлуудыг үнэн зөв илэрхийлсэн эсэхийг үнэлдэг.
- Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд дүгнэлт өгөх зорилгоор Групп дэх компаниудын санхүүгийн мэдээлэл болон бизнесийн үйл ажиллагааны талаар аудитын хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоог олж авдаг. Бид Группийн аудитыг гүйцэтгэх, хянах, удирдах үүрэгтэй. Бид зөвхөн өөрсдийн аудитын дүгнэлтэнд хариуцлага хүлээнэ.



Нэгтгэсэн Санхүүгийн Тайлангийн Аудитад Хүлээх Аудиторын Үүрэг Хариуцлага, Үргэлжлэл

Бид бусад асуудлуудын дундаас аудитын ажлын төлөвлөсөн цар хүрээ, хугацаа болон аудитын явцад тодорхойлсон дотоод хяналтын аливаа мэдэгдэхүйц доголдлыг багтаагаад аудитын илэрсэн томоохон асуудлуудаар засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүдтэй харилцдаг.

Мөн бид засаглах эрх бүхий этгээдүүдэд хараат бус байдлын талаарх холбогдох ёс зүйн шаардлагыг биелүүлсэн талаарх мэдэгдлийг хийдэг бөгөөд шаардлагатай үед бидний хараат бус байдалд нөлөөлж болохуйц бүхий л харилцаа болон бусад асуудлууд, хараат бус байдлын эрсдэлийг бууруулсан эсвэл түүний эсрэг авсан хамгаалалтын хариу үйлдлүүдийн талаарх мэдэгдлийг хийдэг.

Засаглах эрх бүхий этгээдүүдтэй харилцсан асуудлуудаас бид тайлант жилийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн өндөр ач холбогдолтой гэж үзсэн зүйлсийг аудитын гол онцлох зүйлс хэмээн тодотгосон болно. Бид аудитын гол онцлох зүйлсийг хууль тогтоомжоор нийтэд ил болгохыг хориглоогүй үед эсвэл маш ховор тохиолдолд тайланд тодруулахгүй байх нь тодруулснаас илүүтэйгээр олон нийтийн эрх ашигт нийцнэ гэж үзсэнээс уг онцлох зүйлсийг тайланд оруулахгүй хэмээн шийдвэр гаргаснаас бусад тохиолдолд эдгээр зүйлсийг тайландаа оруулдаг.

Энэхүү хараат бус аудиторын тайлангийн аудитын гэрээт ажлын партнер нь Гүн Пён Шиг, аудитын компанийн Ерөнхий Захирал нь Г. Соёлмаа нар болно.



Кэй Пи Эм Жи Аудит ХХК
Монгол Улс, Улаанбаатар хот
2024 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр

Баталгаажуулсан:

Г. Соёлмаа
Ерөнхий Захирал

Баталсан:

Гүн Пён Шиг
Партнер

Энэхүү тайлан нь аудитын тайлангийн өдөр буюу 2024 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдрөөр хүчин төгөлдөр үйлчилнэ. Аудитын тайлангийн өдөр болон энэхүү тайланг хэрэглэх хугацааны хооронд тохиолдож болох аливаа тайлагналын үеийн дараах үйл явдал, нөхцөл байдал нь уг нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан болон тодруулгад материаллаг нөлөө үзүүлж болох юм. Тиймээс аудитын тайланг хэрэглэгчид нь уг тайлагналын үеийн дараах үйл явдал, нөхцөл байдлын нөлөөллийг дээрх аудитын тайланд тусгаагүйг анхаарна уу. Энэхүү тайлан нь зөвхөн Группийн хувьцаа эзэмшигчдэд зориулагдсан болно. Бид энэхүү тайлангийн агуулгын хүрээнд өөр аливаа нэг гуравдагч талын өмнө үүрэг, хариуцлага хүлээхгүй болно.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨРХ
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

	Тодруулга	2023	2022
Хөрөнгө			
<i>Эргэлтийн хөрөнгө</i>			
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	5	9,491,111	9,034,919
Урьдчилгаа төлбөр	7	3,173,680	2,318,495
Дансны болон бусад авлага	6	8,030,908	3,318,986
Бараа материал	8	142,521,277	128,791,463
Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө	9	-	17,227
		163,216,976	143,481,090
<i>Эргэлтийн бус хөрөнгө</i>			
Үндсэн хөрөнгө	10	129,249,293	137,432,575
Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгө	11	2,109,746	731,724
Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	24.3	9,276,559	14,879,483
Бусад эргэлтийн бус хөрөнгүүд	13	7,930,958	1,587,295
		148,566,556	154,631,077
Нийт хөрөнгө		311,783,532	298,112,167
Өр төлбөр ба эзэмшигчдийн өмч			
<i>Богино хугацаат өр төлбөр</i>			
Дансны болон бусад өглөг	14	38,880,126	20,969,192
Гэрээний өр төлбөр	14.1	1,672,424	1,983,898
Буцаах эрхтэй барааны өр төлбөр	15	-	26,503
Богино хугацаат түрээсийн өглөг	16	964,376	777,988
Орлогын албан татварын өглөг	24.2	1,801,506	3,683,126
Богино хугацаат зээл	17	232,559,514	129,853,617
		275,877,946	157,294,324
<i>Урт хугацаат өр төлбөр</i>			
Урт хугацаат түрээсийн өглөг	16	1,321,948	112,069
Урт хугацаат зээл	17	9,830,059	95,686,234
Бусад урт хугацаат өглөг	18	17,036,260	30,984,941
Хойшлогдсон татварын өглөг	24.3	7,883,775	8,206,834
		36,072,042	134,990,078
Нийт өр төлбөр		311,949,988	292,284,402
Эздийн өмч			
Хувьцаат капитал	19	780,113	780,113
Дахин үнэлгээний нөөц	22	44,568,540	44,568,540
Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн нөөц	23	(10,662,273)	(11,436,010)
Хуримтлагдсан алдагдал		(34,852,836)	(28,084,878)
Нийт эздийн өмч		(166,456)	5,827,765
Нийт өр төлбөр ба эздийн өмч		311,783,532	298,112,167

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудын салшгүй хэсэг болно.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН АШИГ, АЛДАГДАЛ БОЛОН БУСАД ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГЫН ТАЙЛАН
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

	Тодруулга	2023	2022
Борлуулалтын орлого	25.1	255,650,516	193,427,609
Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг	25.2	(131,011,345)	(97,766,831)
Нийт ашиг		124,639,171	95,660,778
Бусад орлого	27.1	5,002,286	1,162,425
Борлуулалт ба түгээлтийн зардал	25.4	(73,593,361)	(61,767,484)
Ерөнхий ба удирдлагын зардал	25.5	(19,733,240)	(14,138,399)
Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын буцаалт	31.1	9,266	49,464
Бусад зардал	27.2	(6,980)	(13,355)
Үйл ажиллагааны ашиг		36,317,142	20,953,429
Санхүүгийн орлого	26	229,734	29,261
Санхүүгийн зардал	28	(36,523,753)	(30,979,282)
Татварын өмнөх ашиг (алдагдал)		23,123	(9,996,592)
Орлогын албан татварын (зардал) өгөөж	24	(6,791,081)	2,998,982
Тайлант жилийн цэвэр алдагдал		(6,767,958)	(6,997,610)
Бусад дэлгэрэнгүй орлого:			
Ашиг, алдагдал руу дараа үед дахин ангилагдах боломжтой бусад дэлгэрэнгүй орлого:			
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөлөө	22	-	(4,301,861)
Ашиг, алдагдал руу дараа үед дахин ангилагдах боломжгүй бусад дэлгэрэнгүй орлого:			
Гадаад дахь охин компаниудын цэвэр хөрөнгийн гадаад валютын ханшийн хөрвүүлэлтийн зөрүү	23	773,737	(11,997,888)
Тайлант жилийн бусад дэлгэрэнгүй орлого		773,737	(16,299,749)
Тайлант жилийн нийт дэлгэрэнгүй алдагдал		(5,994,221)	(23,297,359)
Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг (төгрөгөөр)	21	(9)	(9)

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудын салиггүй хэсэг болно.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

	Тодруулга	Хувьцаат капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн нөөц	Хуримтлагдсан алдагдал	Нийт
2022 оны 01 сарын 01-ний үлдэгдэл		780,113	48,870,401	561,878	(21,087,268)	29,125,124
<i>Нийт дэлгэрэнгүй орлого:</i>						
Тайлант жилийн цэвэр алдагдал		-	-	-	(6,997,610)	(6,997,610)
Бусад дэлгэрэнгүй алдагдал	22, 23	-	(4,301,861)	(11,997,888)	-	(16,299,749)
2022 оны 12 сарын 31-ний үлдэгдэл		780,113	44,568,540	(11,436,010)	(28,084,878)	5,827,765
2023 оны 01 сарын 01-ний үлдэгдэл		780,113	44,568,540	(11,436,010)	(28,084,878)	5,827,765
<i>Нийт дэлгэрэнгүй орлого:</i>						
Тайлант жилийн цэвэр алдагдал		-	-	-	(6,767,958)	(6,767,958)
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	23	-	-	773,737	-	773,737
2023 оны 12 сарын 31-ний үлдэгдэл		780,113	44,568,540	(10,662,273)	(34,852,836)	(166,456)

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудын салиггүй хэсэг болно.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

	Тодруулга	2023	2022
Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Тайлант жилийн цэвэр алдагдал			
Тохируулгууд:		(6,767,958)	(6,997,610)
Эргэлтийн бус хөрөнгийн элэгдэл ба хорогдлын зардал	25.3	12,643,029	11,872,940
Орлогын албан татварын зардал (өгөөж)	24	6,791,081	(2,998,982)
Хүүгийн зардал	28	30,257,198	25,600,326
Хүүгийн орлого	26	(229,734)	(29,261)
Хөнгөлөлттэй зээлийн дискаунтын нөлөө	28	4,418,776	-
Гадаад валютын ханшийн зөрүүний гарз		1,176,462	6,498,317
Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын буцаалт	31.1	(9,266)	(49,464)
Бараа материалын хасагдуулгын зардал (буцаалт), цэвэр	8	(166,906)	738,563
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны гарз	27	6,980	13,355
		48,119,662	34,648,184
Өөрчлөлт:			
Дансны болон бусад авлага		(3,548,120)	12,664,331
Урьдчилгаа төлбөр		(6,148,480)	228,243
Бараа материал		(13,562,908)	8,500,346
Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө		17,227	(17,227)
Дансны ба бусад өглөг		(11,962,418)	14,542,458
Буцаах эрхтэй барааны өр төлбөр		(26,503)	26,503
Гэрээний өр төлбөр		(311,474)	613,617
		12,576,986	71,206,455
Төлсөн орлогын албан татвар	24.2	(3,392,836)	(78,714)
Төлсөн хүү	17.2	(27,329,645)	(25,219,577)
Үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(18,145,495)	45,908,164
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Хүлээн авсан хүү	26	229,734	29,261
Үндсэн хөрөнгө борлуулснаас орж ирсэн мөнгө		1,359,228	7,664
Үндсэн хөрөнгийн худалдан авалт	10	(4,642,753)	(2,934,998)
Биет бус хөрөнгийн худалдан авалт	13.1	(1,249,934)	(226,018)
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(4,303,725)	(3,124,091)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Авсан зээл (холбоотой талыг оролцуулаад)	17.2	1,153,263,480	381,238,895
Гаргасан бонд	17.2	-	7,906,980
Төлсөн бонд		-	(17,765,164)
Төлсөн зээл (холбоотой талын зээлийг оролцуулаад)	17.2	(1,130,151,838)	(396,589,513)
Холбогдох талуудад өгсөн урьдчилгаа	29.3	(18,950,000)	-
Холбоотой этгээдэд олгосон урьдчилгаа төлбөр	29.3	18,950,000	-
Төлсөн түрээсийн төлбөр	17.2	(965,391)	(931,813)
Төлсөн ногдол ашиг	20	(280)	(247)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		22,145,971	(26,140,862)
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр (бууралт) / өсөлт			
Гадаад валютын ханшийн зөрүү	23	773,737	(11,997,888)
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн үлдэгдэл дэх ханшийн зөрүүний нөлөөлөл		(14,296)	117
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	5	9,034,919	4,389,479
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	5	9,491,111	9,034,919

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудын салшгүй хэсэг болно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

1. Үндсэн үйл ажиллагаа ба зохион байгуулалт

Говь ХК (цаашид “Компани” гэх) нь 1981 онд Монгол Улсын хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан. Компанийн 51.29%-ийг Монгол Улсад бүртгэлтэй Таван Богд Холдингс ХХК, 34%-ийг Япон Улсад бүртгэлтэй Хиде Интер ХХК эзэмшдэг бөгөөд үлдсэн 14.71%-ийг бусад жижиг хувьцаа эзэмшигчид эзэмшдэг. 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Говь ХК нь нийт 23,989 хувьцаа эзэмшигчтэй байсан. 2024 оны 01 дүгээр сард дээд шатны хянагч этгээдийн нэрийг Таван Богд Трейд ХХК-аас Таван Богд Холдингс ХХК болгон өөрчилсөн.

Компани болон охин компаниуд нь (цаашид “Групп” гэж нэрлэх) Монгол улс, Улаанбаатар хот-17062, Хан-Уул дүүрэг, 3 дугаар хороо, Говь Хувьцаат Компанийн байранд байрлах бөгөөд үндсэн үйл ажиллагаагаа Монгол, БНХАУ, АНУ, Герман, Их Британи зэрэг улсад эрхлэн явуулдаг.

Компани нь Улсын Бүртгэлийн Ерөнхий Газарт бүртгүүлж, улсын бүртгэлийн 2076357 тоот регистрийн дугаартай гэрчилгээ авсан болно.

Гүйцэтгэх захирал 2024 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдөр өөрчлөгдсөн бөгөөд шинэ томилгоо 2024 оны 3 дугаар сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр үйлчилсэн.

Групп нь сүлжмэл, оёмол, нэхмэл бүтээгдэхүүн зэрэг бэлэн болон хагас боловсруулсан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, борлуулалт, хуурай хими цэвэрлэгээний үйлчилгээ зэрэг үндсэн үйл ажиллагааг эрхэлдэг. Группийн үйл ажиллагааны орлогын талаар тодруулга 25.1-д тодруулсан болно. Группийн охин компаниудын үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг тодруулга 12-т тодруулсан.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг 2024 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдрөөр Группийн удирдлага батлан гаргасан.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй

Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын талаарх мэдээлэл

Групп 2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Бодлогын Тодруулга (НББОУС 1 болон СТОУС Практик Мэдэгдэл 2-ын нэмэлт өөрчлөлт)-ын шаардлагыг мөрдсөн. Хэдийгээр нэмэлт өөрчлөлтүүд нь Группийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод аливаа өөрчлөлтийг оруулаагүй боловч уг нэмэлт өөрчлөлтүүд нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын мэдээлэлд нөлөөлж, нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тодруулагдсан.

Нэмэлт өөрчлөлтүүд нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын “үндсэн” гэх ухагдахууныг халж, нягтлан бодох бүртгэлийн “материаллаг” бодлогуудыг тодруулахыг шаардсан. Нэмэлт өөрчлөлтүүд нь мөн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг тодруулахад материаллаг байдлыг хэрхэн мөрдөх талаарх удирдамжийг агуулсан. Мөн уг нэмэлт өөрчлөлтүүд нь санхүүгийн тайлангийн мэдээлэл хэрэглэгчдийг санхүүгийн тайлангийн бусад мэдээллийг ойлгоход нь туслахуйц хэрэгцээтэй, тухайн байгууллагын онцлогыг тусгасан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын талаарх мэдээллээр хангахад нь тухайн байгууллагад туслахад чиглэсэн.

2.1 Тайлагналын нийцэл

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартын Зөвлөлөөс (НББОУСЗ) гаргасан СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудын дагуу бэлтгэж, толилуулсан. Тухайн жилийн толилуулгатай нийцүүлэхийн тулд зарим холбогдох тоонд дахин ангилал орсон.

2.2 Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан бэлтгэсэн суурь

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг зарим үндсэн хөрөнгөөс бусад зүйлсийн хувьд түүхэн өртөгт үндэслэн бэлтгэсэн. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод тусгаснаар зарим үндсэн хөрөнгийг дахин үнэлсэн үнэ буюу бодит үнэ цэнээр бүртгэсэн. Түүхэн өртөг нь хөрөнгийг худалдан авах үед төлсөн эсвэл солилцсон зүйлийн бодит үнэ цэнэ байдаг.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.2 Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан бэлтгэсэн суурь (үргэлжлэл)

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан дахь дүнгүүдийг тодруулгад өөрөөр зааснаас бусад тохиолдолд мянгачилан, Группийн бүртгэлийн валют болох Монгол Улсын мөнгөн тэмдэгт болох төгрөгөөр толилуулсан.

2.2.1 Тасралтгүй байх зарчим

Группийн 2023 оны нийт борлуулалтын орлого 255.7 тэрбум төгрөг болж, өмнөх оноос 32%-аар өссөн. Үүнд, аялал жуулчлал сэргэсэнтэй холбоотойгоор дотоодын зах зээлийн борлуулалт 147.0 (57%) тэрбум төгрөгөөр өссөн нь голлон нөлөөлсөн. Гадаад борлуулалт 30%-аар өсч, 59.5 тэрбум төгрөг болсон.

Гадаад зах зээлийн тухайд, цаг агаарын дулаарал болон хэрэглэгчдийн онлайн худалдаа хийх сонирхол буурсантай холбоотойгоор борлуулалт 10%-аар буурсан. Группийн нийт цэвэр борлуулалт өсч, 2022 онтой харьцуулахад ашигт ажиллагаа 3%-аар өссөн үзүүлэлттэй байна.

2024 онд Говь ХК-ийн нийт борлуулалтын орлого энэ оныхоос бага зэрэг нэмэгдэх төлөвтэй байгаа ба өсөлтийн чиг хандлагын хувьд хүрэх боломжтой гэж үзэж байна. Группийн дотоодын зах зээл нэмэгдэх төлөвтэй байгаа бол маркетингийн зардал болон хөнгөлөлтийн хувийг бууруулахаар төлөвлөж байгаатай холбоотойгоор гадаад зах зээлийн борлуулалт буурах төлөвтэй байна. 2023 онд Монгол Улсад нийт 650 мянган жуулчин ирсэн ба үүний нөлөөгөөр дотоодын зах зээл өндөр гүйцэтгэлтэй байна. 2024 онд Монгол Улс нэг сая жуулчин хүлээж авахаар зорьж байгаа нь Группийн дотоодын зах зээлд таатай нөлөө үзүүлнэ гэсэн хүлээлттэй байна. ODM зах зээлийн хувьд Групп нь одоо хамтран ажиллаж байгаа 50 гаруй харилцагчидтайгаа хамтын ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн ажиллахыг эрмэлзэж байна. Гадаад зах зээлийн хувьд ашигт анхаарлаа хандуулж ажиллахаас илүүтэйгээр маркетингийн томоохон зардал, хөнгөлөлтийн хувь хэмжээг бууруулж ажиллахаар төлөвлөж байна. Ингэснээр хэрэглэгчдэд өндөр хөнгөлөлтийн хувийг маркетингийн зардал ихтэйгээр үзүүлэхгүйгээр брэндээ сайжруулна гэдэгт итгэлтэй байна.

Үйл ажиллагааны зардлын хувьд Групп бараа материалын менежментэд түлхүү анхаарч маркетингийн зардал болон санхүүжилтийн зардлыг бууруулахаар шийдсэн. Групп энэхүү стратеги нь гадаад зах зээлд урт хугацааны тогтвортой өсөлтийг хангах зөв стратеги гэж үзэж байна.

2024 оны 02 дугаар сарын 15-ны өдөр Говь ХК нь дээд шатны хянагч этгээд болох Таван Богд Холдингс ХХК-аас Говь ХК-ийг тасралтгүй үйл ажиллагаа явуулах боломжийг бүрдүүлэхэд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлсээр байх болно гэсэн албан бичгийг хүлээн авсан. Тус албан бичигт Говь ХК-ийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн санхүүгийн тайлан тайлагнасан өдрөөс хойш 12-оос доошгүй сарын хугацаанд хүлээсэн үүргээ биелүүлж санхүүгийн дэмжлэг үзүүлнэ хэмээн тусгагдсан. Мөн Таван Богд Холдингс ХХК нь Говь ХК-аас Таван Богд Холдингс ХХК-ийн харьяа аж ахуйн нэгжүүдэд төлөх төлбөрийг нэхэмжлэхгүй, эргүүлэн татахгүй, буцаан төлөхийг шаардахгүй гэдгээ баталж, бий болж болзошгүй бэлэн мөнгөний дутагдлыг нөхөхийн тулд цаашид санхүүжилт олгох болно гэдгээ мэдэгдсэн.

Групп нь тасралтгүй байдлын зарчимд үндэслэн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэсэн бөгөөд удирдлагын зүгээс үүнийг зохистой гэж үзсэн.

2.3 Нэгтгэлийн суурь

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь Компанийн болон түүний хяналтад байдаг охин компаниудын санхүүгийн тайлангаас бүрддэг. Компани дараах тохиолдолд хяналтыг бий болгодог:

- Санхүүжигчийг удирдах чадвар;
- Санхүүжигчээс өөрийн оролцооны дагуу хувьсах өгөөж хүртэх эсвэл эрхээ шилжүүлэх; болон
- Санхүүжигчийн өгөөжид нөлөөлөх эрх мэдлийг ашиглах чадвар

Дээр дурдсан гурван шалгуурын аль нэгийг өөрчлөх нөхцөл болзол үүссэн тохиолдолд Групп нь санхүүжигчид тогтоосон хяналтаа алдсан эсэх талаар дахин үнэлнэ.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.3 Нэгтгэлийн суурь (үргэлжлэл)

Санхүүжигчид нөлөө үзүүлэх саналын эрхийн олонхийг эзэмшдэггүй хэдий ч Компанийн эзэмшиж буй саналын эрх нь санхүүжигчийн холбогдох үйл ажиллагаанд нөлөө үзүүлэх бодит чадвартай байвал санхүүжигчид үзүүлэх нөлөө байна гэж үздэг.

Компанийн эзэмшиж буй саналын эрх нь санхүүжигчийн холбогдох үйл ажиллагаанд нөлөө үзүүлэх хүч байгаа эсэхийг дараах хүчин зүйлүүдээр үнэлдэг.

- Компанийн саналын эрхийн хэмжээ болон бусад хувьцаа эзэмшигчдийн саналын эрхийн тархалт болон сарнилт
- Компани болон бусад хувьцаа эзэмшигчдийн саналын эрхээ хэрэгжүүлэх чадвар
- Бусад гэрээгээр тохирсон саналын эрх
- Компанийн саналын эрх нь одоогийн холбогдох үйл ажиллагаанд нөлөөлж чадах бусад хүчин зүйлүүд

Компани охин компанийг хяналтдаа оруулсан өдрөөс эхлэн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд уг охин компанийг нэгтгэх ба охин компани дахь хяналтаа алдсан өдрөөс эхлэн нэгтгэхээ зогсоодог. Тусгайлан, охин компанийн тайлант жилийн орлого, зардлыг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тусгахдаа тухайн охин компани дахь хяналтыг олж авсан өдрөөс тухайн охин компани дахь хяналтаа алдсан өдөр тасалбар болгон тайлант жилийн орлого, зардлыг ашиг алдагдал болон бусад нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайланд нэгтгэдэг.

Охин компанийн ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогыг Группийн эзэд болон хяналтын эрхгүй хувь оролцоонд ногдох хэсэг гэж ангилан харуулдаг. Охин компанийн нийт дэлгэрэнгүй орлогыг Группийн эзэд болон хяналтын эрхгүй хувь оролцоонд хуваарилах бөгөөд үүнийг хяналтын эрхгүй хувь оролцоо хасах үлдэгдэлтэй болох байсан ч хэрэгжүүлнэ.

Хэрэв шаардлагатай бол, Группийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлоготой нийцүүлэхийн тулд охин компанийн санхүүгийн тайланд тохируулга хийдэг.

Толгой болон охин компаниудын хооронд гарсан орлого, зардал, мөнгөн гүйлгээ болон хөрөнгө, өр төлбөр, өмчийн дансдын үлдэгдлийг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд бүрэн устгадаг.

2.3.1. Группийн охин компани дахь эзэмшлийн хувийн өөрчлөлт

Охин компани дахь Группийн эзэмшлийн хувийн өөрчлөлтийг охин компани дахь хяналтын багцаа алдаагүй л бол эзэмшигчийн өмчийн ажил гүйлгээ байдлаар бүртгэнэ. Охин компани дахь Группийн хувь эзэмшил болон хяналтын эрхгүй хувь оролцооны дансны үнийг эзэмшлийн хувьд гарсан өөрчлөлтөөр залруулдаг. Хяналтын эрхгүй хувь оролцоон дахь өөрчлөлт ба төлсөн эсвэл хүлээн авсан зүйлийн бодит үнэ цэнийн хоорондох аливаа зөрүүг өмчид шууд хүлээн зөвшөөрч, Группийн эзэмшигчдэд хуваарилдаг.

Групп нь охин компани дахь хяналтын багцаа алдсан үед олз, гарзыг (i) хүлээн авсан зүйлсийн бодит үнэ цэнэ ба үлдсэн эзэмшлийн хувийн бодит үнэ цэнийн нийлбэр (ii) охин компанийн хөрөнгө (гүүдвиллийг оролцуулаад) ба өр төлбөрийн дансны үнэ ба хяналтын эрхгүй хувь оролцооны зөрүүгээр тодорхойлно.

Бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд охин компанитай холбоотой бүртгэсэн өмнөх бүх дүнг тэдгээр хөрөнгийн данснаас хасалт байдлаар бүртгэнэ (холбогдох СТОУС-д заасны дагуу ашиг алдагдал руу ангиж тайлагнах эсвэл хуримтлагдсан ашиг руу шилжүүлнэ). Өмнөх охин компанид үлдсэн аливаа хөрөнгө оруулалтын хяналтаа алдсан өдрөөрх бодит үнэ цэнийг СТОУС 9 *Санхүүгийн хэрэглээр: Хүлээн зөвшөөрөлт ба хэмжилт*-ийн дагуу анхдагч хүлээн зөвшөөрөлтийн бодит үнэ цэнээр эсвэл хэрэв тохиромжтой бол хараат эсвэл хамтарсан хяналттай аж ахуйн нэгжид оруулсан хөрөнгө оруулалтын анхдагч хүлээн зөвшөөрөлтийн өртгөөр тооцно.

2.4 Бараа материал

Бараа материалыг жигнэсэн дундаж өртгийн аргаар хэмжсэн худалдан авалт ба/эсвэл үйлдвэрлэлийн өртөг, цэвэр боломжит үнэ цэнийн аль багаар хэмжинэ. Худалдан авах зардал нь тайлант хугацаан дахь худалдан авалтын холбогдох нэмэлт зардлыг агуулдаг. Үйлдвэрлэлийн зардал нь шууд хамааралтай зардлууд ба бүтээгдэхүүнтэй холбоотойгоор гарсан шууд бус зардлын зарим хэсгийг багтаана.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.4 Бараа материал (үргэлжлэл)

Цэвэр боломжит үнэ цэнэ нь тооцоолсон борлуулахаар тооцсон үнээс түүнийг иж бүрдэл болгохоор тооцсон зардал ба борлуулахад шаардагдах тооцсон зардлыг хассан дүнг хэлнэ. Бараа материалын хүлээгдэж буй хэрэглээ болон цэвэр боломжит үнэ цэнийг харгалзан бараа материал, бүтээгдэхүүний хувьд хасагдуулга нөөцийг шаардлагатай үед тодорхойлно.

2.5 Урьдчилгаа төлбөр

Урьдчилгаа төлбөр нь мөнгөн хэлбэрээр төлөгдсөн боловч зардал нь хараахан гараагүй төлбөр эсвэл хүлээн аваагүй бараа материалын төлбөрөөс бүрдэнэ. Урьдчилгаа төлбөрийг анх хөрөнгөөр бүртгэх ба төлөгдсөн мөнгөн дүнгээр нь хэмжинэ. Уг төлбөрийг тухайн зардал нь гарсан тохиолдолд эсвэл хугацаа дуусах үед ашиг, алдагдал руу болон бараа материалыг хүлээн авсан тохиолдолд холбогдох хөрөнгөнд ангилдаг.

Урьдчилгаа төлбөртэй холбоотой бүтээгдэхүүний өртөг эсвэл үйлчилгээ нь нэг жилийн дотор зарлагдах бол урьдчилгаа төлбөрийг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд эргэлтийн хөрөнгөөр ангилна. Бусад тохиолдолд эргэлтийн бус хөрөнгөөр ангилна. Тайлант жилийн эцэст Групп урьдчилгаа төлбөрийн дансны үнэд хяналт тавьж, үнэ цэнийн бууралт гарсан эсэхийг тодорхойлдог.

2.6 Үндсэн хөрөнгө

Группийн эзэмшиж буй газрын эрхийг анх хүлээн авсан өдрийн бодит үнэ цэнээр нь Группийн үндсэн хөрөнгө гэж хүлээн зөвшөөрнө. Групп нь газар эзэмших эрхийг олж эзэмшсэн өдрөөс эхлэн холбогдох газрын төлбөрийг улсад тушаадаг бөгөөд энэхүү төлбөрийн хэмжээ харьцангуй бага хэмжээтэй юм. Газрын эрхийг элэгдүүлдэггүй бөгөөд дахин үнэлсэн үнэ цэнээр хэмжинэ. Дуусаагүй барилгыг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлант хөрөнгийн өртгөөс хуримтлагдсан элэгдэл болон хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтыг хассан дүнгээр тайлагнана.

Үндсэн хөрөнгийг анх өртгөөр нь бүртгэнэ. Үндсэн хөрөнгийн өртөг дараах зардлуудаас бүрдэнэ. Үүнд:

- Хөнгөлөлт урамшууллын дараах худалдан авсан үнэ, гаалийн татвар болон худалдан авалттай холбоотой буцаан олгогдохгүй татвар;
- Удирдлагын зорилгоор үйл ажиллагаа явуулахад бэлэн болгож түүнийг байршуулах болон шаардлагатай нөхцөлийг хангахтай холбоотой гарсан аливаа шууд зардлууд.

Худалдаж авсан программ хангамж нь холбогдох тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагаатай салшгүй холбоотой бол тухайн тоног төхөөрөмжийн нэг хэсэг байдлаар капиталжуулна.

Үндсэн хөрөнгийн өртөгт мэргэжлийн үйлчилгээний төлбөр, бэлтгэл шаардагдах хөрөнгийн хувьд Группийн 2.16-д тусгасан бодлогын дагуу капиталжуулсан зээлийн хүүгийн зардлыг багтаадаг. Үндсэн хөрөнгийг ашиглахад бэлэн болгож суурилуулах үед тохирох үндсэн хөрөнгийн төрөлд нь ангилан бүртгэнэ.

Тайлант үеийн эцэст газар болон барилгаас бусад үндсэн хөрөнгийг өртгөөс нь хуримтлагдсан элэгдэл болон хуримтлагдсан үнэ цэнэ бууралтыг хассан дүнгээр хэмжсэн.

Дахин үнэлсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн газар болон барилгыг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд тэдгээрийн дахин үнэлсэн дүнгээр тайлагнах ба мэргэжлийн хүлээн зөвшөөрөгдсөн үнэлгээчний зах зээлийн бодит нотолгоонд үндэслэн дахин үнэлсэн өдрийн үндсэн хөрөнгийн бодит үнэ цэнээс хуримтлагдсан элэгдэл болон хуримтлагдсан үнэ цэнэ бууралтыг хассан дүнгээр тайлагнадаг. Дансны үнэ ба бодит үнэ цэнийн хооронд материаллаг зөрүү гаргахгүй байх үүднээс тайлагналын үеийн эцэс бүрт хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлдог.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.6 Үндсэн хөрөнгө (үргэлжлэл)

Дахин үнэлсэн үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг тухайн жилийн ашиг алдагдлаар тусгадаг. Дахин үнэлсэн хөрөнгийг худалдах эсвэл ашиглалтаас хасах үед дахин үнэлгээний санд үлдсэн нэмэгдлийг хуримтлагдсан ашиг руу шууд шилжүүлнэ.

Үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой гарсан дараа үеийн зардал нь тухайн хөрөнгийн анх тооцсон бүтээмжийн түвшинг нэмэгдүүлэх замаар Группд эдийн засгийн ирээдүйн өгөөжийг авчрах магадлалтай үед өртгөөр үндсэн хөрөнгийн дансны үнийг нэмэгдүүлдэг.

Бусад бүх худалдан авалтын дараа гарсан зардлуудыг гарсан тайлант үед нь зардлаар бүртгэнэ.

Газар болон дуусаагүй барилгаас бусад үндсэн хөрөнгийн өртөг эсвэл дахин үнэлсэн дүнгээс тэдгээрийн үлдэгдэл өртгийг хассан дүнг шулуун шугамын аргаар, ашиглалтын жилд нь элэгдүүлдэг.

Үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын жил:

Барилга байгууламж	10 – 40 жил
Тоног төхөөрөмж	10 жил
Тавилга, эд хогшил	2 - 10 жил
Тээрийн хэрэгсэл	10 жил
Түрээсийн сайжруулалт	2 - 5 жил

Тооцоолсон ашиглалтын жил, үлдэх өртөг болон элэгдлийг тооцох аргыг тайлан гаргах өдрөөр хянаж үздэг ба тооцооллыг өөрчлөх шаардлагатай байвал нөлөөллийг нь ирэх жилүүдэд залруулдаг.

Үндсэн хөрөнгийг ашиглалтаас хасах үед болон тухайн хөрөнгийг үргэлжлүүлэн ашигласнаар ямар нэгэн эдийн засгийн үр өгөөж олохгүй гэж үзвэл бүртгэлээс хасдаг. Үндсэн хөрөнгийн зүйлийг ашиглалтаас хассан, зарж борлуулснаас үүсэх ашиг алдагдлыг худалдан борлуулсан үнэ ба хөрөнгийн дансны үнэ хоёрын зөрүүгээр тодорхойлох ба тухайн жилийн ашиг, алдагдалд тусгана.

2.7 Биет бус хөрөнгө

Ашиглагдах жил нь тодорхой, тусад нь худалдан авсан биет бус хөрөнгийг өртгөөс нь хуримтлагдсан элэгдэл ба үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан дүнгээр хэмжинэ. Биет бус хөрөнгийн хорогдлыг шулуун шугамын аргаар, биет бус хөрөнгийн ашиглалтын жилээр тооцоолон хүлээн зөвшөөрдөг. Тооцоолсон ашиглалтын жил болон хорогдол бодох аргыг тайлан гаргах өдрөөр хянаж үздэг ба тооцооллыг өөрчлөх шаардлагатай байвал нөлөөллийг нь ирэх жилүүдэд залруулдаг.

Ашиглагдах жил нь тодорхойгүй, тусад нь худалдан авсан биет бус хөрөнгийг өртгөөс нь үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан дүнгээр хэмжсэн.

Биет бус хөрөнгийн ашиглалтын жил нь 2-оос 10 жил.

Биет бус хөрөнгийг ашиглалтаас хасах үед болон тухайн хөрөнгийг үргэлжлүүлэн ашигласнаар ямар нэгэн эдийн засгийн үр өгөөж олохгүй гэж үзвэл бүртгэлээс хасдаг. Биет бус хөрөнгийн зүйлийг ашиглалтаас хассан, зарж борлуулснаас үүсэх ашиг, алдагдлыг худалдан борлуулсан үнэ ба хөрөнгийн дансны үнэ хоёрын зөрүүгээр тодорхойлох ба тухайн жилийн ашиг алдагдалд тусгана.

2.8 Үндсэн хөрөнгө, ашиглах эрхтэй хөрөнгө болон биет бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Тайлант үеийн эцэст бүрд Групп нь үндсэн хөрөнгө, ашиглах эрхтэй хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийн дансны үнэд үнэ цэнэ бууралтын шинж тэмдэг илэрсэн эсэхийг тодорхойлох шалгуур хийдэг. Хэрэв ийм шинж тэмдэг илэрсэн бол үнэ цэнэ бууралтын гарз (ийм гарз гарсан бол)-ыг тогтоохын тулд тухайн хөрөнгийн нөхөгдөх боломжтой үнийг тодорхойлно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

**2.8 Үндсэн хөрөнгө, ашиглах эрхтэй хөрөнгө болон биет бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт
(үргэлжлэл)**

Хөрөнгийн нөхөгдөх боломжтой үнийг тухайн хөрөнгийн хувьд тооцоолох боломжгүй бол Групп нь уг хөрөнгийн харьяалагдах “мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-ийн нөхөгдөх боломжтой үнийг тооцоолно. “Мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-д хуваарилах боломжийн бөгөөд тууштай суурь үзүүлэлтийг тодорхойлж чадвал аж ахуйн зориулалттай хөрөнгийг тодорхой “мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-д хуваарилах ба ийм боломжгүй бол хамгийн боломжийн бөгөөд тууштай ашиглах боломжтой суурь үзүүлэлтийг ашиглан хамгийн жижиг “мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-д хамааруулан шалгадаг.

Хөрөнгийн эсвэл “мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-ийн нөхөгдөх боломжтой үнэ гэдэг нь хөрөнгийг ашигласнаар олж болох өгөөж ба хөрөнгийн бодит үнэ цэнээс борлуулах өртөг зардлыг хассан цэвэр дүн хоёрын аль ихээр нь тогтоогдоно. Ашигласнаар олж болох өгөөжийг үнэлэхдээ одоогийн мөнгөний үнэ цэнийн зах зээлийн үнэлэмж болон хөрөнгийн тусгайлсан эрсдэлийг тусгасан татварын өмнөх дискаунтын хувиар дискаунтлан тооцсон ирээдүйн мөнгөн гүйлгээний өнөөгийн үнэ цэнийг ашигладаг. Үнэ цэнэ бууралтын шалгуурын зорилгоор дангаар нь шалгах боломжгүй хөрөнгийг бусад хөрөнгө эсвэл бүлэг хөрөнгөөс (“мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”) хамааралгүйгээр дангаараа мөнгөн орлого бий болгох чадвартай хамгийн жижиг хөрөнгийн бүлэгт хамааруулан шалгадаг.

Нэгж хөрөнгө эсвэл түүний харьяалагдах “мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-ийн дансны үнэ нь нөхөгдөх боломжтой тооцоолсон үнээс их байвал үнэ цэнэ бууралтын гарзыг бүртгэж, ашиг, алдагдалаар тусгана. “Мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-ийн хувьд тодорхойлсон үнэ цэнэ бууралтын гарзыг бүртгэхдээ эхлээд тухайн нэгжид хуваарилагдсан гүүдвиллийн дансны үнийг бууруулах ба үлдсэн алдагдлын дүнгээр тухайн нэгж (бүлэг нэгж)-д багтсан бусад хөрөнгийн дансны үнийг хувь тэнцүүлэн бууруулна.

Өмнөх жилүүдэд бүртгэсэн үнэ цэнэ бууралтын алдагдал буурсан эсвэл алдагдал үгүй болсон эсэхийг илрүүлэхийн тулд үнэ цэнэ бууралтын алдагдлыг тайлангийн өдрөөр дахин хянана. Нөхөгдөх боломжтой дүнг тодорхойлоход ашигласан тооцоолол өөрчлөгдсөн бол үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг буцаана, үүнд гүүдвиллийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдал хамаарахгүй. Үнэ цэнийн бууралт бүртгээгүй байсан бол байх байсан элэгдэл, хорогдлыг хассан хөрөнгийн дансны үнийг бууруулахгүй байхаар бодож үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг буцаана.

2.9 Санхүүгийн хэрэгслүүд

Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөрүүдийг Групп тухайн хэрэглүүртэй холбоотой гэрээт тал болох үед нь хүлээн зөвшөөрдөг.

Санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийг анх бодит үнэ цэнээр нь бүртгэх ба үүнд гэрээт харилцагчдаас үүссэн дансны авлагыг СТОУС 15-ын дагуу анх бүртгэнэ. Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөр (ашиг, алдагдалаарх бодит үнэ цэнээр бүртгэдэг санхүүгийн хөрөнгө ба өрийн хэрэгсэлээс бусад)-ийг гаргах эсвэл худалдан авахтай шууд холбоотой гарсан зардалыг анх бүртгэлд тусгахдаа санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ дээр нэмж эсвэл өр төлбөрийн бодит үнэ цэнээс хасч бүртгэнэ.

Ашиг, алдагдалаарх бодит үнэ цэнээр бүртгэдэг санхүүгийн хөрөнгө ба өрийн хэрэгслийг гаргах эсвэл худалдан авахтай шууд холбоотой гарсан зардлыг тухайн жилийн ашиг, алдагдлаар бүртгэнэ.

2.10 Санхүүгийн хөрөнгө

Ердийн журмаар худалдах, худалдан авах санхүүгийн хөрөнгийг бодит гүйлгээ гарсан өдрөөр нягтлан бодох бүртгэлд тусгах эсвэл бүртгэлээс хасдаг.

Ердийн журмаар худалдах, худалдан авах гэдэг нь тогтоосон хугацааны дотор эсвэл тухайн зах зээл дээр тогтсон дүрэм журмаар хөрөнгийг шилжүүлэх нөхцөлөөр санхүүгийн хөрөнгийг худалдах, худалдан авахыг хэлнэ.

Санхүүгийн хөрөнгийг ангиллаас нь хамааран анх бүртгэсний дараа хорогдуулсан өртгөөр эсвэл бодит үнэ цэнээр нь хэмждэг.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.10 Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

2.10.1 Санхүүгийн хөрөнгийн ангилал

Дараах нөхцөлүүдийг хангасан өрийн хэрэгслүүд нь дараа үеүдэд хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэнэ:

- Мөнгөн урсгалыг цуглуулахын тулд санхүүгийн хөрөнгийг эзэмших зорилготой бизнесийн загвараар эзэмшдэг; болон
- Зөвхөн үндсэн төлбөрийн төлөлт ба гэрээний нөхцөлөөр тодорхой заасан өдрөөрх төлөгдөөгүй үндсэн төлбөрийг үлдэгдэлд тооцсон хүүгийн төлбөрөөс бүрдэх төлбөрүүдийн мөнгөн урсгалыг тогтоосон хугацаанд хуваарийн дагуу хүлээн авах нөхцөлтэй байх.

Дараах нөхцөлүүдийг хангасан өрийн хэрэгслүүдийг бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр хэмжинэ (БДОБҮЦ):

- Мөнгөн урсгалыг цуглуулахын тулд эсвэл арилжаалах зорилгоор санхүүгийн хөрөнгийг эзэмших зорилго бүхий бизнесийн загвараар эзэмшдэг; болон
- Зөвхөн үндсэн төлбөрийн төлөлт ба гэрээний нөхцөлөөр тодорхой заасан өдрөөрх төлөгдөөгүй үндсэн төлбөрийг үлдэгдэлд тооцсон хүүгийн төлбөрөөс бүрдэх төлбөрүүдийн мөнгөн урсгалыг тогтоосон хугацаанд хувиарийн дагуу хүлээн авах нөхцөлтэй байх

Бусад санхүүгийн хөрөнгийг дараа үед ашиг, алдагдалаарх бодит үнэ цэнэ (ААБҮЦ)-ээр хэмжинэ.

Дээр дурдсанаас үл хамааран, Групп санхүүгийн хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөх үед дараах ангиллыг сонгон бүртгэж болно:

- Групп тодорхой шалгууруудыг хангасан тохиолдолд буцаах сонголтгүйгээр өмчийн хэрэглүүр дэх хөрөнгө оруулалтыг дараа үеүдэд хэмжихдээ бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогоор тусгаж болно; болон
- Групп өрийн хэрэглүүрээрх хөрөнгө оруулалтыг хорогдуулсан өртөг эсвэл БДОБҮЦ-ээр бүртгэх зарчмыг сонгосон байсан нягтлан бодох бүртгэлийн нийцгүй байдлыг арилгана гэж үзэж байвал буцаах сонголтгүйгээр ААБҮЦ-ээр тусгаж болно.

Группийн санхүүгийн хөрөнгө нь хорогдуулсан өртгөөрх санхүүгийн хөрөнгөөс бүрдэж байна.

Хорогдуулсан өртөг болон үр ашигт хүүгийн арга

Үр ашигт хүүгийн арга гэдэг нь санхүүгийн өрийн хорогдуулсан өртгийг тооцоолон, хүүгийн орлогыг хугацааны туршид хуваарилах арга юм.

Худалдаж авсан эсвэл бий болгосон үнэ цэнийн бууралт бүхий зээл ба авлагын санхүүгийн хөрөнгөөс бусад (анхлан хүлээн зөвшөөрөхдөө үнэ цэнэ нь буурсан хөрөнгө) санхүүгийн хөрөнгийн хувьд үр ашигт хүүгийн хувь нь ирээдүйд төлөхөөр тооцоолсон бүх мөнгөн төлбөр (үр ашигт хүүгийн хувьд нөлөөлөх бүхий л төлбөр хураамж, ажил гүйлгээний зардал, хөнгөлөлт урамшууллыг багтаасан)-ийг санхүүгийн өрийн гэрээний хугацааны эцэс гэхэд анх бүртгэсэн цэвэр дансны үнэтэй тэнцүү байхаар үнэ цэнийн бууралтын нөөцийг хасахын өмнөх төлбөрийг өрийн хугацаа эсвэл шаардлагатай тохиолдолд түүнээс богино хугацаанд хуваарилахад хэрэглэдэг хүүгийн хувь юм.

Санхүүгийн хөрөнгийн хорогдуулсан өртөг гэдэг нь санхүүгийн хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөх үед хэмжсэн дүнгээс үндсэн төлбөрийн эргэн төлөлтийг хасч, анхны дүн ба дуусгавар болох үеийн дүнгийн хооронд үүссэн аливаа зөрүүг үр ашигт хүүний арга ашиглан тооцсон хорогдуулгыг нэмж аливаа алдагдлын нөөцийг тохируулсан дүнгээр тодорхойлогдоно.

Санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнэ нь аливаа алдагдлын нөөцөөр тохируулаагүй дүн байна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.10 Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

2.10.1 Санхүүгийн хөрөнгийн ангилал (үргэлжлэл)

Хүүгийн орлогыг анх үр ашигт хүүгийн түвшин ашиглан хорогдуулсан өртгөөр болон БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх бүх өрийн хэрэгслүүдийн хувьд бүртгэдэг. Зээлийн үнэ цэнийн бууралттай санхүүгийн хөрөнгүүдийн хувьд хүүгийн орлогыг тухайн санхүүгийн хөрөнгийн нийт дансны үнэд үр ашигт хүүгийн түвшинг ашиглах замаар тооцоолно.

Дараа тайлант үед зээлийн үнэ цэнийн бууралтад орсон санхүүгийн хөрөнгийн хувьд тухайн хөрөнгийн хорогдуулсан өртөгт үр ашигт хүүгийн түвшин ашиглах замаар тодорхойлно. Санхүүгийн хөрөнгийн зээлийн эрсдэл дараа тайлант үед сайжирч санхүүгийн хөрөнгө нь зээлийн үнэ цэнийн бууралтгүй болсон ч гэсэн тооцооллыг нийт сууриар буцаахгүй.

Хүүгийн орлогыг тайлант үеийн ашиг, алдагдлаар тайлагнадаг ба "санхүүгийн ба бусад орлогын хүүгийн орлого" хэсэгт ангилна.

2.10.2 Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Групп хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдсэн санхүүгийн хөрөнгөд хүлээгдэж буй алдагдлыг хүлээн зөвшөөрөн бүртгэдэг. Тухайн санхүүгийн хэрэгслийг хүлээгдэж буй алдагдлын дүн анх хүлээн зөвшөөрч бүртгэснээс хойш эрсдэлийн өөрчлөлтийг үнэлж тайлант хугацаа болгонд шинэчилнэ.

Групп дансны авлагад нийт хугацааны туршид хүлээгдэж буй алдагдлыг тооцоолон бүртгэдэг. СТОУС 9-ийн дагуу үнэ цэнийн бууралттай авлагаас бусад дансны авлагын үлдэгдэл нь 400 сая төгрөгөөс давсан бөгөөд даатгагдаагүй авлагыг тусгайлан үнэлж, үлдсэн авлагын дүнг хугацаа хэтэрсэн хоногт үндэслэн багцын аргаар тооцсон.

Эдгээр санхүүгийн хөрөнгийн хүлээгдэж буй алдагдлыг тооцоолохдоо алдагдлын түүхэн мэдээллийг зээлдэгчдэд тусгайлан тодорхойлсон хүчин зүйлс, үндсэн үйл ажиллагаа явуулж буй зах зээлийн нөхцөл байдал, одоогийн болон ирээдүйг таамаглаж буй мэдээллийг тайлагналын өдрөөр харгалзан тохируулсан матрицыг ашиглан тооцоолж болох бөгөөд уг тооцоололд тохиромжтой гэж үзвэл мөн мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнийг харгалзан үзэж болно.

Нийт хугацааны туршид хүлээгдэж буй алдагдал нь санхүүгийн хэрэгслийн хүлээгдэж буй нийт хугацааны туршид гарах бүхий л боломжит дефолт үйл явдлаас үүсэх алдагдлыг илэрхийлнэ.

(i) Зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт

Санхүүгийн хэрэгслийн зээлийн эрсдэл нь анх бүртгэлд тусгаснаас хойш мэдэгдэхүйц хэмжээгээр өссөн эсэхийг үнэлэхдээ Групп анх бүртгэлд тусгасан өдрийн санхүүгийн хэрэгслээс үүссэн эрсдэлийг, тайлант өдрөөрх эрсдэлийн дүнтэй харьцуулдаг. Энэхүү үнэлгээг хийхдээ Групп үндэслэлтэй бөгөөд дэмжигдэхүйц тоон болон чанарын мэдээллийн аль алиныг нь харгалзан үзэх ба эдгээр нь түүхэн туршлага болон өндөр хүчин чармайлт, өртөг шаардахааргүйгээр олж авах боломжтой ирээдүйг таамаглаж буй мэдээллүүд байна.

Ирээдүйг таамаглаж буй мэдээлэл нь Группийн зээлдэгчийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг салбарын ирээдүйн хэтийн төлөвийг агуулсан, эдийн засгийн шинжээчийн тайлангаас авсан мэдээлэл болон санхүүгийн шинжээч, засгийн газрын байгууллага, холбогдох судалгааны байгууллага, бусад ижил төстэй байгууллагаас гаргасан мэдээллүүд болон Группийн үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой эдийн засгийн бодит болон урьдчилан таамагласан янз бүрийн гадаад эх сурвалжийн мэдээллүүдийг авч үздэг.

Зээлийн эрсдэл нь анх хүлээн зөвшөөрснөөс хойш мэдэгдэхүйц хэмжээгээр өссөн эсэхийг үнэлэхдээ дараах мэдээллийг харгалзан үзнэ:

- Санхүүгийн хэрэгслийн гадаад (хэрэв байгаа бол) эсвэл дотоод зээлийн үнэлгээний бодит эсвэл хүлээгдэж буй мэдэгдэхүйц бууралт;

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.10 Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

2.10.2 Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (үргэлжлэл)

- Тухайн санхүүгийн хэрэгслийн гадаад зах зээлийн эрсдэлийн үзүүлэлтүүдийн бууралт. Үүнд: ижил төстэй хэрэглүүрийн өгөөжийн түвшин ихээхэн ялгаатай байх, зээл ба авлагын эрсдэлийг солилцох гэрээний үнэ эсвэл шаардагдах цаг хугацаа болон үргэлжлэх байдлын улмаас санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ нь хорогдуулсан өртгөөсөө бага байх зэрэг юм;
- Одоо байгаа эсвэл урьдчилан таамагласан бизнест нөлөөлж болохуйц сөрөг өөрчлөлт, зээлдэгчийн өрийг эргэн төлөх чадварыг бууруулж болзошгүй нөлөөлөх санхүүгийн эсвэл эдийн засгийн нөхцөл байдлууд;
- Зээлдэгчийн үйл ажиллагааны бодит эсвэл хүлээгдэж буй үр дүнгийн мэдэгдэхүйц бууралт;
- Зээлдэгчийн бусад санхүүгийн хэрэгслүүдийн зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт;
- Зээлдэгчийн хууль эрх зүй, эдийн засаг, технологийн орчинд гарч буй бодит буюу хүлээгдэж буй томоохон сөрөг өөрчлөлтүүд нь төлбөрийн үүргээ биелүүлэх чадварыг мэдэгдэхүйцээр бууруулах.

Дээрх үнэлгээний үр дүнгээс үл хамааран Групп анх бүртгэлд тусгаснаас хойш гэрээний төлбөр 30 хоногоос дээш хугацаагаар хэтэрсэн үед санхүүгийн хөрөнгийн зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц хэмжээгээр нэмэгдсэн гэж үзнэ. Хэрвээ зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйцээр нэмэгдээгүйг илтгэх үндэслэлтэй бөгөөд дэмжигдэхүйц нотолгоо байгаа тохиолдолд эрсдэлийг мэдэгдэхүйцээр нэмэгдсэн гэж үзэхгүй байж болно.

Хэрэв санхүүгийн хэрэгсэл нь тайлант өдрөөр эрсдэлийн түвшин бага гэж тодорхойлогдсон бол дээр дурдсанаас үл хамааран Групп санхүүгийн хэрэгслийн зээл ба авлагын эрсдэл анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш мэдэгдэхүйц өсөлт гараагүй гэж үздэг. Санхүүгийн хэрэгсэл нь дараах нөхцөлд эрсдэл бага гэж тодорхойлогдоно:

- Санхүүгийн хэрэгсэл нь эргэн төлөгдөхгүй байх эрсдэл багатай,
- Зээлдэгч ойрын хугацаанд гэрээний мөнгөн урсгалын үүргийг биелүүлэх бүрэн чадавхтай, мөн
- Урт хугацаанд эдийн засгийн болон бизнесийн нөхцөл байдалд гарах сөрөг өөрчлөлт нь зээлдэгч гэрээний мөнгөн урсгалын үүргээ биелүүлэх чадварыг бууруулж болзошгүй боловч энэ нь заавал бууруулна гэж тооцохгүй байж болно.

Хэрэв Группийн санхүүжилтийн хөрөнгө нь дэлхийн түвшинд танигдсан зээлийн үнэлгээний тодорхойлолттой нийцсэн эсвэл хөндлөнгийн үнэлгээний мэдээллийн олдоц хомс тохиолдолд, дотооддоо “хэвийн” гэж үнэлсэн санхүүгийн хөрөнгийг эрсдэл багатай гэж үзнэ. “Хэвийн” гэсэн үнэлгээ нь оролцогч тал санхүүгийн хувьд өндөр чадавхтай бөгөөд өнгөрсөн хугацаанд хугацаа хэтэрсэн төлөгдөөгүй үүрэг үүсээгүй байхыг хэлнэ.

Групп зээлийн эрсдэлд мэдэгдэхүйц өсөлт гарсан эсэхийг тодорхойлоход ашигласан шалгуурууд нь зээл ба авлагын төлөгдөх хугацаа хэтрэхээс өмнө эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийг тодорхойлох үр ашигтай үзүүлэлтүүд гэдгийг тогтмол хянадаг ба шаардлагатай тохиолдолд өөрчилдөг.

(ii) Дефолтын тодорхойлолт

Групп дотоод удирдлагын зорилгоор түүхэн туршлагад үндэслэн зээлийн эрсдэлийн дараах шалгууруудын аль нэгийг нь хангасан санхүүгийн хөрөнгүүд нь нөхөгдөх боломжгүй болсон үед үүнийг дефолт үйл явдал гэж үздэг.

- Зээлдэгч гэрээнд заасан санхүүгийн харьцаа үзүүлэлтүүдийг зөрчсөн тохиолдолд;
- Зээлдэгчийн талаар дотооддоо боловсруулсан эсвэл гадаад эх сурвалжаас авсан мэдээлэл нь зээлдэгч бусад зээлдүүлэгчдэд болон Группд зээл ба авлагаа бүрэн эргүүлэн төлөх магадлал багатайг илэрхийлж буй тохиолдолд (Группийн эзэмшиж буй барьцаа хөрөнгийг харгалзан үзэхгүй).

Дээрх шалгуураас үл хамааран Группийн санхүүгийн хөрөнгийн төлбөр төлөх хугацаа 90 хоногоос дээш хугацаагаар хэтэрсэн бол дефолт үйл явдал гэж үзнэ. Хэрвээ гэрээнд заасан үүргээ биелүүлэхэд нэмэлт хугацаа хэрэгтэй болсныг батлах үндэслэлтэй бөгөөд дэмжигдэхүйц мэдээлэл байгаа бол дээрх тодорхойлолтод хамаарахгүй байж болно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.10 Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

2.10.2 Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (үргэлжлэл)

(iii) Үнэ цэнийн бууралттай санхүүгийн хөрөнгүүд

Нэг болон түүнээс дээш үйл явдал тухайн санхүүгийн хөрөнгөөс хүлээн авахаар тооцоолсон ирээдүйн мөнгөн урсгалд сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй тохиолдолд тухайн санхүүгийн хөрөнгийг үнэ цэнийн бууралттай гэж үзнэ. Дараах тодорхойлолтууд нь санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнэ буурсан илэрхий нотолгоо болох юм:

- Үнэт цаас гаргагч эсвэл зээлдэгч талд томоохон хэмжээний санхүүгийн хүндрэл үүссэн;
- Гэрээний үүргээ биелүүлэхгүй байх, тухайлбал эргэн төлөлтийг төлбөрийн хугацааг хэтрүүлэх эсвэл төлөх чадамжгүй болох (дээр дурдсан (ii)- ийг харна уу);
- Зээлдэгчийн санхүүжүүлэгч нь зээлдэгчийн санхүүгийн хүндрэлтэй байдлаас үүссэн эдийн засгийн болон гэрээний шалтгааны улмаас зээлдэгчидтэй тохирсон үүрэг амлалтаа хэрэгжүүлэх боломжгүй болох;
- Зээлдэгч нь дампуурлаа зарлах эсвэл санхүүгийн хувьд дахин бүтцийн өөрчлөлт хийх магадлалтай болсон;
- Санхүүгийн хүндрэлээс болж тухайн санхүүгийн хөрөнгийн идэвхтэй зах зээл байхгүй болох.

(iv) Бүртгэлээс хасах

Групп санхүүгийн хөрөнгийг зээлдэгч нь томоохон санхүүгийн хүндрэлд орсон ба зээлдэгчийн татан буугдах эсвэл дампуурах үйл явц эхэлсэн, авлага төлөгдөх хугацаа 1 жилээс дээш хугацаагаар хэтэрсэн зэрэг үйл явдлын аль нэг нь бий болсон үед буюу авлагын эргэн төлөлт хийгдэх бодит боломж байхгүй болсон үед бүртгэлээс хасна.

Бүртгэлээс хасагдсан санхүүгийн хөрөнгөд Группийн бодлогын дагуу авлага цуглуулах үйл явц хийгдэж, хуулийн дагуу шаардлагатай арга хэмжээг авч болно. Бүртгэлээс хасагдсан авлага нь эргэн төлөгдсөн тохиолдолд тайлант жилийн ашиг, алдагдлын тайланд тусгана.

(v) Хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлыг хүлээн зөвшөөрөх, хэмжих

Хүлээгдэж буй зээлийн алдагдал нь төлбөр төлөгдөхгүй байх магадлал (тухайлбал төлбөрийн чадваргүй болсон үе дэх алдагдлын далайц), алдагдал үүсэх магадлал болон эрсдэлд өртөх боломжтой зээл ба авлагын дүнгийн үржвэр юм. Төлбөр төлөгдөхгүй байх магадлал болон алдагдал үүсэх магадлалын үнэлгээ нь ирээдүйг таамаглаж буй мэдээллээр залруулагдсанг дээр өгүүлсэнчлэн ирээдүйг таамаглаж буй мэдээллээр залруулагдсан түүхэн мэдээлэлд үндэслэдэг.

Тайлагналын өдрийн байдлаар дансны үнээрээ толилуулагдсан эрсдэлтэй санхүүгийн хөрөнгийг Группийн зээлдэгчийн ирээдүйд шаардагдах санхүүжилтийн хэмжээ болон ирээдүйг таамаглаж буй мэдээллүүд ашиглан тодорхойлно.

Тайлангийн өдрөөрх эрсдэлд өртөх магадлалтай тухайн санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнээрээ илэрхийлэгдсэн.

Санхүүгийн хөрөнгийн хувьд хүлээгдэж буй зээлийн алдагдал нь гэрээний дагуу Группийн хүлээн авах эрх бүхий нийт мөнгөн урсгал болон Группийн хүлээн авахаар тооцоолсон бүх мөнгөн гүйлгээг үр ашигт хүүгийн аргаар дискаунтчилсан дүнгийн зөрүүгээр тооцоологддог.

Хэрэв өмнөх тайлант үед санхүүгийн хэрэгслийн алдагдлын нөөц сан нь нийт хугацаанд хүлээгдэж буй зээл ба авлагын алдагдлаар хэмжигдсэн хэдий ч тайлант жилийн эцэст нийт хугацаанд хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлын шалгуурыг хангаагүй бол Групп хялбарчилсан аргачлал ашигласан хөрөнгөөс бусад санхүүгийн хөрөнгийн хувьд тайлант жилийн эцсээрх 12 сарын хүлээгдэж буй зээл ба авлагын алдагдлыг тооцоолдог.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.10 Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

2.10.2 Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (үргэлжлэл)

Групп санхүүгийн бүх хэрэгслийн үнэ цэнийн өсөлт бууралтыг тухайн холбогдох дансаар дамжуулан залруулж бүртгэнэ.

2.10.3 Санхүүгийн хөрөнгийг данснаас хасах

Групп нь зөвхөн санхүүгийн хөрөнгийн мөнгөн урсгалыг хүлээн авах эрх дуусгавар болсон эсвэл санхүүгийн хөрөнгийн мөнгөн урсгалыг хүлээн авах эрх ба хөрөнгийг эзэмшихтэй холбоотой бүх эрсдэл болон өгөөжийг бусдад шилжүүлсэн үед санхүүгийн хөрөнгийг данснаас хасна.

Хорогдуулсан өртгөөрх санхүүгийн хөрөнгийг данснаас хасахдаа тухайн хөрөнгийн дансны үнэ ба хүлээн авсан дүн болон авлагын нийлбэрийн зөрүүг ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

2.11 Санхүүгийн өр төлбөр ба өмч

2.11.1 Өр төлбөр эсвэл өмчөөр ангилах

Гэрээний зохицуулалтын агуулга болон санхүүгийн өр төлбөр болон өмчийн хэрэгслийн тодорхойлолтын дагуу өр болон өмчийн хэрэгслийг санхүүгийн өр төлбөр эсвэл өмч гэж ангилдаг.

2.11.2 Өмчийн хэрэгсэл

Группийн бүх хөрөнгөөс өр төлбөрийг хассаны дараа үлдэх хэсгээс хувь хүртэх нөхцөл бүхий аливаа гэрээг өмчийн хэрэгсэл гэдэг. Группээс гаргаж байгаа өмчийн хэрэгслийг хүлээн авсан мөнгөнөөс санхүүгийн хэрэгслийг гаргахтай холбоотой шууд зардлыг хассан дүнгээр хэмжиж бүртгэдэг.

(i) Энгийн хувьцаа

Энгийн хувьцааг эздийн өмчийн хэсэгт ангилж, бүртгэдэг. Энгийн хувьцаа нэмж гаргахтай холбоотой нэмэгдэл зардлыг татварын аливаа нөлөөллийн дараах цэвэр дүнгээр нь эздийн өмчийн бууралтаар хүлээн зөвшөөрдөг.

(ii) Хувьцаат капиталыг буцаан худалдан авах (халаасны хувьцаа)

Хувьцаат капиталыг буцаан худалдан авсан үед аливаа татварын нөлөөллийн дараах худалдан авахтай холбоотой гарсан шууд зардлыг багтаасан дүнгээр эздийн өмчийн бууралт гэж бүртгэдэг.

Буцаан худалдан авсан хувьцааг халаасны хувьцаа гэж нэрлэх бөгөөд өмчийн өөрчлөлтийн тайланд халаасны хувьцаа гэж тайлагнадаг. Халаасны хувьцааг дахин борлуулсан эсвэл дахин эргэлтэнд гаргасан үед хүлээн авсан дүнг өмчийн өсөлтөөр бүртгэдэг бөгөөд тухайн ажил гүйлгээтэй холбогдон гарсан өсөлт, бууралтыг нэмж төлөгдсөн капитал гэж толилуулдаг.

(iii) Хуримтлагдсан ашиг (алдагдал)

Хуримтлагдсан ашиг (алдагдал) нь Толгой компанийн өмчийн эздэд ногдох ашиг, алдагдлаас зарласан ногдол ашгийг хассан дүн болно. Стандартад шилжилтийн шаардлагын дагуу нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтөөс үүссэн нөлөөллийг хуримтлагдсан ашиг (алдагдал)-д бүртгэдэг.

(iv) Группийн эздийн оруулсан хөрөнгө оруулалт

Хувьцаа эзэмшигчдийн зүгээс мөнгө болон бусад мөнгөн бус хөрөнгөөр сайн дурын үндсэн дээр (жишээлбэл, ямар нэгэн санхүүгийн үүрэг хүлээлгэхгүйгээр) оруулсан хөрөнгө оруулалт нь тухайн хөрөнгийн бодит үнэ цэнээр эздийн өмчид шууд бүртгэгддэг.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.11 Санхүүгийн өр төлбөр ба өмч (үргэлжлэл)

2.11.2 Өмчийн хэрэгсэл (үргэлжлэл)

(v) Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн нөөц

Хөрвүүлэлтийн нөөц нь гадаад үйл ажиллагааны санхүүгийн тайлангийн хөрвүүлэлтээс үүссэн гадаад валютын ханшийн зөрүү болон Толгой компанийн гадаад охин компанид оруулсан цэвэр хөрөнгө оруулалтыг хейджинг хийсэн өр төлбөрийн хөрвүүлэлтээс үүссэн гадаад валютын ханшийн зөрүүнээс бүрдэнэ.

2.11.3 Санхүүгийн өр төлбөр

Бүх санхүүгийн өр төлбөрийг анх бүртгэсний дараа үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр бүртгэдэг. Группийн санхүүгийн өр төлбөр нь үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн санхүүгийн хэрэгслүүдээс бүрддэг.

2.11.3.1 Хорогдуулсан өртгөөрх санхүүгийн өр төлбөр

Үр ашигт хүүгийн арга гэдэг нь санхүүгийн өр төлбөрийн хорогдуулсан өртгийг тооцож, холбогдох хугацааны туршид хүүгийн зардлыг хуваарилах арга юм. Үр ашигт хүүгийн хувь нь ирээдүйд төлөхөөр тооцоолсон бүх мөнгөн төлбөр (үр ашигт хүүгийн хувьд нөлөөлөх бүхий л төлбөр хураамж, ажил гүйлгээний зардал, хөнгөлөлт урамшууллыг багтаасан)-ийг санхүүгийн өр төлбөрийн хугацааны туршид эсвэл шаардлагатай тохиолдолд түүнээс богино хугацаанд хорогдуулахад хэрэглэдэг хүүгийн хувь юм.

2.12.3.2 Санхүүгийн өр төлбөрийг данснаас хасах

Групп нь санхүүгийн өр төлбөрийг зөвхөн гэрээний үүрэг биелэгдсэн, цуцлагдсан эсвэл гэрээний хугацаа дууссан тохиолдолд данснаас хасна. Данснаас хасч буй санхүүгийн өр төлбөрийн дансны үнэ ба төлсөн дүн болон өглөгийн нийлбэрийн зөрүүг ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

2.12 Орлого хүлээн зөвшөөрөлт

СТОУС 15-ын дагуу Групп нь гэрээнд заасан гүйцэтгэлийн үүрэг хангагдсан буюу бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хяналтыг худалдан авагч талд шилжүүлсэн тохиолдолд орлогыг хүлээн зөвшөөрнө.

Гүйцэтгэлийн үүрэг гэдэг нь өөр хоорондоо ялгаатай бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг (бараа үйлчилгээний багц) нийлүүлэх үүргийг хэлнэ.

Дараах шалгууруудын аль нэг нь хангагдсан тохиолдолд Групп холбогдох гүйцэтгэлийн үүргийг тодорхой хугацааны туршид биелэгдэх гүйцэтгэлийн үүрэг гэж үзэж тэрхүү хугацааны туршид орлогоо хэсэгчлэн хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

- Групп гүйцэтгэлийн үүргээ биелүүлсэн цаг хугацаатай зэрэгцэн, уг ажлын гүйцэтгэлээр дамжуулан худалдан авагч үр өгөөж хүртэх;
- Группийн гүйцэтгэлийн үүргийн биелэлт нь ямар нэг хөрөнгийг бий болгодог эсвэл хөрөнгийн үнэ цэнийг нэмэгдүүлдэг бөгөөд уг хөрөнгө бий болсон эсвэл үнэ цэнэ нь нэмэгдэх бүрд худалдан авагч хяналтыг өөртөө авах;
- Группийн гүйцэтгэлийн үүргийн биелэлтээр дамжин бий болж буй хөрөнгийг Групп ашиглаж үр өгөөж хүртэх боломжгүй хэдий ч гүйцэтгэлийн үүрэг хангагдах бүрд төлбөр хүлээн авах эрхтэй байх.

Бусад тохиолдолд, худалдан авагч нь өөр хоорондоо ялгаатай бүтээгдэхүүн эсвэл үйлчилгээний хяналтыг авах үед тодорхой нэг хугацаанд хангагдах гүйцэтгэлийн үүрэг гэж үзэж орлогыг хүлээн зөвшөөрнө.

Орлогыг худалдан авагчтай байгуулсан гэрээний дагуу Группийн хүлээн авах эрхтэй гэж үзэж буй төлбөрийн дүнд үндэслэн хэмжинэ. Групп нь гэрээнд заасан гүйцэтгэлийн үүрэг хангагдсан буюу тусгайлан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хяналтыг худалдан авагч талд шилжүүлсэн тохиолдолд орлогыг хүлээн зөвшөөрнө.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.12 Орлого хүлээн зөвшөөрөлт (үргэлжлэл)

Гэрээний хөрөнгө нь хөрөнгийг худалдан авагчид шилжүүлсэн боловч бүтээгдэхүүн эсвэл үйлчилгээтэй холбоотой төлбөрийг Групп хүлээн авах эрх үүсээгүй үед бий болох хөрөнгө юм. Уг гэрээний хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтыг СТОУС 9-ийн дагуу хэмжинэ. Авлага нь тодорхой хугацааны дотор төлөгдөх, цаг хугацаанаас өөр хүчин зүйлээс хамааралгүй, төлбөр хүлээн авах эрх юм.

Гэрээний өр төлбөр нь худалдан авагчаас төлбөр хүлээн авсан боловч худалдан авагчид барааг шилжүүлэх эсвэл үйлчилгээ үзүүлэх (төлөх ёстой төлбөрийн хэмжээ) Группийн үүргийг илэрхийлнэ.

Нэг гэрээтэй холбоотой гэрээний хөрөнгө ба гэрээний өр төлбөрийг цэвэр дүнгээр нь тайлагнана.

Группийн орлого нь дараах үндсэн эх үүсвэрээс бүрддэг:

- a) Барааны борлуулалт;
- b) Үйлчилгээний орлого;
- c) Бусад орлого.

2.12.1 Барааны борлуулалт

Групп нэхмэл, оёмол болон сүлжмэл ноолууран бүтээгдэхүүнийг жижиглэнгийн болон бөөний худалдан авагч, онлайн платформуор борлуулдаг.

Бөөний худалдан авагчид хийсэн борлуулалтыг тухайн бүтээгдэхүүний хяналтыг худалдан авагчид шилжүүлсэн үед бүртгэдэг. Хяналт шилжсэн гэдэг нь бүтээгдэхүүнийг бөөний худалдан авагчид хүргэсэн, бөөний худалдан авагч нь тухайн бүтээгдэхүүний борлуулалтын суваг болон бүтээгдэхүүний үнэтэй холбоотой шийдвэр гаргах эрх худалдан авагчид бүрэн шилжсэнийг хэлнэ. Бөөний худалдан авагчтай байгуулсан гэрээнд заасан тодорхой цэгт барааг хүргүүлсэн, бараатай холбоотой бүхий л эрсдэл бөөний худалдан авагчид шилжсэн, худалдан авагч гэрээнд заасан барааг хүлээн авснаа зөвшөөрсөн зэрэг барааны өмчлөл ба эрсдэлтэй холбоотой бүх нөхцөл биелсэн үед барааг худалдан авагчид хүргэсэн гэж үзнэ.

Барааг худалдан авагчид хүргэсэн тухайн цаг үед буюу төлбөрийг хүлээн авах нь тодорхой бөгөөд төлбөрийг хүлээн авах нь зөвхөн цаг хугацааны асуудал болсон үед авлагыг бүртгэнэ.

Жижиглэн худалдааны борлуулалтын орлогыг барааны хяналтыг шилжүүлсэн үед буюу худалдан авагч дэлгүүрт барааг худалдан авсан үед бүртгэнэ. Худалдан авагч барааг худалдан авмагц гүйлгээний төлбөрийг нэхэмжилдэг.

Группийн бодлогын дагуу жижиглэнгийн худалдан авагчид худалдан авсан бараагаа 7 хоногийн дотор, бөөний худалдан авагчид гэрээгээр тохирсон хязгаарт багтаан буцаах эрхтэй. Тиймээс гэрээний өр төлбөр (буцаагдах боломжит өр төлбөр) болон буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө (эргэлтийн хөрөнгөөр тайлагнагдсан)-ийг буцаагдах боломжит дүнд үндэслэн бүртгэнэ. Групп буцаагдах боломжит дүнг түүхэн мэдээлэл болон хуримтлуулсан туршлага дээрээ үндэслэн тооцоолдог.

Хувьсах төлбөртэй холбогдсон тодорхойгүй хүчин зүйлс нь хожим тодорхой болоход хүлээн зөвшөөрөгдсөн орлогын дүнд материаллаг нөлөөгүй бол хувьсах төлбөрийн тооцоолсон дүнг ажил гүйлгээний үнэд оруулан тооцно.

2.12.2 Үйлчилгээний орлого

Үйлчилгээний орлого нь холбоотой талууд болон бусад харилцагчдад үзүүлсэн хуурай цэвэрлэгээ болон оёдлын үйлчилгээтэй холбоотой.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.12 Орлого хүлээн зөвшөөрөлт (үргэлжлэл)

2.12.2 Үйлчилгээний орлого (үргэлжлэл)

Групп гүйцэтгэлийн үүргээ биелүүлэх үед уг гүйцэтгэлээр дамжуулан харилцагч үр өгөөж хүртэлх болон хяналтыг нэгэн зэрэг шилжүүлэн авснаар борлуулалтын орлогыг үйлчилгээ үзүүлж буй хугацааны туршид хүлээн зөвшөөрнө.

Гүйцэтгэлийн үүргийн ахиц дэвшлийг гарцын аргаар хэмжих бөгөөд тодорхой өдөр хүртэл харилцагчид шилжүүлсэн бараа, үйлчилгээний бодит үнэ цэнийг Группийн гэрээний дагуу шилжүүлэхээр амласан үлдсэн бараа, үйлчилгээнд ногдох дүнгээр орлого хүлээн зөвшөөрнө.

2.12.3 Бусад орлого

Бусад орлого нь түүхий эд материал болон хагас боловсруулсан бүтээгдэхүүнийг дотоодын харилцагчдад борлуулсантай холбоотой.

Бүтээгдэхүүнийг Группийн агуулахаас илгээж, бүтээгдэхүүний хяналтыг харилцагч авах үед бусад орлогыг хүлээн зөвшөөрдөг. Борлуулалтын нэхэмжлэхийн дагуу тодорхой нэг хугацаанд орлого хүлээн зөвшөөрдөг. Орлогыг Группийн харилцагчтай байгуулсан гэрээгээр авах эрхтэй хүлээгдэж буй төлбөрийг үндэслэн хэмжинэ.

Групп нь гүйцэтгэлийн үүргээ биелүүлж, тухайлбал бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хяналтыг харилцагчид шилжүүлж, ялангуяа бараа харилцагчийн тодорхой байршилд (хүргэлт) хүргэгдсэн үед бусад орлогыг хүлээн зөвшөөрнө.

2.12.4 Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө болон өр төлбөр

Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө

Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө нь харилцагчаас буцаагдаж ирэхээр хүлээгдэж буй барааг хүлээн авах Группийн эрхийг илэрхийлнэ. Хөрөнгийг барааны өмнөх дансны үнээс буцаагдаж ирэх барааны боломжит үнийн бууралтыг багтаасан барааг буцаах үед гарах хүлээгдэж буй зардлыг хасч хэмжинэ. Групп буцаагдахаар хүлээгдэж буй барааны хөрөнгийн хэмжилтэд орох аливаа өөрчлөлт болон үнэ цэнийн аливаа нэмэлт бууралтыг байгаа эсэхийг үнэлж шинэчилдэг. Буцаалтын дүнг тооцоолохын тулд Групп хүлээгдэж буй үнэ цэнийн аргыг ашиглан багцын түвшин дэх буцаалтын тоо хэмжээг өөрийн хуримтлагдсан түүхэн туршлагад үндэслэн тодорхойлдог. Өмнөх жилүүдэд тогтмол хэмжээний барааны буцаалт хийгдэж байсан тул мэдэгдэхүйц хэмжээний орлогын буцаалт бүртгэгдэх магадлал бага байна гэж үздэг.

Буцаах эрхтэй барааны өр төлбөр

Буцаах эрхтэй барааны өр төлбөр нь харилцагчаас хүлээн авсан нийт төлбөр (эсвэл авлага) эсвэл төлбөрийн зарим хэсгийг буцаан олгох үүрэг хариуцлага бөгөөд Групп харилцагчид буцаан олгоно гэж хүлээгдэж буй тооцоолсон дүнгээр хэмжигдэнэ. Групп тайлант үе бүрийн эцэст буцаах эрхтэй барааны өр төлбөр (ба гүйлгээний үнийн харгалзах өөрчлөлт)-ийн тооцооллыг шинэчилдэг.

2.13 Түрээс

2.13.1 Түрээсийн тодорхойлолт

Хэрвээ тодорхой төлбөртэйгээ тогтсон хугацааны туршид, тодорхой хөрөнгийг ашиглаж, хянах эрх үүссэн бол тухайн гэрээг түрээсийн гэрээ эсвэл уг гэрээнд түрээсийн зүйл агуулагдсан байна гэж үзнэ.

СТОУС 16-г анх хэрэгжүүлэх үед эсвэл дараа нь бизнес нэгдэлтэй холбоотойгоор үүссэн болон өөрчилсөн гэрээнүүдийг Групп СТОУС 16-д тодорхойлсны дагуу гэрээ нь түрээсийн гэрээ эсвэл түрээсийн зүйл агуулагдсан эсэхийг гэрээг өөрчилсөн өдөр эсвэл худалдан авалтын өдрийн аль тохиромжтой өдрөөр үнэлнэ. Гэрээний нөхцөл дараа нь өөрчлөгдөөгүй бол дахин үнэлэх шаардлагагүй.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.13 Түрээс (үргэлжлэл)

2.13.2 Түрээслэгч - Групп

Гэрээний зүйл тус бүрийн төлбөрийн хуваарилалт

Групп нь түрээсийн зүйл ба нэмэлтээр нэг эсвэл түүнээс дээш түрээс эсвэл түрээсийн бус зүйл агуулсан гэрээний хувьд түрээсийн зүйлийн гэрээ нэг бүрийн төлбөрийг түрээсийн ба түрээсийн бус зүйлсийн нэг бүрийн үнийн нийлбэр дээр суурилан хуваарилна.

Богино хугацаат түрээс ба бага үнэтэй хөрөнгийн түрээс

Групп нь гэрээний хугацаа нь 12 сар ба түүнээс бага хугацаанд түрээслэх худалдан авах нөхцөлгүй дэлгүүр болон агуулахуудын түрээсийг богино хугацаат түрээсээр хүлээн зөвшөөрнө. Бага үнэтэй богино хугацаат түрээсийн төлбөр ба бага үнэтэй хөрөнгийн түрээсийг мөн адил хүлээн зөвшөөрнө. хөрөнгийг түрээсийг шулуун шугамын арга эсвэл бусад системчлэгдсэн аргууд дээр суурилан түрээсийн хугацаанд зардлаар хүлээн зөвшөөрнө.

Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгө

Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийн өртөгт дараах зүйлс багтана:

- Түрээсийн өр төлбөрийн анх тооцсон дүн;
- Түрээс эхэлснээс эсвэл эхлэхээс өмнө төлсөн түрээсийн төлбөрөөс түрээснээс авсан урамшууллыг хассан дүн;
- Группээс гарсан анхдагч шууд зардлууд; болон
- Түрээсийн шаардсан нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор тодорхой хөрөнгийг буулгах, нүүлгэх, хөрөнгө байрлах газрыг сэргээх эсвэл тухайн хөрөнгийг сэргээхэд Группээс гарсан зардлын тооцоолсон дүн.

Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийг өртгөөс нь үнэ цэнийн бууралт болон хуримтлагдсан элэгдлийг хассан дүнгээр хэмждэг ба түрээсийн өр төлбөрт хийгдсэн аливаа өөрчлөлтөөр залруулдаг.

Групп нь түрээсийн гэрээ дуусгавар болох үед тодорхой түрээсийн хөрөнгийн өмчлөлийг шилжүүлэн авах бол ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийг түрээс эхэлсэн өдрөөс эхлэн ашиглагдах хугацаа дуусгавар болох хүртэл элэгдүүлнэ. Өөрөөр заагаагүй бол, ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийн тооцоолсон ашиглагдах хугацаа ба түрээсийн хугацааны аль багаар нь шулуун шугамын аргаар элэгдүүлнэ.

Групп нь хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгө болон бараа материалын тодорхойлолтод нийцээгүй ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд тусдаа мөрөөр толилуулна.

Буцаан авах түрээсийн барьцаа

Төлөгдсөн буцаан авах түрээсийн барьцааг СТОУС 9 Санхүүгийн хэрэглүүрийн дагуу бодит үнэ цэнээр нь анх хүлээн зөвшөөрнө. Анх хүлээн зөвшөөрсөн бодит үнэ цэнийн залруулга нь нэмэлт түрээсийн төлбөр байх ба ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийн өртөгт оруулан бүртгэнэ.

Түрээсийн өр төлбөр

Групп нь түрээс эхэлсэн өдрөөр төлөгдөөгүй байсан түрээсийн төлбөрийн өнөөгийн үнэ цэнээр түрээсийн өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрнө. Түрээсийн өр төлбөрийн өнөөгийн үнэ цэнийг тооцоход Групп нь түрээсийн хүүгийн түвшин тодорхойлох боломжгүй үед түрээс эхлэх өдрөөр түрээсийн гэрээний нуугдмал хүү мэдэгдэхгүй бол өсөн нэмэгдэх хүүг ашиглана.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.13 Түрээс (үргэлжлэл)

2.13.2 Түрээслэгч – Групп (үргэлжлэл)

Түрээсийн төлбөрт дараах зүйлс багтана:

- Тогтмол төлбөрүүдээс (бодит тогтмол төлбөрүүд) түрээсийн урамшууллыг хассан дүн;
- Гэрээ эхлэх өдрөөр үнийн индекс эсвэл ханшийг ашиглан тодорхойлогдсон үнийн индекс эсвэл ханшнаас хамааралтай хувьсах түрээсийн төлбөрүүд;
- Үлдэх өртгийн баталгаагаар Группээс төлөгдөх боломжтой төлбөрийн дүн;
- Худалдан авах нөхцөлтэй үед худалдан авалтын боломжит үнэ;
- Түрээсийн гэрээнд Групп нь түрээсийн хугацааг цуцлах эрхтэй үед түрээсийн гэрээг цуцлахад үүсэх торгууль.

Хувьсах төлбөртэй түрээсийн төлбөрийг гэрээ хэрэгжиж эхэлсэн өдрөөрх түрээсийн зах зээлийн үнээр анх хүлээн зөвшөөрнө. Үнийн индекс эсвэл ханшнаас хамааралгүй хувьсах түрээсийн төлбөрийг түрээсийн өр төлбөр ба ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийн дүнд оруулахгүй ба түрээсийн төлбөр гарсан тохиолдолд эсвэл нөхцөлд зардлаар хүлээн зөвшөөрнө.

Гэрээ хэрэгжиж эхэлснээс хойш түрээсийн өр төлбөрийг хүүний өсөлт ба түрээсийн төлбөрийн дүнгээр тохируулна.

Дараах тохиолдолд Групп нь түрээсийн өр төлбөрийг (ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгөтэй холбоотой залруулгын хамт бүртгэж) дахин хэмжинэ:

- Түрээсийн хугацаа өөрчлөгдсөн эсвэл худалдан авах нөхцөлтэй гэрээтэй үед дахин үнэлгээ хийсэн өдрөөрх хорогдуулалтын түвшинг ашиглан хорогдуулсан түрээсийн төлбөрөөр хэмжигдэх түрээсийн өр төлбөрийг дахин үнэлж өөрчлөлт орсон;
- Анх ашигласан хорогдуулалтын түвшинг ашиглан хорогдуулсан түрээсийн төлбөрөөр хэмжигдэх түрээсийн өр төлбөрийг тодорхойлох үед гарсан баталгаат үлдэх өртөгт нөлөөлсөн түрээсийн зах зээлийн боломжит төлбөрийн түрээсийн зах зээлийн түвшин өөрчлөгдсөнөөр түрээсийн төлбөр өөрчлөгдсөн.

Түрээсийн өр төлбөрийг санхүүгийн байдлын тайланд тусад нь толилуулж, холбогдох тодруулгыг мөн тусад нь харуулна.

Түрээсийн гэрээний өөрчлөлт

Групп нь дараах тохиолдолд түрээсийн өөрчлөлтийг тусдаа түрээсээр бүртгэнэ:

- Өөрчлөлт нь нэмэлтээр нэг болон түүнээс дээш тодорхой хөрөнгө ашиглах эрх үүсгэж, түрээсийн зүйлийг нэмэгдүүлсэн; ба
- Түрээсийн үзүүлэлтүүд нь түрээсийн гэрээ тус бүр дээр тусгайлан заасан нөхцөл үүссэн үед түрээсийн зүйлийг нэмэгдүүлэхэд хэмжигдэхүйц нэг бүрийн үнээр өссөн.

Групп нь тусдаа түрээсээр бүртгэгдэхгүй түрээсийн өөрчлөлтийн хувьд өөрчлөгдсөн түрээсийн гэрээний хугацааг харгалзан өөрчлөлт орсон өдрөөрх шинэчлэгдсэн хорогдуулалтын түвшинг ашиглан шинэчлэгдсэн түрээсийн төлбөрийг хорогдуулан түрээсийн өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрнө.

Групп нь түрээсийн өр төлбөр шинэчлэгдсэн тохиолдолд ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийн дүнг тохируулж бүртгэнэ. Өөрчлөгдсөн түрээсийн гэрээнд түрээсийн зүйл ба нэмэлтээр нэг эсвэл түүнээс дээш түрээс эсвэл түрээсийн бус зүйл агуулсан гэрээний хувьд түрээсийн зүйлийн гэрээ нэг бүрийн төлбөрийг түрээсийн зүйлийн холбогдох нэг бүрийн үнэ ба түрээсийн бус зүйлийн нэг бүрийн үнийн нийлбэр дээр суурилан хуваарилна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.13 Түрээс (үргэлжлэл)

2.13.3 Түрээслүүлэгч - Групп

Түрээсийн гэрээгээр эрсдэл өгөөжийг түрээслэгчид шилжүүлж байгаа бол түрээсийг санхүүгийн түрээсээр ангилна. Дээрхээс бусад бүх түрээс нь үйл ажиллагааны түрээсээр ангилагдана.

Үйл ажиллагааны түрээсийн төлбөрийг түрээсийн хугацаанд шулуун шугамын аргаар бүртгэдэг. Үйл ажиллагааны түрээсийн дор үүсэх түрээсийн үүрэг хариуцлагыг уг үүрэг үүсэх хугацааны турш зардлаар бүртгэдэг. Үйл ажиллагааны түрээсийн үед түрээсийн урамшуулал хүлээн авсан үед уг урамшууллыг өр төлбөрөөр бүртгэнэ. Урамшууллын нийт ашгийг түрээсийн зардлаас хасч шулуун шугамын аргаар бүртгэнэ.

2.14 Гадаад валютын ажил гүйлгээ

Группийн бие даасан компани бүрийн хувьд санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ компанийн тайлагналын валютаас бусад валютыг (гадаад валют) ажил гүйлгээ гарсан өдрийн ханшаар хөрвүүлэн бүртгэсэн.

Төгрөгөөс бусад мөнгөн тэмдэгт нь гадаад валют гэж тооцогддог ба гадаад валютаар хийгдсэн гүйлгээнүүд нь тухайн гүйлгээний өдрийн зах зээлийн ханшаар төгрөг рүү хөрвүүлэгддэг.

Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн хөрөнгө болон өр төлбөр нь тухайн нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн ханшаар төгрөг рүү хөрвүүлэгддэг. Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгө хөрөнгө болон өр төлбөрүүдийн гүйлгээ хийгдсэн өдрөөс хойших ханшийн өөрчлөлтөөс үүсэн гарах өөрчлөлтийг гарсан цаг хугацаанд нь ашиг, алдагдлаар бүртгэнэ.

Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн бус зүйлсийн хөрөнгө ба өр төлбөр нь тухайн гүйлгээний өдрийн зах зээлийн ханшаар хөрвүүлэгддэг.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан бэлтгэхтэй холбоотойгоор, Группийн гадаад үйл ажиллагааны хөрөнгө болон өр төлбөрийг тайлант хугацаа бүрийн эцсийн өдрийн ханшаар Төгрөг рүү хөрвүүлсэн. Тайлант хугацааны турш дахь орлого болон зардлын зүйлсийг хөрвүүлэхдээ ажил гүйлгээ үүссэн өдрийн ханшийг ашигласан.

Ханшийн зөрүүнээс үүссэн зөрүүг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тусган эздийн өмчийн хэсэгт хуримтлуулан бүртгэнэ.

2.15 Зардал хүлээн зөвшөөрөлт

Зардлыг нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайланд зардлын чиг үүргийн аргыг ашиглан тайлагнадаг. Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөгт борлуулсан барааны бүтээгдэхүүнтэй шууд холбоотой зардлууд багтдаг. Группийн үйл ажиллагааны зардалд ерөнхий ба удирдлагын, борлуулалт ба маркетингийн болон бусад бизнесийн үйл ажиллагааны зардлууд ордог.

2.16 Зээлийн өртөг

Шалгуурт нийцсэн хөрөнгийн олж бэлтгэх, барьж байгуулах ба үйлдвэрлэхэд шууд холбоотой хүүгийн зардлыг тэдгээр хөрөнгийн өртөгт оруулж бүртгэдэг. Шалгуурт нийцсэн хөрөнгө гэдэг нь түүнийг зориулалтаар нь ашиглах эсвэл борлуулахад бэлэн болгоход их хэмжээний хугацаа зарцуулдаг хөрөнгийг хэлэх ба уг хөрөнгийг ашиглах ба борлуулахад бэлэн болгох хүртэлх хугацаанд хүүгийн зардлыг хөрөнгийн өртөгт оруулдаг.

Зориулалт нь тодорхой зээлийг холбогдох хөрөнгийг зориулалтын дагуу ашиглаж эхлэх хүртэл эсвэл борлуулахад бэлэн болсон нь тодорхой болсон үед зээлийг ерөнхий зээлийн капиталжуулалтын түвшинг тооцох зорилгоор зээлийн ерөнхий санд байлгадаг. Тодорхой зээлийг түр хугацаагаар хөрөнгө оруулалт хийх зорилгоор олж авсан хөрөнгө оруулалтын орлого нь шаардлага хангасан хөрөнгөнд зарцуулагдах хүртэл хүлээгдэж байна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.16 Зээлийн өртөг (үргэлжлэл)

Зээлийн хүүгийн зардлаас хасч хөрөнгийн зориулалт нь тодорхой зээлээрх түр хөрөнгө оруулалтаас олсон хөрөнгө оруулалтын орлогын зарцуулалтыг зээлийн өртгөөс хасч капиталжуулан хөрөнгийн өртөгт бүртгэнэ. Бусад бүх зээлийн хүүг тэдгээрийг гарсан жилийн ашиг, алдагдлын тайланд тусгана.

2.17 Ажилчдын тэтгэмж

Ажилчдын богино хугацаат тэтгэмж

Холбогдох үйлчилгээ үзүүлсэн үед ажилчдын богино хугацаат тэтгэмжийг зардлаар бүртгэдэг. Групп нь ажилчдынхаа үзүүлсэн үйлчилгээний үр дүнд ийнхүү төлөхөөр хуулиар хүлээсэн эсвэл үүсмэл үүрэг хүлээсэн бөгөөд холбогдох өрийн дүнг найдвартайгаар тооцоолох боломжтой бол өрийн санг бүртгэдэг.

Улсад төлөх тэтгэвэр, тэтгэмжийн төлөвлөгөө

Ажилчдын тэтгэвэр, тэтгэмж нь Монгол Улсын Нийгмийн Даатгалын Санд төвлөрүүлэх хуулиар тогтоосон нийгмийн даатгалын шимтгэлээс бүрдэнэ. Тодорхой шимтгэлийн дүн бүхий тэтгэвэр, тэтгэмжийн хөтөлбөрт төвлөрүүлэх шимтгэлийг түүнийг төлөх үүрэг хүлээсэн тайлант үеийн зардлаар бүртгэдэг.

2.18 Нөөц

Групп нь өнгөрсөн үйл явдлын улмаас хуулиар үүрэг хүлээсэн эсвэл үүсмэл үүрэг хариуцлага хүлээсэн бөгөөд энэхүү үүргийг барагдуулахад эдийн засгийн өгөөжийг зарцуулах өндөр магадлалтай бөгөөд үүрэг хариуцлагыг бодитоор хэмжих боломжтой бол нөөцийг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд хүлээн зөвшөөрч бүртгэдэг.

Бүртгэлд тусгагдсан нөөцийн дүн нь үүссэн өрийг төлж барагдуулахад шаардагдах мөнгөн дүнгийн хэмжээг тайлант жилийн эцсийн байдлаар тухайн өртэй холбоотой нөхцөл байдал, эрсдэлийг харгалзан тооцоолсон удирдлагын хийж чадах хамгийн сайн тооцоололд үндэслэдэг. Одоогийн үүссэн өрийг барагдуулахад хэрэгтэй тооцоолж буй мөнгөн гүйлгээнд үндэслэн нөөцийг хэмждэг ба түүний дансны дүн нь тэдгээр мөнгөн гүйлгээний өнөөгийн үнэ цэнээр тодорхойлогддог.

Нөөцийг барагдуулахад шаардлагатай эдийн засгийн өгөөжийг бүгдийг нь эсвэл заримыг нь гуравдагч тал нөхөн төлөх магадлалтай ба хэрэв нөхөн төлөх нь тодорхой болсон бөгөөд нөхөн төлбөрийн хэмжээг найдвартай хэмжих боломжтой үед түүнийг авлага хэмээн бүртгэнэ.

Нөөцийг тайлант хугацаа бүрийн эцэст дахин хянах ба тайлант хугацааны эцэст хамгийн сайн тооцооллыг тусгаж залруулдаг. Эдийн засгийн өгөөжийг шилжүүлж өр төлбөрийг барагдуулах шаардлагагүй болсон үед нөөцийг буцаана.

2.19 Болзошгүй өр төлбөр ба хөрөнгө

Аж ахуйн нэгжийн бүрэн хяналтаас гадуурх нэг болон түүнээс дээш ирээдүйн үйл явдал тохиолдох, эс тохиолдохоос хамаарч үүсэх эсэх нь тодорхойлогддог тул болзошгүй өр ба болзошгүй хөрөнгийг бүртгэдэггүй. Эдийн засгийн өгөөжийг агуулсан нөөцийн гадагш урсгал гарах магадлал маш бага биш л бол бүх тохиолдолд болзошгүй өр төлбөрийг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд нэмж тодруулна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.20 Санхүүгийн орлого болон санхүүгийн зардал

Санхүүгийн орлогод оруулсан хөрөнгийн хүүгийн орлого орно. Хүүгийн орлогыг үр ашигтай хүүгийн аргыг ашиглан ашиг, алдагдалд хуримтлуулах хэлбэрээр хүлээн зөвшөөрдөг.

Санхүүгийн зардалд зээлийн хүүгийн зардал орно. Шаардлага хангасан хөрөнгийг худалдан авах, барих, үйлдвэрлэхтэй шууд холбоотой зээлийн зардлыг тухайн хөрөнгийн өртгийн нэг хэсэг болгон капиталжуулна. Зээлийн бусад бүх зардлыг үр ашигтай хүүгийн аргыг ашиглан ашиг, алдагдалд бүртгэнэ.

2.21 Нэгж хувьцааны ашиг

Групп энгийн хувьцааны хувьд нэгж хувьцаанд ногдох суурь ашгийг тооцоолдог. Группийн энгийн хувьцаа эзэмшигчдэд хамаарах цэвэр ашиг, алдагдлыг тайлант хугацааны туршид эргэлтэнд байсан энгийн хувьцааны жинлэсэн дундаж тоонд хуваах замаар нэгж хувьцаанд ногдох суурь ашгийг тооцоолдог.

Хэрэв эргэлтэнд байгаа боломжит болон энгийн хувьцааны тоо нь капиталжуулалт, олгосон бонус эсвэл хувьцаа хувааснаас өссөн, эсвэл хувьцаа хуваалтыг буцааснаас буурсан тохиолдлуудад нэгж хувьцаанд ногдох суурь болон бууруулсан ашиг нь толилуулагдсан бүх тайлант хугацааны туршид буцаан үйлчлэх зарчмаар толилуулагддаг.

2.22 Холбоотой тал

Групп болон Группийн толгой компани болон түүнтэй холбоотой этгээдүүдийн хооронд нөөц, ажил үйлчилгээ эсвэл үүрэг хариуцлага шилжүүлэхдээ төлбөр нэхэмжилсэн эсэхээс үл хамааран тэдгээрийн хооронд хийгдсэн ажил гүйлгээг холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ гэнэ. Аливаа хувь хүн эсвэл түүний гэр бүлийн ойр дотнын гишүүнийг дараах тохиолдолд Групптэй холбоотой гэж үзнэ:

- Группийг шууд эсвэл хамтран хянадаг;
- Группийн үйл ажиллагаанд мэдэгдэхүйц нөлөө үзүүлдэг;
- Группийн болон Группийн толгой компанийн удирдах ажилтан.

Хэрэв дараах нөхцөлийн аль нэг нь хангагдаж байвал тухайн аж ахуйн нэгжийг Групптэй холбоотой гэж үзнэ:

- Тухайн аж ахуйн нэгж болон Групп нь нэг бүлэг аж ахуйн нэгжийн бүрэлдэхүүнд багтаж байвал өөрөөр хэлбэл, толгой компани, охин компани болон нэг толгой компанид багтдаг охин компаниуд бүгд бусадтайгаа холбоотой гэсэн үг юм.
- Нэг аж ахуйн нэгж нь нөгөө аж ахуйн нэгжийн хараат эсвэл хамтарсан үйлдвэр бол эсвэл нөгөө аж ахуйн нэгжийг багтаасан бүлгийн нэг аж ахуйн нэгжийнх нь хараат эсвэл хамтарсан үйлдвэр бол;
- Хоёр компани хоёулаа нэг гуравдагч этгээдийн хамтарсан хөрөнгө оруулалттай компани бол;
- Нэг аж ахуйн нэгж нь гуравдагч аж ахуйн нэгжийн хамтарсан үйлдвэр ба харин нөгөө аж ахуйн нэгж нь уг гуравдагч аж ахуйн нэгжийн хараат компани бол;
- Тухайн аж ахуйн нэгж нь Групп эсвэл Групптэй холбоотой аж ахуйн нэгжийн аль нэгнийх нь ажилчдын тэтгэвэр тэтгэмжид зориулсан ажил эрхлэлтийн дараах тэтгэмжийн төлөвлөгөө байгаа бол
- Тухайн аж ахуйн нэгж нь дээр дурдсан холбоотой талаар тодорхойлогдсон хувь хүний шууд эсвэл хамтарсан хяналтад дор байх;
- Группийг шууд эсвэл хамтран хянадаг этгээд нь тухайн аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагаанд их хэмжээний нөлөөтэй байх, тухайн аж ахуйн нэгжийн, эсвэл түүний толгой компанийн удирдах ажилтан.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.23 Татвар

Орлогын татварын зардал нь тухайн жилд төлөхөөр тооцсон татвар ба хойшлогдсон татварын нийлбэрээс бүрдэнэ.

2.23.1 Тухайн жилийн орлогын албан татвар

Тухайн жилийн татварын өглөг нь тухайн жилийн татвар ногдуулах орлогод суурилсан байна. Татвар ногдуулах орлого нь Группийн санхүүгийн тайлангаар тодорхойлсон ашгаас зөрүүтэй байдаг нь санхүүгийн тайланд тусгагдсан орлого, зарлагын зүйлсийн татвар ногдох, татвар ногдох орлогоос хасагдах хугацаа нь татварын тайлангийн зорилгоор өөр тайлант хугацаанд үүсдэг эсвэл эдгээр нь огт татвар ногдохгүй эсвэл татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй байдагтай холбоотой. Группийн тухайн жилийн татварын өрийг тайлангийн өдрөөр хүчин төгөлдөр эсвэл хүчин төгөлдөр болох нь тодорхой татварын хувь хэмжээгээр тооцож, тодорхойлно.

2.23.2 Хойшлогдсон татвар

Хойшлогдсон татварыг нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан дахь хөрөнгө, өр төлбөрийн дансны үнэ болон татвар ногдуулах орлогыг тооцоход хэрэглэсэн тэдгээрийн татварын суурь хоёрын хоорондын түр зөрүүнд тооцдог. Ерөнхийдөө бүх татвар ногдох түр зөрүүгээр хойшлогдсон татварын өрийг бүртгэдэг. Хойшлогдсон татварын хөрөнгийг бараг бүх хасагдах түр зөрүүнд тооцдог боловч ирээдүйд тэдгээр хасагдах түр зөрүүг шингээхэд хүрэлцэхүйц татвар ногдуулах ашигтай байх өндөр магадлалтай эсэхийг харгалздаг. Эдгээр хойшлогдсон татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг гүүдвилл болон татварын ногдуулах орлого ба санхүүгийн ашгийн аль алинд нь нөлөөлдөггүй ажил гүйлгээ (бизнесийн нэгдлээс бусад)-ний үед бусад хөрөнгө ба өр төлбөрийг анх бүртгэхэд үүссэн түр зөрүүгээр бүртгэдэггүй.

Групп түр зөрүүг өөрчлөх хугацаанд хяналт тавих боломжтой байх, мөн түр зөрүү нь ойрын ирээдүйн тайлант үед өөрчлөгдөхгүй гэсэн магадлалтай байхаас бусад тохиолдолд охин, салбар болон хараат компани дахь хөрөнгө оруулалт болон хамтарсан компани дахь хувь оролцоотой холбоотой татвар ногдох бүх түр зөрүүний хувьд хойшлогдсон татварын өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрөх ёстой. Түр зөрүүг ойрын ирээдүйн тайлант үед өөрчлөх магадлалтай бөгөөд татвар ногдох ашиг нь түр зөрүүгийн эсрэг ашиглагдахуйц үед охин эсвэл хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалтаас үүсэх бүхий л татвар ногдох орлогоос хасагдах түр зөрүүг Групп хойшлогдсон татварын хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрдөг.

Хойшлогдсон татварын хөрөнгийн дансны үнийг тайлант хугацааны эцэст дахин хянаж үздэг ба хойшлогдсон татварын хөрөнгийн бүх эсвэл зарим өгөөжийг хүртэх хангалттай хэмжээний татвар ногдох ашиг олох магадлал үгүй болох үед хойшлогдсон татварын хөрөнгийн дансны үнийг бууруулдаг.

Тайлант үеийн эцсээр хүчин төгөлдөр болсон, эсвэл хүчин төгөлдөр мөрдөж байгаа татварын хувь хэмжээ (татварын хууль)-нд үндэслэн хөрөнгө нь хэрэгжих буюу өр төлбөрийг төлөх тайлант үед мөрдөгдөхөөр хүлээгдэж буй татварын хувь хэмжээгээр хойшлогдсон татварын хөрөнгө болон өр төлбөрийг хэмждэг. Тайлант үеийн эцэст Групп нь хойшлогдсон татварын өр төлбөр болон хойшлогдсон татварын хөрөнгийн дансны үнийг нөхөх буюу барагдуулах арга хэлбэрээс үүсэж байгаа татварын үр нөлөөг хойшлогдсон татварын өр төлбөр болон хойшлогдсон татварын хөрөнгийн хэмжилтэнд тусгадаг.

Тайлант үеийн татварын өр төлбөрийг тайлант үеийн татварын хөрөнгөөр суутган тооцох хууль ёсны хүчин төгөлдөр эрхтэй, орлогын татвараар тооцоо хийдэг ижил татварын албатай харьцдаг ба тайлант үеийн татварын өр төлбөр болон хөрөнгийг цэвэр сууриар барагдуулахаар төлөвлөсөн тохиолдолд хойшлогдсон татварын өр төлбөр болон хөрөнгийг цэвэр дүнгээр тооцдог.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг стандартын дагуу бэлтгэх нь тайлангийн өдрийн тайлагнасан хөрөнгө, өр төлбөрийн дүн болон тайлант хугацааны орлого, зардлын тайлагнасан дүнгүүдэд нөлөөлөхүйц дүгнэлт, тооцоолол, таамаглал хийхийг удирдлагаас шаарддаг. Эдгээр тооцоог хийхдээ тодорхой бус байдлын улмаас ирээдүйн тайлант үеийн бодит үр дүнг эдгээр тооцооллоос зөрүүтэй дүн дээр үндэслэн гаргаж болно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.23 Татвар (үргэлжлэл)

2.23.2 Хойшлогдсон татвар (үргэлжлэл)

Тооцоолол болон үндсэн таамаглалыг байнга хянаж байдаг. Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцоололд хийсэн засварыг тооцооллыг засварласан тайлант үе болон цаашид нөлөөлсөн аливаа хугацаанд хүлээн зөвшөөрнө.

2.23.3 Тухайн жилийн болон хойшлогдсон татвар

Тайлант хугацааны болон хойшлогдсон татварыг бусад дэлгэрэнгүй орлогод эсвэл шууд өмчид хүлээн зөвшөөрсөн зүйлд хамаарахаас бусад тохиолдолд ашиг, алдагдалд бүртгэнэ. Энэ тохиолдолд тайлант хугацааны болон хойшлогдсон татварыг бусад дэлгэрэнгүй орлогод эсвэл шууд өмчид тус тус бүртгэнэ. Бизнесийн нэгдлийн анхдагч бүртгэлээс одоогийн татвар эсвэл хойшлогдсон татвар үүссэн тохиолдолд татварын үр нөлөөг бизнесийн нэгдлийн нягтлан бодох бүртгэлд оруулна.

2.24 Сегментийн мэдээлэл

Үйл ажиллагааны сегмент нь Группийн эрхэлж буй бизнесийн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор орлого олж, зардал гаргадаг Группийн нэг бүрэлдэхүүн хэсэг юм. Үүнд, бусад бүрэлдэхүүн хэсгүүдтэй хийсэн ажил гүйлгээтэй холбоотой орлого болон зардал орно. Группийн гол үйл ажиллагааны шийдвэр гаргагчид сегментүүдийн гүйцэтгэлийг үнэлэх болон нөөцийг хэрхэн хуваарилах шийдвэр гаргахын тулд сегментүүдийн үйл ажиллагааны үр дүнг байнга хянаж байдаг бөгөөд сегмент бүрийн санхүүгийн мэдээллийг гаргадаг.

2.25 Засгийн газрын буцалтгүй тусламж

Засгийн газрын буцалтгүй тусламж гэдэг нь Группийн үйл ажиллагаатай холбоотой өнгөрсөн болон ирээдүйн тодорхой нөхцөлүүдийг хангасан нөхцөлд засгийн газрын байгууллагаас Групп руу нөөцийг шилжүүлэх явдал юм (тухайлбал, засгийн газрын татаас). Групп зардлаас чөлөөлөх хэлбэрээр авсан тусламжийг засгийн газрын буцалтгүй тусламжаар хүлээн хүлээн зөвшөөрсөн. Тухайлбал, Засгийн газрын татаасаар бага хүүтэй авсан зээлийг засгийн газрын буцалтгүй тусламжаар бүртгэсэн. Групп буцалтгүй тусламжаар нөхөхөөр төлөвлөж буй зардлыг зардал болгон хүлээн зөвшөөрдөг тул ийм тусламжийг системчилсэн байдлаар ашиг, алдагдалд бүртгэдэг.

Зах зээлийн хүүгээс доогуур хүүтэй зээлийг СТОУС 9-ийн дагуу анх хүлээн зөвшөөрч, дараа нь хэмждэг. СТОУС 9 нь зах зээлийн ханшаас доогуур хүүтэй зээлийг бодит үнэ цэнээр хэмжихийг шаарддаг. Өөрөөр хэлбэл, зах зээлтэй холбоотой хүүгээр хямдруулсан ирээдүйн хүлээгдэж буй мөнгөн гүйлгээний өнөөгийн үнэ цэнээр бүртгэхийг шаарддаг. Засгийн газрын буцалтгүй тусламжийг анх хүлээн зөвшөөрөх үеийн зээлийн бодит үнэ цэнэ ба хүлээн авсан дүнгийн зөрүүгээр хэмжигдэх ба буцалтгүй тусламжийн шинж чанараас хамааран бүртгэнэ.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үнэлэмж ба тодорхой бус байдал дахь таамаглал, тооцооллын үндсэн эх сурвалж

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудад нийцүүлэн бэлтгэх үйл явц нь таамаглал тооцоолол, үнэлэмж хэрэглэхийг удирдлагаас шаарддаг ба энэхүү таамаглал, тооцоолол, үнэлэмж нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын хэрэгжилт, нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн өдрөөр тайлагнагдсан хөрөнгө, өр төлбөрийн дүн, болзошгүй хөрөнгө, өр төлбөрийн тодруулга болон тайлант үед хүлээн зөвшөөрөгдсөн орлого, зардлын дүнд тус тус нөлөөлдөг. Ирээдүйд гарах бодит үр дүн нь эдгээр тооцооллоос зөрүүтэй байж болно.

Тооцоолол, түүнийг хийхэд хэрэглэсэн таамаглал, төсөөллийг байнга хянадаг. Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцоололд хийсэн өөрчлөлтийг өөрчлөлт хийгдсэн тайлант үе болон ирээдүйн тайлант үеүдэд тус тус тусгадаг.

3.1 Нягтлан бодох бүртгэлийн үнэлэмж

3.1.1 Газрын эрхийн ашиглалтын жил ба элэгдэл

Групп нь Монгол Улсад орших газрыг 15-аас 60 жилээр түрээсэлдэг.

Монгол Улсын Газрын тухай хууль нь Монгол Улсын аж ахуйн нэгжүүдэд газрын эрх эзэмших эрх зүйн үндсийг тогтоосон.

Групп газрыг гэрээний дагуу олж эзэмшсэн бодит үнэ цэнээр нь анх бүртгэлд тусгадаг. Групп өнгөрсөн жилүүдэд газар эзэмших эрхийн хугацааг маш бага хэмжээний жил тутмын төлбөр төлж амжилттай сунгуулсан. Группийн удирдлага газар эзэмших эрхийн хугацааг бага хэмжээний төлбөр төлж, цаашид тодорхойгүй хугацаагаар эзэмшинэ гэдэгт итгэлтэй байна. Тиймээс нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд 17,959,888 мянган төгрөгийн (2022 онд 17,959,888 мянган төгрөг) дансны үнэ бүхий газар нь үнэ цэнийн бууралтыг хассан, дахин үнэлсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн бөгөөд газрыг элэгдүүлдэггүй.

3.1.2 Монгол Улсын татварын систем

Зах зээлийн эдийн засагт шилжих шилжилттэй холбоотойгоор Монголын Засгийн Газар бизнес болон эдийн засгийн бүтцэд өөрчлөлт шинэчлэлтийг хийсээр байна. Үүний үр дүнд бизнесийн үйл ажиллагаанд нөлөө үзүүлэх хууль журмууд ч мөн өөрчлөгдсөөр байна.

Өөр өөр эрх бүхий байгууллагууд татварын хуулийн хэрэгжилтэд хяналт шалгалт хийж төлбөр торгууль тавих хуулиар тогтоосон эрхтэй байдаг. Групп татварын хууль тогтоомжийн ойлголт дээрээ үндэслэн бүх татваруудыг үнэн зөв тодорхойлсон гэж итгэж байгаа боловч дээр дурдсан хүчин зүйлүүдээс үндэслэн Группд татварын эрсдэл байсаар байна.

3.1.3 Хувьсах дүнг тооцоолох болон хязгаарлалтыг үнэлэх аргыг тодорхойлох нь

Бараа бүтээгдэхүүн борлуулах зарим гэрээнүүдэд буцаах нөхцөл бүхий хувьсах хүчин зүйлийг агуулсан байдаг. Групп нь буцаан олгоно гэж буй таамаглаж буй дүнг тооцоход тохирох аргад үндэслэн хүлээгдэж буй үнэ цэнийн арга болон хамгийн боломжит дүнгийн аргыг ашиглан тооцоолдог.

Групп нь адил төстэй олон тооны хэрэглэгчийн гэрээнүүдийн хувьд буцаагдах эрх бүхий бараануудын хувьсах төлбөрийг тооцоолоход хүлээгдэж буй үнэ цэнийн арга нь тохиромжтой арга гэж үзсэн.

Гүйлгээний үнэ дэх хувьсах хэмжигдэхүүнийг оруулахын өмнө Групп нь хувьсах төлбөрийн дүн хязгаарлагдаж байгаа эсэхийг авч үздэг. Групп нь хувьсах зардлын тооцооллыг Группийн түүхэн туршлага, бизнесийн таамаглал, одоогийн эдийн засгийн нөхцөл байдалд тулгуурлан хязгаарлаагүй болохыг тогтоосон. Үүнээс гадна хувьсах төлбөрийн тодорхойгүй байдлыг богино хугацаанд шийдвэрлэдэг.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үнэлэмж ба тодорхой бус байдал дахь таамаглал, тооцооллын үндсэн эх сурвалж (үргэлжлэл)

3.1 Нягтлан бодох бүртгэлийн үнэлэмж (үргэлжлэл)

3.1.3 Хувьсах дүнг тооцоолох болон хязгаарлалтыг үнэлэх аргыг тодорхойлох нь (үргэлжлэл)

2023 онд борлуулалтын орлого нь 17,310,811 мянган төгрөгийн буцаалт, хөнгөлөлтийг хассаны дараа 255,650,516 мянган төгрөг (2022 онд борлуулалтын орлого нь 12,447,074 мянган төгрөгийн буцаалтыг хассаны дараа 193,427,609 мянган төгрөг) байсан.

3.2 Тодорхой бус байдал дахь таамаглал, тооцооллын үндсэн эх сурвалж

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн их хэмжээний дүн бүхий үзүүлэлтүүдэд дараах таамаглал төсөөллийг ашиглан, нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрсөн.

3.2.1 Алдагдлын нөөц сангийн тооцоолол

Групп дансны авлагын хүлээгдэж буй алдагдлыг тооцоолохдоо харилцагч тус бүрийн бие даасан нөхцөл байдлын үнэлгээ, эдийн засгийн нөхцөл байдал болон салбарын нөхцөл байдал зэрэгт тулгуурлан тооцоолсон.

Энэ тохиолдолд удирдлагын үнэлгээ нь харилцагч талын нөхцөл байдал, харилцаа холбоо, түүний талаарх тодорхой байгаа зах зээлийн мэдээлэл болон зээлийн талаарх мэдээ тайлан зэрэг дээр үндэслэн хийгддэг. Групп нь цуглуулагдахаар хүлээгдэж буй дүнг илэрхийлэх үүднээс хасагдуулгыг удирдлагын үнэлгээний дагуу тооцоолдог. Энэхүү тусгайлсан хасагдуулгын тооцоолсон дүнд нөлөөлөхүйц аливаа өөрчлөлт гарвал түүнийг дахин тооцон үзэж тохируулдаг.

Үнэлгээ болон тооцоолол хийсэн аргачлалаас хамааран бүртгэсэн зардлын дүн болон хугацааны хувьд нөөц сангууд ялгаатай байж болно. Найдваргүй авлагын нөөц сан өсвөл үйл ажиллагааны зардал өсөх ба эргэлтийн хөрөнгө буурах нөлөөтэй.

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх Группийн дансны ба бусад авлагын дансны үнэ нь 8,030,908 мянган төгрөг, авлагын нөөц сангийн үлдэгдэл 1,761,809 мянган төгрөг (2022 онд: дансны ба бусад авлагын дансны үнэ нь 3,318,986 мянган төгрөг, авлагын нөөц сангийн үлдэгдэл 1,771,075 мянган төгрөг) байсан.

3.2.2 Удаан гүйлгээтэй бараа материалын хасагдуулгын нөөц

Группийн удирдлага удаан гүйлгээтэй, зарагддаггүй болон эвдэрч гэмтсэн бараа материалыг тодорхой хугацаагаар хянадаг ба үнэлэмж болон тооцооллыг ашигладаг. Тооцоолол болон холбогдох төсөөллүүд нь түүхэн туршлага дээр үндэслэдэг ба бодит үр дүн нь тооцооллоос зөрүүтэй байж болно.

Группийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого нь бараа материалыг үйлдвэрлэж дуусгаснаас хойш борлуулаагүй бол хугацаа, насжилт болон бараа материалын зэрэглэлээс хамаарч ангилалын дагуу хасагдуулга байгуулна.

Удирдлага дээрх бараа материалын үнэлгээг тодорхойлоход хэрэглэсэн төсөөлөл болон үнэлэмж зохистой буюу тохиромжтой гэдэгт итгэж байна.

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх бараа материалын дансны үнэ нь 142,521,277 мянган төгрөг, бараа материалын хасагдуулгын үлдэгдэл нь 2,190,587 мянган төгрөг (2022 онд бараа материалын дансны үнэ нь 128,791,463 мянган төгрөг, бараа материалын хасагдуулгын үлдэгдэл нь 2,357,493 мянган төгрөг) байсан.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үнэлэмж ба тодорхой бус байдал дахь таамаглал, тооцооллын үндсэн эх сурвалж (үргэлжлэл)

3.2 Тодорхой бус байдал дахь таамаглал, тооцооллын үндсэн эх сурвалж (үргэлжлэл)

3.2.3 Бараа материалын цэвэр боломжит үнэ цэнийг тооцоолох

Цэвэр боломжит үнэ цэнэ гэж бизнесийн хэвийн үйл ажиллагааны явцад бараа материалыг худалдан борлуулахаар тооцолж буй үнээс түүнийг борлуулахад шаардагдах тооцсон зардлыг хассан дүн юм. Гэмтэлтэй, хоцрогдсон болон удаан хугацаанд хөдөлгөөнд ороогүй бараа материал байгаа эсэхийг удирдлагын зүгээс тогтмол хянадаг.

Групп өөрийн тооцооллыг үнэн зөв, бодитой гэж үзэж байгаа боловч аливаа бодит нөхцөл байдал эсвэл нөлөө бүхий хүчин зүйлсээс шалтгаалан тооцоололд өөрчлөлт орсон тохиолдолд ашиг, алдагдал болон өмчид материаллагаар нөлөө үүсч болзошгүй.

3.2.4 Үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын жил

Тодруулга 2.6-д тайлбарласнаар, Групп үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын жилийн тооцооллыг нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн өдрөөр хянадаг ба тооцооллыг өөрчлөх шаардлагатай бол залруулдаг. Тайлант жилийн эцэст үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын жилийн тооцоололд өөрчлөлт гараагүй. Үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын жилийг тооцоолоход үнэлэмж ашигладаг ба уг тооцоолол нь тайлант жилийн цэвэр ашигт нөлөө үзүүлэх боломжтой. Удирдлага дээрх тооцоолсон үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын жил уг хөрөнгийн бодитой эдийн засгийн ашиглах жил гэдэгт итгэж байна.

3.2.5 Барилга ба газрын бодит үнэ цэнийн хэмжилт

Газар болон барилга нь санхүүгийн тайлагналын зорилгоор бодит үнэ цэнээр хэмжигдсэн. Групп хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг тооцоолохдоо ажиглаж болох зах зээлийн үнийн мэдээллийг ашигладаг. Идэвхтэй зах зээлийн үнэ цэнийн мэдээлэл (1-р түвшин) тодорхойгүй бол Групп хараат бус мэргэжлийн үнэлгээчнээр хөрөнгийн үнэлгээг тооцоолуулдаг. Эдгээр тооцооллоос хамаарч газар болон барилгын үнэлгээ өөрчлөгдөх боломжтой.

Барилга болон газрын бодит үнэ цэнийг тооцоолоход ашигласан мэдээлэл болон үнэлгээний аргачлалын талаар тодруулга 10.2-г харна уу.

Хойшлогдсон орлогын албан татвар

Групп нь аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварыг тооцоолохдоо Монгол Улсын хуулиар тогтоосон татварын хувь хэмжээ, татвараас хасагдахгүй зардлууд, татварын хуульд орсон өөрчлөлтүүд болон удирдлагын хүлээж буй ирээдүйн үр дүн зэргийг харгалзаж үздэг. Хойшлогдсон орлогын албан татварыг түр зөрүүн дээр суурилан тооцоолдог ба энэ нь санхүүгийн тайланд тайлагнасан орлого, зардал болон татварын хуулийн дагуу тодорхойлсон татвар ногдох орлого, зардлын хоорондох зөрүү юм. Эдгээр түр зөрүүнээс үүссэн татварын нөлөөллийг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд хойшлогдсон татварын хөрөнгө эсвэл өр төлбөрөөр тусгадаг.

Группийн удирдлага нь хойшлогдсон татварын хөрөнгө хэрэгжихгүй гэж үзэж байгаа тохиолдолд хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрдөггүй. Бодит үр дүн нь энэ таамаглалаас зөрүүтэй байх тохиолдолд ирээдүйн тайлант үеүдэд уг таамаглалын залруулга хийх ба тайлант жилийн санхүүгийн байдал болон орлогод материаллаг нөлөө үзүүлэхүйц өөрчлөлтийг хүлээн зөвшөөрч хойшлогдсон татварын хөрөнгөөр бүртгэх шаардлага тулгарч болно.

Групп 2023 болон 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд нийт 9,276,559 мянган төгрөг болон 14,879,483 мянган төгрөгийн хойшлогдсон татварын хөрөнгө хүлээн зөвшөөрсөн.

Групп 2023 болон 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд нийт 7,883,775 мянган төгрөг болон 8,206,834 мянган төгрөгийн хойшлогдсон татварын өр төлбөр хүлээн зөвшөөрсөн. Тодруулга 2.23 болон 24.3-ыг харна уу.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

4. 2023 он болон түүнээс хойших хугацаанд мөрдөгдөж эхлэх нягтлан бодох бүртгэлийн шинээр гарсан стандартууд болон стандартын нэмэлт өөрчлөлтүүд

4.1 Тайлант жилд хэрэгжиж эхэлсэн СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудад орсон шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд

Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартын Зөвлөл (НББОУСЗ)-өөс гаргасан 2023 оны 01 дүгээр 01-ний өдөр болон тухайн өдрөөс хойш хэрэгжиж эхэлсэн СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудын шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүдийг Групп тайлант жилд хэрэгжүүлсэн.

Хэрэгжиж эхэлсэн хугацаа	Шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд
2023 оны 01 дүгээр сарын 01	- СТОУС 17 Даатгалын гэрээ - НББОУС 1 ба СТОУС Практик Мэдэгдлийн 2-т оруулсан нэмэлт өөрчлөлтүүд - Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын тодруулга - НББОУС 8-ын нэмэлт өөрчлөлт - Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын тодорхойлолт - НББОУС 12-ын нэмэлт өөрчлөлт - Дан ганц ажил гүйлгээнээс үүссэн хөрөнгө, өр төлбөрт хамаарах хойшлогдсон татвар - СТОУС 17 болон СТОУС 9-ийн анхны хэрэгжүүлэлт - Харьцуулагдах мэдээлэл (СТОУС 17-ийн нэмэлт өөрчлөлт)
2023 оны 5 дугаар сарын 23	Олон Улсын татварын шинэчлэл – Хоёр баганат моделийн зарчим – НББОУС 12-ын нэмэлт өөрчлөлт

СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудын шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд нь тайлант жилд Группийн санхүүгийн байдал болон гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлангийн тодруулгуудад материаллаг нөлөө үзүүлээгүй болно.

4.2 Батлагдсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудад орсон шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд

Группийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг батлан гаргах үед батлагдсан байсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй байгаа СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудын шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүдийг дор тодруулсан болно. Групп эдгээрийг хэрэгжиж эхлэхээр хүлээгдэж буй үеэс дагаж мөрдөнө.

Хэрэгжиж эхэлсэн хугацаа	Шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд
2024 оны 01 дүгээр сарын 01	- НББОУС 1-ийн нэмэлт өөрчлөлт - Шалгуур үзүүлэлт бүхий эргэлийн бус өр төлбөр - НББОУС 1-ийн нэмэлт өөрчлөлт - Эргэлтийн ба Эргэлтийн бус өр төлбөрийн ангилал - СТОУС 16-ийн нэмэлт өөрчлөлт - Борлуулаад буцаан түрээслэх ажил гүйлгээний түрээсийн өр төлбөр - НББОУС 7 болон СТОУС 7-ийн нэмэлт өөрчлөлт - Бэлтгэн нийлүүлэгчийн санхүүжилтийн тохиролцоо
2025 оны 01 дүгээр сарын 01	НББОУС 21-ийн нэмэлт өөрчлөлт – Арилжигдах боломжгүй байх
Сонголттойгоор мөрдөх боломжтой / мөрдөх хугацааг тодорхойгүйгээр хойшлуулсан	СТОУС 10 болон НББОУС 28-ын нэмэлт өөрчлөлт - Хөрөнгө оруулагч болон хараат эсвэл хамтарсан компанийн хөрөнгийн борлуулалт эсвэл худалдах үнэ

Групп нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд эдгээр шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд доорх зүйлсээс бусдаар томоохон нөлөө үзүүлэхгүй гэсэн хүлээлттэй байна.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

4. **2023 он болон түүнээс хойших хугацаанд мөрдөгдөж эхлэх нягтлан бодох бүртгэлийн шинээр гарсан стандартууд болон стандартын нэмэлт өөрчлөлтүүд (үргэлжлэл)**

4.2 Батлагдсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудад орсон шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд (үргэлжлэл)

Өр төлбөрийг богино болон урт хугацааны гэж ангилах – НББОУС 1-ийн нэмэлт өөрчлөлт

2020, 2022 онд гаргасан эдгээр нэмэлт, өөрчлөлтүүд нь өр төлбөрийг богино хугацаатай эсвэл урт хугацаатай гэдгийг тодорхойлох шаардлагыг тодорхой болгох зорилготой бөгөөд мөн ирээдүйн зээлийн шалгуур үзүүлэлтийн биелэлттэй холбоотойгоор урт хугацааны өр төлбөрийн талаар шинэ тодруулга бэлтгэхийг шаардсан. Нэмэлт өөрчлөлтүүд нь 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хойшхи тайлант жилийн хугацаанд хамаарна.

Групп нь тодорхой зээлийн шалгуур үзүүлэлт бүхий хэд хэдэн банкны барьцаат зээлтэй. 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар урт хугацаат гэж ангилсан өр төлбөрүүд нь ирээдүйн зээлийн шалгуур үзүүлэлтүүдийг хангахгүйгээс гэрээний дагуу төлөх хугацаанаас өмнө эргэн төлөлт хийх шаардлага үүсч болно. Групп эдгээр өр төлбөрийн ангилал болон холбогдох тодруулгад оруулсан өөрчлөлтийн болзошгүй нөлөөллийг үнэлэх шатандаа явж байна.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

5. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

	2023	2022
Касс дахь бэлэн мөнгө	31,550	40,544
Банк дахь харилцах данс	9,459,561	8,994,375
	9,491,111	9,034,919

Групп мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийг зээлийн эрсдэл багатай гэж үнэлсэн.

6. Дансны ба бусад авлага

	2023	2022
Дансны авлага	7,553,053	2,905,206
Үнэ цэнийн бууралтын сан	(1,640,363)	(1,640,363)
	5,912,690	1,264,843
Холбоотой талаас авах авлага (Тодруулга 29.2-г үзнэ үү)	129,632	17,222
Бусад авлага	2,110,032	2,167,633
Үнэ цэнийн бууралтын сан	(121,446)	(130,712)
	8,030,908	3,318,986

6.1 Дансны авлага

Группийн зээлийн борлуулалтын урьдчилан батлагдсан зээлийн хязгаарт багтаан төлөгдөх дундаж хугацаа 30-90 хоног (2022 онд 30-90 хоног) байна. Аливаа шинэ харилцагчийг хүлээн зөвшөөрөхөөс өмнө Группийн удирдлага харилцагчийн зээлийн эрсдэлийн чанарыг үнэлэн зээлийн хязгаарыг харилцагч тус бүрийн хувьд тодорхойлдог.

Групп дансны авлагын хүлээгдэж буй алдагдлыг тооцоолохдоо харилцагч тус бүрийн бие даасан нөхцөл байдлын үнэлгээ, эдийн засгийн нөхцөл байдал болон салбарын нөхцөл байдал зэрэгт тулгуурлан тооцоолсон.

Эдгээр тохиолдолд тухайн харилцагчдын авлагын үлдэгдэл, хамтын ажиллагааны түүх болон зах зээлийн мэдэгдэж буй хүчин зүйлс дээр үндэслэсэн эсрэг талын одоогийн санхүүгийн байдал, боломжит хамгийн сайн баримт, нөхцөлийг үнэлэн дүгнэлт хийсэн. Групп нь харилцагч бүрд хүлээгдэж буй эргэн төлөгдөх дүнг бууруулсантай холбоотойгоор тусгайлан нөөцийг бүртгэсэн. Энэхүү тусгайлан хасагдуулгын тооцоолсон дүнд нөлөөлөхүйц аливаа өөрчлөлт гарвал түүнийг дахин тооцон үзэж тохируулдаг.

Групп нь харилцагч санхүүгийн хүнд байдалд орсон тухай мэдээлэл хүлээн авсан, авлагын эргэн төлөгдөх бодитой төлөв байхгүй үед, өөрөөр хэлбэл, эдгээр тохиолдолын аль нэг нь үүссэн буюу хариуцагч татан буугдсан, дампуурлын үе шатанд орсон, эсвэл борлуулалтын авлага нь арваас дээш жилийн насжилттай болсон тохиолдолд борлуулалтын авлагын хасалдуулга бүртгэдэг. Хууль сахиулах байгууллагын шийдвэрээр данснаас хассан авлага байхгүй.

Группийн түүхэн зээлийн алдагдал нь харилцагчийн сегмент бүрийн хувьд эрс ялгаатай хэв шинжийг харуулдаггүй тул өнгөрсөн үеийн төлөв байдалд суурилсан алдагдлын санг Группийн харилцагчийн сегментээр ялгаж харуулаагүй болно.

6.2 Бусад авлага

	2023	2022
НӨАТ болон бусад татварын авлага	1,358,657	1,394,152
Ажилчдаас авах авлага	432,179	495,474
Бусад	319,196	278,007
	2,110,032	2,167,633

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

7. Урьдчилгаа төлбөр

	2023	2022
Бэлтгэн нийлүүлэгчдэд төлсөн урьдчилгаа	1,288,446	1,100,746
Урьдчилж төлсөн зардал	1,885,234	1,217,749
	3,173,680	2,318,495

8. Бараа материал

	2023	2022
Түүхий эд материал	35,591,584	39,237,700
Дуусаагүй үйлдвэрлэл	20,703,068	13,904,765
Бэлэн бүтээгдэхүүн	74,816,715	64,176,011
Хангамжийн материал	13,207,219	10,245,875
Замд яваа бараа	393,278	3,584,605
	144,711,864	131,148,956
Бараа материалын үнэ цэнийн бууралтын хасалдуулга	(2,190,587)	(2,357,493)
	142,521,277	128,791,463

Түүхий эд материалд түүхий ноолуур, самнасан ноолуур, ноолууран утас, даавуу болон драп багтсан. 2023 онд бараа материалаас борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг 124.1 тэрбум төгрөг (2022 онд 93.5 тэрбум төгрөг) бүртгэсэн.

Бараа материалын үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулгын хөдөлгөөн:

	2023	2022
Эхний үлдэгдэл	2,357,493	1,791,496
Тайлант жилд байгуулсан үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулга (Тодруулга 25.5)	594,422	738,563
Үнэ цэнийн бууралтын буцаалт (Тодруулга 25.5)	(761,328)	(172,566)
Эцсийн үлдэгдэл	2,190,587	2,357,493

2023 онд нийт 138.0 тэрбум төгрөг (2022 онд 121.7 тэрбум төгрөг)-ийн бараа материалыг банкны зээлд барьцаалсан (Тодруулга 17.1).

9. Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө

	2023	2022
Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө	-	17,227
	-	17,227

Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө нь Группийн худалдан авагчдаас борлуулалтын гэрээний дагуу буцаагдах магадлалтай барааг илэрхийлнэ.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

10. Үндсэн хөрөнгө

	Газар	Барилга	Тоног төхөөрөмж	Тавилга, эд хогшил	Тээврийн хэрэгсэл	Дуусаагүй барилга	Түрээсийн сайжруулалт	Нийт
<i>Өртөг эсвэл дахин үнэлэгдсэн дүн:</i>								
2022 оны 01 дүгээр сарын 01	17,959,888	79,529,075	97,998,348	5,712,260	1,703,325	9,226,896	622,574	212,752,366
Нэмэгдсэн	22,727	1,663,991	233,904	514,364	475,596	24,416	-	2,934,998
Хасагдсан	-	-	(54,130)	(25,058)	-	-	-	(79,188)
Биет бус хөрөнгө руу ангилсан	-	-	-	(6,929)	-	-	-	(6,929)
Үндсэн хөрөнгө хооронд шилжсэн	-	-	9,232,941	-	-	(9,232,941)	-	-
2022 оны 12 дугаар сарын 31	17,982,615	81,193,066	107,411,063	6,194,637	2,178,921	18,371	622,574	215,601,247
Нэмэгдсэн	138,178	1,289,639	408,471	1,602,039	187,493	240,679	776,254	4,642,753
Хасагдсан	(22,727)	(1,297,944)	(105,994)	(514,521)	-	-	-	(1,941,186)
Үндсэн хөрөнгө хооронд шилжсэн	-	18,368	(10,706)	10,706	-	(18,368)	-	-
2023 оны 12 дугаар сарын 31	18,098,066	81,203,129	107,702,834	7,292,861	2,366,414	240,682	1,398,828	218,302,814
<i>Хуримтлагдсан элэгдэл:</i>								
2022 оны 01 дүгээр сарын 01								
Байгуулсан элэгдэл	-	9,051,524	53,354,954	3,437,789	895,256	-	608,310	67,347,833
Хасагдсан элэгдэл	-	2,404,373	7,545,344	728,169	166,427	-	-	10,844,313
Биет бус хөрөнгө руу ангилсан	-	-	(53,180)	(5,807)	-	-	-	(58,987)
Ханшийн хөрвүүлэлтийн нөлөө	-	-	-	(6,929)	-	-	-	(6,929)
2022 оны 12 дугаар сарын 31	-	-	11,827	19,755	10,860	-	-	42,442
Байгуулсан элэгдэл	-	11,455,897	60,858,945	4,172,977	1,072,543	-	608,310	78,168,672
Хасагдсан элэгдэл	-	2,556,768	7,720,968	950,466	204,333	-	27,292	11,459,827
Үндсэн хөрөнгө хооронд шилжсэн	-	(34,896)	(81,719)	(458,363)	-	-	-	(574,978)
Ханшийн хөрвүүлэлтийн нөлөө	-	-	(12,129)	12,129	-	-	-	-
2023 оны 12 дугаар сарын 31	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	13,977,769	68,486,065	4,677,209	1,276,876	-	635,602	89,053,521
<i>Дансны үнэ:</i>								
2022 оны 12 дугаар сарын 31	17,982,615	69,737,169	46,552,118	2,021,660	1,106,378	18,371	14,264	137,432,575
2023 оны 12 дугаар сарын 31	18,098,066	67,225,360	39,216,769	2,615,652	1,089,538	240,682	763,226	129,249,293

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

10. Үндсэн хөрөнгө (үргэлжлэл)

10.1 Барьцаалсан үндсэн хөрөнгө

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр нийт 67.8 тэрбум төгрөг (2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр нийт 134.8 тэрбум төгрөг)-ийн дансны үнэ бүхий газар, барилга, дуусаагүй барилга ба тоног төхөөрөмжийг банкны зээлд барьцаалсан (Тодруулга 17.1-г харна уу).

10.2 Группийн газар болон барилгын бодит үнэ цэнийн хэмжилт

Группийн газар болон барилга нь хуримтлагдсан элэгдэл болон үнэ цэнийн бууралтыг хассан дахин үнэлсэн дүнгээр тусгагдсан. Группийн газар болон барилга 2020 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрөөр Группээс хараат бус мэргэжлийн үнэлгээчний тодорхойлсон бодит үнэ цэнээр дахин үнэлэгдсэн.

СТОУС 13 Бодит үнэ цэнийн хэмжилт-д тодорхойлсны дагуу хэмжигдсэн үндсэн хөрөнгийн үнэ цэнийг дараах бодит үнэ цэнийн шаталсан түвшнээр ангилсан.

	2023 оны 12 дугаар сарын 31		2022 оны 12 дугаар сарын 31	
	Бодит үнэ цэнэ	Шатлал 3	Бодит үнэ цэнэ	Шатлал 3
Газар	18,098,066	18,098,066	17,982,615	17,982,615
Барилга	67,225,360	67,225,360	69,737,169	69,737,169
	85,323,426	85,323,426	87,719,784	87,719,784

Газар болон барилгын бодит үнэ цэнийг хэмжихдээ дараах үнэлгээний арга техникийг ашигласан:

Төрөл	Үнэлгээний арга техник
Барилга	<i>Зах зээлийн харьцуулалтын болон өртгийн арга:</i> Уг үнэлгээний загвар нь зах зээлийн жишиг үнэ байгаа үед ижил төрлийн зүйлсийн зах зээлийн үнийг, мөн тохиромжтой үед хорогдуулсан орлуулалтын өртгийг авч үздэг. Хорогдуулсан орлуулалтын өртөг нь биет хоцрогдол болон хуучралт, мөн үйл ажиллагааны болон эдийн засгийн хоцрогдол зэргийг авч үздэг.
Газар	<i>Өртгийн арга:</i> Газрын өртгийн бодит үнэ цэнийг өртгийн аргаар тооцоолсон.

Бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн үр дүнд нийтдээ 33,327,139 мянган төгрөгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл үүссэн.

	2020 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрөөрх бодит үнэ цэнийн шатлалын ангилал			
	Бодит үнэ цэнийн нөлөөлөл	Шатлал 1	Шатлал 2	Шатлал 3
Бодит үнэ цэнийн хэмжилт				
Газар	15,345,890	-	-	15,345,890
Барилга	17,981,249	-	-	17,981,249
Нийт	33,327,139	-	-	33,327,139

Групп эдгээр газрын эрхийн бодит үнэ цэнийг 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар дахин үнэлж, 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх дансны үнээс материаллаг зөрүү тогтоогоогүй тул НББОУС 16-ын дагуу үнэ цэнийг тохируулаагүй болно.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

10. Үндсэн хөрөнгө (үргэлжлэл)

10.2 Группийн газар болон барилгын бодит үнэ цэнийн хэмжилт (үргэлжлэл)

Группийн газар болон барилгуудыг түүхэн өртгийн үндсэн дээр хэмжсэн бол дансны үнэ нь дараах байдалтай байхаар байна:

	2023	2022
Газар	2,613,998	2,613,998
Барилга	47,770,068	49,943,903
	50,384,066	52,557,901

10.3 Бүрэн элэгдсэн үндсэн хөрөнгө

	2023	2022
Өртөг	40,115,009	36,454,214

10.4 Ашиг, алдагдалаар болон бараа материалын өртгөөр хүлээн зөвшөөрсөн элэгдэл болон хорогдуулга:

	2023	2022
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	2,296,760	1,920,898
Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийн элэгдэл (Тодруулга 11)	983,636	831,016
Биет бус хөрөнгийн хорогдол (Тодруулга 13.1)	199,566	197,611
	3,479,962	2,949,525

Групп жилийн хугацаанд 9,163,067 мянган (2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр: 8,923,415 мянган) төгрөгийн элэгдлийн зардлыг бараа материалын өртөгт хүлээн зөвшөөрсөн.

11. Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгө

	2023	2022
Өртөг:		
01 дүгээр сарын 01	3,275,891	3,428,914
Нэмэгдсэн	2,361,658	234,433
Хасагдсан	(521,800)	(387,456)
12 дугаар сарын 31	5,115,749	3,275,891
Хуримтлагдсан элэгдэл:		
01 дүгээр сарын 01	2,544,167	2,100,607
Байгуулсан элэгдэл	983,636	831,016
Хасагдсан	(521,800)	(387,456)
12 дугаар сарын 31	3,006,003	2,544,167
Дансны үнэ:		
12 дугаар сарын 31	2,109,746	731,724

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

11. Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

11.1 Түрээслэгч талын түрээс

Групп нь дэлгүүр болон агуулахын талбайг түрээсэлдэг. Дундаж түрээсийн хугацаа 3 жил ба түрээсийн хөрөнгийг түрээсийн хугацааны эцэст худалдан авах сонголт түрээсийн гэрээнд тусгагдаагүй.

Групп нь түрээсийн 6 гэрээг СТОУС 16-аар хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн (2022 онд 4 түрээсийн гэрээ).

Түрээсийн өр төлбөрийн төлөвийг Тодруулга 16-аас харна уу.

i. Ашиглах эрхтэй хөрөнгө

	2023	2022
01 дүгээр сарын 01	731,724	1,328,307
Нэмэгдсэн	2,361,658	234,433
Хасагдсан	(521,800)	(387,456)
Тухайн жилийн элэгдэл	(983,636)	(831,016)
Хасагдсан элэгдэл	521,800	387,456
12 дугаар сарын 31	2,109,746	731,724

ii. Ашиг, алдагдалаар хүлээн зөвшөөрсөн дүн

	2023	2022
Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн элэгдэл	983,636	831,016
Түрээсийн өр төлбөрийн хүүгийн зардал (Тодруулга 28)	196,421	183,245
Богино хугацаат түрээсийн зардал (Тодруулга 25.4)	190,602	206,865

iii. Мөнгөн гүйлгээний тайланд хүлээн зөвшөөрсөн дүн

	2023	2022
Түрээсийн төлбөрт төлсөн мөнгөн дүн	965,391	931,813

11.2 Түрээслүүлэгч талын түрээс

2023 оны 12 дугаар сарын 31, болон 2022 оны байдлаар Групп түрээслүүлэгчийн хувьд цуцлагдах боломжгүй урт хугацааны үйл ажиллагааны түрээс байхгүй байна.

Групп нь холбогдох талуудтай 12 сарын хугацаатай, цуцлах боломжгүй үл хөдлөх хөрөнгийн түрээсийн гэрээтэй. Эдгээр түрээсийн гэрээнд түрээсийн гэрээг цуцлах саналыг түрээслэгч эсвэл түрээслүүлэгч гаргаагүй бол анхны түрээсийн хугацаа буюу 12 сараар сунгах сонголтыг багтаасан болно.

Түрээслэгч нь түрээсийн хугацаа дуусмагц барилгыг худалдан авах сонголтгүй. Группийн 2022 онд хүлээн зөвшөөрсөн түрээсийн орлого 304,289 мянган төгрөг (2022: 373,611 мянган төгрөг) байна.

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар цуцлагдах боломжгүй үйл ажиллагааны түрээсийн ирээдүйн хамгийн бага түрээсийн орлого дараах байдалтай байна.

	2023	2022
1 жилээс доош	332,937	274,382
1-ээс дээш 2-оос доош жил	-	-
2-оос дээш 3-аас доош жил	-	-
3-аас дээш 4-өөс доош жил	-	-
4-өөс дээш 5-аас доош жил	-	-
	332,937	274,382

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

12. Охин компани дахь хөрөнгө оруулалт

Охин компанийн нэр	Үндсэн үйл ажиллагаа	Үйл ажиллагаа явуулж буй улс	Группийн эзэмшлийн хувь	
			2023	2022
Говь Кашмер Европ	Гадаад худалдаа	Герман	100%	100%
Говь Кашмер Өвөр Монгол	Гадаад худалдаа	Хятад	100%	100%
Гоёо ХХК	Гадаад худалдаа	Монгол	100%	100%
Говь Кашмер Америк	Гадаад худалдаа	Америк	100%	100%
Говь Кашмер Их Британи	Гадаад худалдаа	Их Британи	100%	100%
Говь Кашмер Казакстан	Гадаад худалдаа	Казакстан	100%	-

* 2023 оны 8 дугаар сарын 23-ны өдөр Групп Казахстан Улсад 100 хувийн хөрөнгө оруулалттай шинэ охин компани болох Говь Кашмер Казахстан ХХК-ийг байгуулсан. 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Говь Кашмер Казахстан ХХК аливаа үйл ажиллагаа эхлээгүй байна.

Охин компаниудын санхүүгийн мэдээлэл

Охин компаниудын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн мэдээллийн хураангуй дараах байдалтай байна.

2023	Нийт хөрөнгө	Нийт өр төлбөр	Борлуулалтын орлого	Ашиг (алдагдал)
Говь Кашмер Европ	20,372,843	86,706,527	26,756,035	(10,228,996)
Говь Кашмер Өвөр Монгол	12,308,357	25,402,815	5,986,949	(3,983,329)
Гоёо ХХК	8,158,936	30,395	-	(605,747)
Говь Кашмер Америк	6,446,560	30,834,090	13,493,705	(5,492,583)
Говь Кашмер Их Британи	3,175,727	4,486,534	2,932,399	(1,242,291)

Охин компаниудын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн мэдээллийн хураангуй дараах байдалтай байна.

2022	Нийт хөрөнгө	Нийт өр төлбөр	Борлуулалтын орлого	Ашиг (алдагдал)
Говь Кашмер Европ	13,922,880	68,084,246	32,613,789	(12,079,847)
Говь Кашмер Өвөр Монгол	14,148,628	23,574,391	6,147,370	(3,613,415)
Гоёо ХХК	8,752,048	17,760	-	(139,132)
Говь Кашмер Америк	11,333,927	30,449,152	13,714,082	(5,433,793)
Говь Кашмер Их Британи	4,486,988	4,536,993	1,866,549	(50,517)

13. Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө

	2023	2022
Биет бус хөрөнгө	1,499,360	448,992
Түрээсийн дэлгүүрт байршуулсан барьцаа	152,121	590,477
Урьдчилгаа	6,279,477	547,826
	7,930,958	1,587,295

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

13. Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө (үргэлжлэл)

13.1 Биет бус хөрөнгө

	2023	2022
Өртөг:		
01 дүгээр сарын 01	1,613,485	1,381,356
Нэсэгдсэн	1,249,934	226,018
Үндсэн хөрөнгөөс ангилсан	-	6,929
Хасагдсан	(3,300)	(818)
12 дугаар сарын 31	2,860,119	1,613,485
Хуримтладсан хорогдол:		
01 дүгээр сарын 01	1,164,493	944,332
Хасагдсан	(3,300)	-
Тайлант жилийн хорогдол	199,566	197,611
Үндсэн хөрөнгөөс ангилсан	-	6,929
Гадаад валютын ханшийн хөрвүүлэлтийн хөдөлгөөн	-	15,621
12 дугаар сарын 31	1,360,759	1,164,493
Дансны үнэ:		
12 дугаар сарын 31	1,499,360	448,992

2023 онд биет бус хөрөнгө нь 1,286,490 мянган төгрөгийн нягтлан бодох бүртгэлийн программ хангамж (2022 онд 226,689 мянган төгрөг) болон 212,870 мянган төгрөгийн барааны тэмдэгт (2022 онд 222,303 мянган төгрөг)–ээс бүрдэж байна.

14. Дансны ба бусад өглөг

	2023	2022
Дансны өглөг*	6,130,757	13,906,484
Зэргэлдээ охин компанид төлөх төлбөр (Тодруулга 29.2)**	10,630,000	42,268
Таван Богд Холдингс ХХК-д төлөх урт хугацаат өглөгийн богино хугацаанд ногдох хэсэг (Тодруулга 18, 29.2)	13,642,760	-
Бусад холбоотой талд өгөх өглөг (Тодруулга 29.2)	703	5,315
Цалингийн өглөг	2,345,859	1,710,470
Бусад татварын өглөг (орлогын албан татварын өглөг ороогүй)	4,549,593	3,922,058
Ногдол ашгийн өглөг (Тодруулга 20)	166,406	166,686
Засгийн газрын буцалтгүй тусламж – Хойшлогдсон орлого (Тодруулга 27)***	1,175,415	-
Бусад өглөг	238,633	1,215,911
	38,880,126	20,969,192

* Дансны өглөг нь голчлон гадаадын болон дотоодын бэлтгэн нийлүүлэгчдэд өгөх өглөгөөс бүрдэх ба төлбөрийн нөхцөл нь 30-90 хоногийн хооронд байна. Групп санхүүгийн эрсдэлийн удирдлагын бодлогынхоо дагуу өр төлбөрийг гэрээний хугацааны дагуу төлдөг.

** Групп нь 2023 оны 8 дугаар сарын 01-ний өдөр өөрийн зэргэлдээ охин компани болох Таван Богд ХХК-тай 30 тэрбум төгрөгийн зээлийн шугамын 3 сарын хугацаатай, жилийн 15 хувийн хүүтэй гэрээ байгуулсан.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

14. Дансны ба бусад өглөг (үргэлжлэл)

** 2023 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдөр зээлийн шугамын гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, хугацааг 2024 оны 02 дугаар сарын 01 хүртэл сунгасан бол 2024 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдөр зээлийн гэрээнд дахин нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, хугацааг 2024 оны 5 дугаар сарын 01 хүртэл сунгасан.

*** Групп Засгийн газраас олгодог бага хүүтэй зээл хэлбэрээр олгосон буцалтгүй тусламжийг засгийн газрын буцалтгүй тусламж гэж хүлээн зөвшөөрсөн. Засгийн газрын буцалтгүй тусламжийг анх хүлээн зөвшөөрсөн зээлийн бодит үнэ цэнэ болон хүлээн авсан дүнгийн зөрүүгээр хэмжсэн. Групп нь хөнгөлөлтөөр нөхөхөөр төлөвлөж буй зардлыг хүүгийн зардлаар хүлээн зөвшөөрдөг тул хөнгөлөлтийг системчилсэн байдлаар ашиг, алдагдалд бүртгэсэн.

14.1 Гэрээний өр төлбөр

	2023	2022
Урьдчилан хүлээн авсан дүн - богино хугацааны өр төлбөрөөр харуулав	1,672,424	1,983,898
	1,672,424	1,983,898

2023 оны гэрээний өр төлбөрийг 2024 онд борлуулалтын орлогоор хүлээн зөвшөөрч, бүртгэгдэнэ.

15. Буцаах эрхтэй барааны өр төлбөр

	2023	2022
Борлуулалтын буцаалтаас үүссэн өр төлбөр	-	26,503
	-	26,503

2023 онд худалдан авагчийн борлуулалтын гэрээгээр бараагаа буцаах эрхтэй холбоотой буцаан олголт байхгүй.

16. Түрээсийн өр төлбөр

	2023	2022
Төлөгдөх хугацаагаар ангилбал:		
1 жилийн дотор	1,236,777	837,663
1-ээс дээш 2-оос доош жил	510,764	118,446
2-оос дээш 5-аас доош жил	1,209,592	-
	2,957,133	956,109
Хасах: Ирээдүйд хүлээн зөвшөөрөх хүү	(670,809)	(66,052)
	2,286,324	890,057
	2023	2022
Хугацаагаар нь ангиллаар харуулвал:		
Богино	964,376	777,988
Урт	1,321,948	112,069
	2,286,324	890,057

Групп түрээсийн өр төлбөртэй холбоотой ихээхэн хэмжээний хөрвөх чадварын эрсдэл хүлээдэггүй.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

17. Зээл

	2023	2022
<i>Богино хугацаат:</i>		
Богино хугацаат зээл	227,488,827	127,762,048
Хуримтлагдсан хүүгийн өглөг	5,070,687	2,091,569
Нийт богино хугацаат зээл	232,559,514	129,853,617
<i>Урт хугацаат:</i>		
Урт хугацаат зээл	9,830,059	95,686,234
Нийт урт хугацаат зээл	9,830,059	95,686,234
Нийт	242,389,573	225,539,851

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

17. Зээл (үргэлжлэл)

Зээлийн үлдэгдэлтэй зээлүүдийн нөхцөлүүд:

Зээлдүүлэгч	Валют	2023 Нэрлэсэн хүү (2022)	Дуусах хугацаа	Гадаад валют (мянган)	2023 оны 12 дугаар сарын 31				2022 оны 12 дугаар сарын 31		
					Нэрлэсэн үнэ	Бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн нөлөө	Дансны үнэ	Хүүгийн өглөг	Гадаад валют (мянган)	Дансны үнэ	Хүүгийн өглөг
Голомт банк (Хөнгөлөлттэй зээл) (i)	Төгрөг	11.00%	2025	-	13,333,333	209,569	13,123,764	36,164	-	20,000,000	54,247
Голомт банк (Зээлийн шугам) (i)	Төгрөг	15.65%	2024	-	48,950,000	-	48,950,000	83,760	-	-	12,012
Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банк (1А транч) (ii)	Ам.доллар	6.79%	2024	-	-	-	-	-	1,818	6,262,910	204,356
Европын сэргээн босголт хөгжлийн банк (1Б транч) (ii)	Ам.доллар	7.49%	2024	-	-	-	-	-	2,727	9,394,364	338,137
Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банк (2-р транч) (ii)	Ам.доллар	6.93%	2024	-	-	-	-	-	3,273	11,273,235	375,428
Хаан банк (Зээлийн шугам) (iii)	Төгрөг	12.60%	2025	-	6,500,000	-	6,500,000	8,334	-	-	-
Хаан банк (Хөнгөлөлттэй зээл) (iii)	Төгрөг	3.00%	2024	-	4,202,775	33,280	4,169,495	8,982	-	10,000,000	21,370
Хаан банк (Хөнгөлөлттэй зээл) (iii)	Төгрөг	5.00%	2024	-	10,000,000	247,199	9,752,801	35,616	-	-	-
Монгол Улсын Хөгжлийн банк (iv)	Төгрөг	16.34%	2023	-	-	-	-	-	-	42,900,000	255,754
Монгол Улсын Хөгжлийн банк (iv)	Төгрөг	16.34% 13.2%	2023	-	-	-	-	-	-	33,333,333	113,424
Хас банк (Зээлийн шугам) (v)	Төгрөг	(14.4%)	2023	-	-	-	-	-	-	9,566,000	201,904
Хас банк (Хөнгөлөлттэй зээл) (v)	Төгрөг	5.00%	2024	-	16,666,667	238,441	16,428,226	68,493	-	-	-
Ариг банк (Хөнгөлөлттэй зээл) (vi)	Төгрөг	5.00%	2024	-	14,500,000	450,200	14,049,800	59,589	-	-	-
Азийн хөгжлийн банк (АХБ) (vii)	Ам.доллар	3.89%+SOFR	2026	12,000	40,928,280	-	40,928,280	104,954	-	-	-
Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банк (viii)	Евро	4.25%	2027	8,000	30,333,280	-	30,333,280	1,475,377	8,000	29,352,160	162,864
Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банк (viii)	Евро	5.25%	2027	14,000	53,083,240	-	53,083,240	3,189,418	14,000	51,366,280	352,073
Нийт					238,497,575	1,178,689	237,318,886	5,070,687		223,448,282	2,091,569

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

17. Зээл (үргэлжлэл)

17.1 Зээлийн гэрээний хураангуй

- (i) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Голомт банкнаас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна.
- 2022 оны 5 дугаар сарын 02-ны өдөр Групп 36 сарын хугацаатай, жилийн 11%-ийн хүүтэй, урт хугацаат репо санхүүжилтийн хэлбэрээр 20 тэрбум төгрөгийн зээл авсан. 2023 онд нийт 6.7 тэрбум төгрөгийг үндсэн зээлийн хүүгийн хамт төлсөн.
 - Групп нь 2018 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдөр Голомт банктай Таван Богд Холдинг ХХК болон Улаанбаатар Гурил ХХК-тай хамтран 2 жилийн хугацаатай, нийт 90 тэрбум төгрөг буюу түүнтэй тэнцэх хэмжээний зээлийн хязгаартай олон валютын зээлийн шугамын гэрээг байгуулсан. Групп, Таван Богд Холдинг ХХК, Улаанбаатар Гурил ХХК-ийн эргэлтийн хөрөнгийн санхүүжилтийн зориулалттай жилийн төгрөгийн 16.8%, ам.долларын 8.4%-ийн хүүтэй. Группийн бараа материал, тоног төхөөрөмжийг зээлийн барьцаанд тавьсан. 2019 оны 3 дугаар сарын 03-ны өдөр гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, төгрөгийн зээлийн хүү жилийн 13.5%, ам.долларын зээлийн хүү жилийн 7.2 хувь болж өөрчлөгдсөн. Зээлийн гэрээг 24 сараар сунгасан. 2023 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдөр гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, төгрөгийн зээлийн хүүг 15.65%, ам.долларын зээлийг жилийн 11.05% болгож, 2024 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдрийг хүртэл 12 сараар сунгаж, зээлийн шугамын нийт хязгаар 50 тэрбум төгрөг болж буурсан.
- (ii) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Европын Сэргээн Босголт Хөгжлийн Банк (цаашид "ЕСБХ Банк")-наас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна:
- Групп 2017, 2018 онуудад төлбөрийн чадвар, эргэлтийн хөрөнгөө нэмэгдүүлэх зорилгоор ЕСБХБ-аас LIBOR+5.3 хувийн, LIBOR+6.0 хувийн хүүтэй 16 сая ам.долларын зээл авсан. Группийн барилга байгууламж, үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж, бараа материалыг зээлийн барьцаанд тавьсан.
 - 2021 оны 12 дугаар сарын 24-ний өдөр гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, LIBOR+5.3%, LIBOR+6%-ийн жилийн хүүг 1А транч, 1Б транч, 2-р транч тус бүрд 6.79%, 7.49%, 6.93% байхаар тогтоосон. Зээлийн гэрээний тогтмол хүүтэй нөхцөл нь 2022 оны 01 дүгээр сарын 18-ны өдрөөс хойш хэрэгжиж эхэлсэн бөгөөд 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар нийт 7.8 сая ам.долларын үндсэн төлбөрийг хүүгийн хамт хугацаанаас нь өмнө бүрэн төлсөн. Группийн барьцаанд байршуулсан барилга байгууламж, үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж, бараа материалыг зээлийн барьцаанаас 2024 оны 01 дүгээр сарын 10-ны өдөр сулласан.
- (iii) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Хаан банкнаас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна:
- Групп нь 2017 оны 5 дугаар сарын 25-ны өдөр Группийн эргэлтийн хөрөнгийн санхүүжилтэд зориулж Таван Богд Холдинг ХХК болон түүний охин компаниудтай хамтран Хаан банктай олон валюттай зээлийн шугамын гэрээг байгуулсан. 2022 оны 8 дугаар сарын 03-ны өдөр Хаан банктай байгуулсан зээлийн шугамын гэрээний хэмжээнд өөрчлөлт оруулсан. Зээлийн хязгаарыг 53 тэрбум төгрөг болгож, зээлийн хүүг 12.6% (45 тэрбумаас дээш зээлийн шугамд 15.6%), ам.долларын зээлийн хүүг 7 хувь болгон бууруулсан. 2023 оны 4 дүгээр сарын 05-ны өдөр зээлийн хязгаарыг 45 тэрбум төгрөг болгон өөрчилсөн. 2023 оны 9 дүгээр сарын 29-ний өдөр зээлийн хязгаарыг 45 тэрбум төгрөг байсныг 75 тэрбум төгрөг болгон өөрчилсөн. 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Говь ХК-ийн 78,011,250 ширхэг энгийн хувьцааг (2022: 47,200,000 ширхэг) энэхүү зээлийн шугамын барьцаанд Таван Богд Холдингс ХХК барьцаалсан байна.
 - 2022 оны 5 дугаар сарын 13-ны өдөр Групп нь "Ноос ноолуур, арьс ширний зээл"-ийн Засгийн газрын бодлогын хүрээнд түүхий эд болон эргэлтийн хөрөнгийг санхүүжүүлэх зорилгоор 10 тэрбум төгрөгийн жилийн 3 хувийн хүүтэй урт хугацаатай зээл авсан. 2023 онд нийт 5.8 тэрбум төгрөгийг үндсэн зээлийн хүүгийн хамт төлсөн.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

17. Зээл (үргэлжлэл)

17.1 Зээлийн гэрээний хураангуй (үргэлжлэл)

(iii) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Хаан банкнаас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна (үргэлжлэл):

- 2023 оны 6 дугаар сарын 28-ны өдөр Групп нь Хаан банкнаас "Ноос ноолуур бэлтгэх зээл"-ийн төрөөс баримтлах бодлогын хүрээнд түүхий эдийн зориулалтаар 10 тэрбум төгрөгийн богино хугацаатай, жилийн 5 хувийн хүүтэй зээл авсан.

(iv) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Монгол Улсын Хөгжлийн банкнаас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна:

- Групп 2019 оны 6 дугаар сарын 12-ны өдөр түүхий эд худалдан авах, эргэлтийн хөрөнгийг санхүүжүүлэх зорилгоор 24 сарын хугацаатай, жилийн 12%-ийн хүүтэй 42.9 тэрбум төгрөгийн зээл авсан. 2021 оны 7 дугаар сарын 05-ны өдөр зээлийн гэрээнд өөрчлөлт орж зээлийн хугацааг 2023 оны 6 дугаар сарын 14-ний өдөр хүртэл сунгасан.
- 2020 оны 5 дугаар сарын 22-ны өдөр Групп 12 сарын хугацаатай, жилийн 3%-ийн хүүтэй эргэлтийн хөрөнгийн зориулалтаар 40 тэрбум төгрөгийн зээл авсан. 2021 оны 7 дугаар сарын 05-ны өдөр зээлийн гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт орж зээлийн хүүг 11.5% болгон нэмэгдүүлж, зээлийн хугацааг 2022 оны 5 дугаар сарын 22-ны өдөр хүртэл сунгасан. Групп нь газар, барилга, тоног төхөөрөмж, тавилга эд хогшил, тээврийн хэрэгсэл, түүхий эд материал болон ирээдүйн мөнгөн орлогыг барьцаалсан.
- 2023 оны 7 дугаар сарын 07-ны өдөр Групп нь хоёр зээлийн үндсэн төлбөрөөс нийт 16.2 тэрбум төгрөгийг төлж, зээлийн гэрээнд өөрчлөлт оруулсан. Дээрх хоёр зээлийг жилийн 16.34%-ийн хүүтэй, 60 тэрбум төгрөгийн нэг зээл болгож, зээлийн хугацааг 2023 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдөр хүртэл сунгасан.
- 2023 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдөр Групп зээлийн үндсэн төлбөрийг хүүгийн хамт хугацаанаас нь өмнө бүрэн төлсөн.

(v) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Хас банкаас авсан зээл дараах байдалтай байна:

- 2021 оны 12 дугаар сарын 10-ны өдөр Групп, Таван Богд Холдингс ХХК болон Таван Богд Проперти ХХК нь Хас банкт 24 сарын хугацаатай, жилийн 13.2%-ийн хүүтэй 25 тэрбум төгрөгийн шугамын зээлийн гэрээг байгуулсан. 2022 оны 11 дүгээр сарын 08-ны өдөр шугамын зээлийн гэрээний хүү 2.4 нэгжээр нэмэгдэж 15.6% болсон. Энэхүү гэрээний нөхцөлүүд нь 2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр болсон. Дээд шатны хянагч этгээд нь зээлийн барьцаанд үл хөдлөх хөрөнгийн баталгаа, барьцааг өгсөн.
- Групп 2023 оны 4 дүгээр сарын 14-ний өдөр Засгийн газраас баримталж буй "Ноос ноолуур бэлтгэлийн зээл"-ийн хүрээнд дээрх зээлийг түүхий эдийн зориулалт бүхий 25 тэрбум төгрөгийн жилийн 5%-ийн хүүтэй богино хугацаатай зээл болгон өөрчлөн байгуулсан. 2023 онд нийт 8.3 тэрбум төгрөгийг үндсэн зээлийн хүүгийн хамт төлсөн байна.

(vi) 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Ариг банкнаас авсан зээл дараах байдалтай байна:

- 2023 оны 5 дугаар сарын 29-ний өдөр Групп нь "Ноос ноолуур бэлтгэлийн зээл"-ийг төрөөс баримтлах бодлогын хүрээнд түүхий эдийн зориулалтаар 14.5 тэрбум төгрөгийн богино хугацаатай, жилийн 5%-ийн хүүтэй зээл авсан. Группийн бараа материалыг зээлийн барьцаанд тавьсан. Дээд шатны хянагч этгээд нь Группийн нэрийн өмнөөс бэлэн мөнгөний баталгаа гаргаж, барьцаалсан.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

17. Зээл (үргэлжлэл)

17.1 Зээлийн гэрээний хураангуй (үргэлжлэл)

(vii) 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Азийн хөгжлийн банкнаас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна:

- Групп нь 2023 оны 11 дүгээр сарын 16-ны өдөр Азийн хөгжлийн банктай 36 сарын хугацаатай эргэлтийн хөрөнгийн санхүүжилт олгох зорилгоор 30 сая ам.долларын 3.89%+SOFR хүүтэй зээлийн гэрээ байгуулсан (А транч - 12 сая ам. доллар ба В транч - 18 сая ам. доллар).
- 2023 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдөр Групп 12 сая ам.долларын А транчийн зээлийг хүлээн авсан.

(viii) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банкнаас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна:

- 2020 оны 5 дугаар сарын 15-ны өдөр Групп Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банктай нийт 30 сая еврогийн зээлийн гэрээ байгуулсан. 2020 оны 5 дугаар сард Групп жилийн 5.25%-ийн хүүтэй 14 сая евро, 2020 оны 6 дугаар сард жилийн 4.25%-ийн хүүтэй 16 сая евро хүлээн авсан. 14 сая еврогийн зээлийн хугацаа 2027 оны 5 дугаар сарын 15-ны өдөр, 16 сая еврогийн зээлийн хугацаа анх олгосон өдрөөс хойш 12 сарын дараа төлөгдөх бөгөөд эргэн төлөлтийн дараа дахин олгох боломжтой.
- 2022 оны 3 дугаар сарын 14-ний өдөр зээлийн гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулж, "Facility A"-ын зээлийг 2027 оны 5 дугаар сард, 8 сая еврогийн "Facility B"-ын зээлийг 2027 оны 5 дугаар сард төлж дуусгахаар төлөвлөж байна. Группийн бараа материал, тоног төхөөрөмж, үл хөдлөх хөрөнгийг зээлийн барьцаанд тавьсан.
- 2023 оны 5 дугаар сарын 04-ний өдөр хүлээн авсан мэдэгдлийн дагуу Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банкны төлбөрийн системийн боломжгүй байдлаас үүдэн 2023 онд хүү болон хуваарьт эргэн төлөлт хийгдээгүй.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

17. Зээл (үргэлжлэл)

17.2 Санхүүжилтийн үйл ажиллагаанаас үүсэх өр төлбөрийг тохируулах нь

	Холбоотой этгээдээс бусад зээл (Тод. 17)	Холбоотой талуудаас авсан зээл (Тод. 17 ба 29)	Холбоотой талуудад төлөх бусад урт хугацаат өглөг (Тод. 14, 18, 29)	Түрээсийн өр төлбөр (Тод. 16)	Ногдол ашгийн өр төлбөр (Тод. 20)	Нийт
2023 оны 01 сарын 01	215,518,481	10,021,370	30,980,732	890,057	166,686	257,577,326
Авсан зээл	617,893,480	81,700,000	453,670,000	-	-	1,153,263,480
Төлсөн зээл	(616,114,613)	(70,997,225)	(443,040,000)	-	-	(1,130,151,838)
Төлсөн түрээсийн өр төлбөр	-	-	-	(965,391)	-	(965,391)
Төлсөн ногдол ашиг	-	-	-	-	(280)	(280)
Гадаад валютгийн ханшийн нөлөө	2,619,216	-	(304,986)	-	-	2,314,230
Бусад өөрчлөлт	-	-	-	2,361,658	-	2,361,658
Хөнгөлөлттэй зээлийн бодит үнэ цэнийн хэмжилт	(4,391,643)	(1,205,822)	-	-	-	(5,597,465)
Хөнгөлөлтийн чөлөөлөлт	3,493,433	925,343	-	-	-	4,418,776
Хүүгийн зардал	21,461,890	555,651	8,043,236	196,421	-	30,257,198
Төлсөн хүү	(18,565,899)	(524,089)	(8,043,236)	(196,421)	-	(27,329,645)
2023 оны 12 сарын 31	221,914,345	20,475,228	41,305,746	2,286,324	166,406	286,148,049

	Зээл, холбоотой талаас бусад (Тод. 17)	Холбоотой талаас авсан зээл (Тод. 17&29)	Холбоотой талаас авсан урт хугацаат зээл (Тод. 18&29)	Бондын өглөг	Түрээсийн өглөг (Тод. 16)	Ногдол ашгийн өглөг (Тод. 20)	Нийт
2022 оны 01 сарын 01	226,058,669	-	25,622,107	9,877,213	1,587,437	166,933	263,312,359
Авсан зээл	256,422,309	124,816,586	-	-	-	-	381,238,895
Шинээр гаргасан бонд	-	-	-	7,906,980	-	-	7,906,980
Төлсөн бонд	-	-	-	(17,765,164)	-	-	(17,765,164)
Төлсөн зээл	(281,772,927)	(114,816,586)	-	-	-	-	(396,589,513)
Төлсөн түрээсийн төлбөр	-	-	-	-	(931,813)	-	(931,813)
Төлсөн ногдол ашиг	-	-	-	-	-	(247)	(247)
Гадаад валютын ханшийн зөрүүний нөлөө	14,451,051	-	5,358,625	-	-	-	19,809,676
Бусад өөрчлөлт	-	-	-	(19,029)	234,433	-	215,404
Хүүгийн зардал	21,735,009	1,048,398	2,219,396	414,278	183,245	-	25,600,326
Төлсөн хүү	(21,375,630)	(1,027,028)	(2,219,396)	(414,278)	(183,245)	-	(25,219,577)
2022 оны 12 сарын 31	215,518,481	10,021,370	30,980,732	-	890,057	166,686	257,577,326

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

17. Зээл (үргэлжлэл)

17.3 Зээлийн шалгуур үзүүлэлтийн хангалт болон шалгуурын чөлөөлөлт

(а) Голомт банк (зээлийн шугам): Групп нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Голомт банкнаас авсан барьцаат зээлийн 48,950,000 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байсан. Тус зээлийг ирэх 1 жилийн хугацааны дотор төлөх хуваарьтай. Тус зээл нь улирал бүрийн эцэст эргэлтийн харьцаа 1.1-ээс хэтрэхгүй байх, санхүүгийн өр болон EBITDA харьцаа 13-аас хэтрэхгүй байх, нийт хөрөнгө өр төлбөрийн харьцаа 87 хувиас хэтрэхгүй байх зэрэг гэрээний санхүүгийн харьцааны нөхцөлүүдтэй.

Групп нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар дээрх санхүүгийн харьцааны үүргээ хангаагүй. Гэсэн хэдий ч, Группийн удирдлага 2023 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдөр Голомт банкнаас шалгуур үзүүлэлтүүдээс чөлөөлөх зөвшөөрөл хүлээн авсан ба шалгуур үзүүлэлтийн хангалтын нөхцөлийг 2024 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөр хүртэл хойшлуулсан. Үүний дагуу 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар тус зээлийг шаардсан үед эргэн төлөх нөхцөл үүсээгүй гэж үзсэн.

(б) Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банк (ПВ): Групп нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Олон Улсын Хөрөнгө Оруулалтын Банкнаас авсан барьцаат зээлийн 83,416,520 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй (2022: 80,898,440 мянган төгрөг) байсан. Тус зээлийг ирэх 4 жилийн хугацааны дотор хэсэгчлэн төлөх хуваарьтай. Тус зээл нь улирал бүрийн эцэст зээл хүүгийн харьцаа 2-оос хэтрэхгүй байх, санхүүгийн өр болон EBITDA харьцаа 5-аас хэтрэхгүй байх зэрэг гэрээний санхүүгийн харьцааны нөхцөлүүдтэй.

Групп нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар дээрх гэрээний санхүүгийн харьцааны үүргүүдээ хангаагүй бөгөөд Олон Улсын Хөрөнгө Оруулалтын Банкнаас 2024 оны 02 дугаар сарын 07-ны өдөр шалгуур үзүүлэлтүүдээс чөлөөлөх зөвшөөрөл хүлээн авсан. НББОУС 1-ийн дагуу тухайн зээлийг урт хугацаат өр төлбөрөөр ангилахын тулд Групп тайлагналын өдрөөр төлбөрийг хойшлуулах нөхцөлт бус эрхтэй байх ёстой. Олон Улсын Хөрөнгө Оруулалтын Банкнаас шалгуур үзүүлэлтүүдээс чөлөөлөх зөвшөөрлийг тайлагналын өдөр болох 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөс хойш хүлээн авсан тул тус зээлийг НББОУС 1-ийн дагуу нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд богино хугацаагаар ангилсан.

(в) Азийн хөгжлийн банк (АХБ): Групп нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Азийн Хөгжлийн Банкнаас авсан барьцаат зээлийн 40,928,280 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байсан. Тус зээлийг ирэх 3 жилийн хугацааны дотор хэсэгчлэн төлөх хуваарьтай. Тус зээл нь улирал бүрийн эцэст эргэлтийн харьцаа 1.1-ээс хэтрэхгүй байх, зээлийн хүүгийн хэмжээ 1.9-өөс багагүй байх болон санхүүгийн өр, EBITDA харьцаа 4-өөс хэтрэхгүй байх зэрэг гэрээний санхүүгийн харьцааны нөхцөлүүдтэй.

Групп нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар дээрх гэрээний санхүүгийн харьцааны үүргүүдээ хангаагүй бөгөөд Азийн Хөгжлийн Банкнаас шалгуур үзүүлэлтүүдээс чөлөөлөх зөвшөөрөл хүлээн аваагүй. Азийн Хөгжлийн Банкнаас шалгуур үзүүлэлтүүдээс чөлөөлөх зөвшөөрлийг тайлагналын өдрөөр хүлээн аваагүй тул тус зээлийг НББОУС 1-ийн дагуу нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд богино хугацаагаар ангилсан. Гэсэн хэдий ч, Групп 2024 оны 02 дугаар сард зээлийн 2 дугаар транч болон 18 сая ам.долларыг хүлээн авсан. Групп 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн аудитлагдсан санхүүгийн тайлан гарсаны дараа шалгуур үзүүлэлтүүдээс чөлөөлөх зөвшөөрлийг Азийн Хөгжлийн Банкнаас хүлээн авна гэсэн хүлээлттэй байна.

17.4 Барьцаа

Зээлийн барьцаанд Группийн бараа материал, үндсэн хөрөнгө, хувьцааг барьцаалсан. Дэлгэрэнгүйг 8, 10, 19-р тодруулгаас харна уу.

17.5 Хөнгөлөлттэй зээл

2023 онд Групп засгийн газрын буцалтгүй тусламжийн хүрээнд хөнгөлөлттэй хүүтэй зээлүүд авсан. Зах зээлийн хүүгээс доогуур хүүтэй зээлийг СТОУС 9-ийн дагуу анхлан хүлээн зөвшөөрч, дараа нь хэмждэг. Групп нь зах зээлийн хүүгээс доогуур хүүтэй зээлийг зах зээлтэй холбоотой хүүгээр хямдруулсан ирээдүйн хүлээгдэж буй мөнгөн гүйлгээний өнөөгийн үнэ цэнээр хэмжин бүртгэсэн.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

17. Зээл (үргэлжлэл)

17.5 Хөнгөлөлттэй зээл (үргэлжлэл)

Засгийн газрын буцалтгүй тусламжийг анх хүлээн зөвшөөрөх үеийн зээлийн бодит үнэ цэнэ ба хүлээн авсан дүнгийн зөрүүгээр хэмжсэн ба буцалтгүй тусламжийн шинж чанараас хамааран бүртгэсэн. Дэлгэрэнгүйг Тодруулга 14-өөс үзнэ үү.

18. Урт хугацаат өглөг

	2023	2022
Таван Богд Холдингс ХХК (Тодруулга 29.2)	17,032,986	30,980,732
Засгийн газрын тусламж – Хойшлогдсон орлого (Тодруулга 14)	3,274	-
Ток Ток ХХК	-	4,209
	17,036,260	30,984,941

Таван Богд Холдингс ХХК-аас жилийн 7.8 хувийн хүүтэй (өмнө нь жилийн 8 хувь байсан) урьдчилгаа авах нөхцөлийг 2021 оны 9 дүгээр сарын 01-ний өдөр өөрчилж, 2024 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр хүртэл сунгасан. 2022 оны 12 дугаар сарын 01-ний өдөр гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж хугацааг 2025 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр хүртэл сунгаж, хүүг 7.8 хувиар тогтоосон.

19. Хувьцаат капитал

	Хувьцааны тоо		Хувьцаат капитал	
	2023	2022	2023	2022
Эхний үлдэгдэл	780,112,500	780,112,500	780,113	780,113
Эцсийн үлдэгдэл	780,112,500	780,112,500	780,113	780,113

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр Группийн 780,112.5 мянган төгрөгийн хувьцаат капитал нь нэг бүр нь 1 төгрөгийн үнэтэй 780,112,500 ширхэг (2022 онд нэг бүр нь 1.00 төгрөгийн үнэтэй 780,112,500 ширхэг) зөвшөөрөгдсөн ба гаргасан хувьцаанаас бүрдэж байна.

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Говь ХК-ийн 78,011,250 ширхэг энгийн хувьцааг (2022: 47,200,000 ширхэг) 2019 оны 11 дүгээр сарын 18-ны өдөр Хаан банктай байгуулсан зээлийн шугамын зээлийн гэрээний барьцаанд Таван Богд Холдингс ХХК барьцаалсан.

20. Ногдол ашиг

	2023	2022
Эхний үлдэгдэл	166,686	166,933
Төлсөн ногдол ашиг	(280)	(247)
Эцсийн үлдэгдэл	166,406	166,686

2024 оны 01 дүгээр сарын 26-ны өдрийн Группийн Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 01 тоот тогтоолын дагуу 2023 оны ашгаас ногдол ашиг хуваарилаагүй. Мөн 2023 оны 02 дугаар сарын 03-ны өдрийн Группийн Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 02 тоот тогтоолын дагуу 2022 оны ашгаас ногдол ашиг хуваарилаагүй.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

21. Нэгж хувьцаанд ногдох алдагдал

Нэгж хувьцаанд ногдох суурь алдагдлыг энгийн хувьцаа эзэмшигчид ногдуулсан ба энгийн хувьцааны жигнэсэн дунджаар дараах байдалтай байна:

	2023	2022
Тайлант жилийн алдагдал	(6,767,958)	(6,997,610)
Энгийн хувьцааны жинлэсэн дундаж тоо	780,112,500	780,112,500
Нэгж хувьцаанд ногдох алдагдал (төгрөгөөр)	(8.68)	(8.97)

Нэгж хувьцаанд ногдох үндсэн алдагдлыг Группийн алдагдлыг тухайн жилийн эргэлтэд байгаа хувьцааны жигнэсэн дундаж тоонд хуваах замаар тооцно. Энгийн хувьцаанаас өөр үнэт цаас болон опцион байхгүй тул нэгж хувьцаанд ногдох ашгийг бууруулаагүй болно.

22. Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөц

	2023	2022
Эхний үлдэгдэл	44,568,540	48,870,401
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний татварын нөлөөлөл	-	(4,301,861)
Эцсийн үлдэгдэл	44,568,540	44,568,540

23. Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн нөөц

	2023	2022
Эхний үлдэгдэл	(11,436,010)	561,878
Гадаад дахь охин компанийн цэвэр хөрөнгийн хөрвүүлэлтийн ханшийн зөрүү	773,737	(11,997,888)
Эцсийн үлдэгдэл	(10,662,273)	(11,436,010)

24. Орлогын албан татварын зардал

	2023	2022
<i>Тайлант жилийн татвар:</i>		
Тайлант жилийн орлогын албан татварын зардал	1,511,216	3,649,946
<i>Хойшлогдсон татвар:</i>		
Тайлант жилд хүлээн зөвшөөрсөн хойшлогдсон татварын зардал (нөхөлт)	5,279,865	(6,648,928)
	6,791,081	(2,998,982)

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

24. Орлогын албан татварын зардал (үргэлжлэл)

24.1 Тайлант жилийн татвар

Тайлант жилийн татварын зардлыг санхүүгийн тайлангаарх цэвэр ашгаас тооцсон тохируулга:

	2023	2022
Татварын өмнөх ашиг / (алдагдал)	23,123	(9,996,592)
Хуулиар тогтоосон татварын 25%-аар тооцоолсон дүн	5,781	(2,499,148)
Хасагдахгүй зардлын нөлөөлөл	2,866,713	836,322
Татвар ногдохгүй орлогын нөлөөлөл	(107,548)	(186,577)
Тусгай хувь хэмжээгээр тооцсон татвар	70,602	50,639
Хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрөөгүй тайлант жилийн алдагдал	5,388,237	5,214,018
Өмнө нь хүлээн зөвшөөрөөгүй татвар ногдох түр зөрүүг хүлээн зөвшөөрсөн дүн	-	452,248
Өмнөх жилтэй холбоотой тооцооллын өөрчлөлт	-	(6,866,484)
Өмнө нь хүлээн зөвшөөрөөгүй татварын алдагдлыг хүлээн зөвшөөрсөн дүн	(2,332,160)	-
Өмнө нь хүлээн зөвшөөрсөн татварын алдагдлыг үл хүлээн зөвшөөрсөн дүн	899,456	-
Орлогын албан татварын зардал (өгөөж)	6,791,081	(2,998,982)

Монгол Улсын Аж Ахуйн Нэгжийн Орлогын Албан Татварын тухай хуульд зааснаар жилд 6 тэрбум төгрөг (2022 онд 6 тэрбум төгрөг) хүртэлх хэмжээний албан татвар ногдох орлогод 10 хувь (2022 онд 10%), 6 тэрбум төгрөгөөс дээш орлогод 25% (2022 онд 25%) татвар ногдуулна.

Монголын Татварын Алба 2020 оноос шинэчлэгдсэн багц хуулийг хэрэгжүүлж эхэлсэн ба НББОУС 12-т заасны дагуу хойшлогдсон татварын хөрөнгийн өр төлбөрийн түр зөрүүг тооцоолохдоо балансын аргыг ашиглана.

Групп нь 2023 оны тайлант жилийн хугацаанд 17,959,767 мянган төгрөгийн хуримтлагдсан татварын алдагдалтай байсан (2022 онд 27,288,407 мянган төгрөг). Татварын алдагдал нь 2020 оноос хуримтлагдсан ба ирээдүйн татвар ногдох орлогоос хасагдана. Үүнд хойшлогдсон татварын хөрөнгө тооцож бүртгэсэн. Татварын алдагдлыг ирээдүйн татвар ногдох орлогод дөрвөн жилийн хугацаанд шилжүүлж болох ба 2020 онд үүссэн татварын алдагдлыг 2024 он хүртэл шилжүүлэн тооцох боломжтой.

24.2 Орлогын албан татварын өр төлбөр

	2023	2022
Орлогын албан татварын авлага	-	-
Орлогын албан татварын өглөг	1,801,506	3,683,126
	1,801,506	3,683,126

	2023	2022
Эхний үлдэгдэл	3,683,126	111,894
Тайлант жилийн татварын зардал	1,511,216	3,649,946
Төлсөн татвар	(3,392,836)	(78,714)
Орлогын албан татварын өглөг	1,801,506	3,683,126

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

24. Орлогын албан татварын зардал (үргэлжлэл)

24.3 Хойшлогдсон татвар

Тайлант жил болон өмнөх жилүүдэд хүлээн зөвшөөрсөн хойшлогдсон татварын хөрөнгө ба өр төлбөр болон хөдөлгөөн дараах байдалтай байна:

2023	Эхний үлдэгдэл	Ашиг (алдагдлаар) бүртгэсэн дүн	Бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэсэн дүн	Эцсийн үлдэгдэл
<i>Хойшлогдсон татварын хөрөнгө (өр төлбөр):</i>				
Бараа материал	668,474	(550,166)	-	118,308
Зээл	6,226,781	(1,421,629)	-	4,805,152
Ашиглагдаагүй татварын алдагдал	7,984,228	(3,631,129)	-	4,353,099
	14,879,483	(5,602,924)	-	9,276,559
<i>Хойшлогдсон татварын хөрөнгө (өр төлбөр):</i>				
Санхүүгийн хөрөнгө	(3,745,918)	(6,605)	-	(3,752,523)
Үндсэн хөрөнгө	(4,460,916)	329,664	-	(4,131,252)
	(8,206,834)	323,059	-	(7,883,775)
Цэвэр дүн	6,672,649	(5,279,865)	-	1,392,784

2022	Эхний үлдэгдэл	Ашиг (алдагдлаар) бүртгэсэн дүн	Бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэсэн дүн	Эцсийн үлдэгдэл
<i>Хойшлогдсон татварын хөрөнгө (өр төлбөр):</i>				
Бараа материал	-	668,474	-	668,474
Зээл	457,173	5,769,608	-	6,226,781
Ашиглагдаагүй татварын алдагдал	4,177,604	3,806,624	-	7,984,228
	4,634,777	10,244,706	-	14,879,483
<i>Хойшлогдсон татварын хөрөнгө (өр төлбөр):</i>				
Санхүүгийн хөрөнгө	(126,784)	(3,619,134)	-	(3,745,918)
Үндсэн хөрөнгө	(182,411)	23,356	(4,301,861)	(4,460,916)
	(309,195)	(3,595,778)	(4,301,861)	(8,206,834)
Цэвэр дүн	4,325,582	6,648,928	(4,301,861)	6,672,649

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

25. Борлуулалтын орлого, өртөг, зардал

25.1 Борлуулалтын орлого

	2023	2022
Сүлжмэл бүтээгдэхүүн	159,501,977	125,508,836
Оёмол бүтээгдэхүүн	41,847,534	32,942,210
Нэхмэл бүтээгдэхүүн	44,428,954	30,182,595
Үйлчилгээний орлого	2,002,583	1,612,336
Бусад	6,433,419	3,181,632
Гутал	1,436,049	-
	255,650,516	193,427,609

25.2 Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг

	2023	2022
Сүлжмэл бүтээгдэхүүн	78,116,226	59,838,283
Оёмол бүтээгдэхүүн	21,782,380	17,799,533
Нэхмэл бүтээгдэхүүн	23,490,675	15,914,629
Үйлчилгээний өртөг	1,704,830	1,159,957
Бусад	5,190,498	3,054,429
Гутал	726,736	-
	131,011,345	97,766,831

25.3 Зардлын шинж чанараар

	2023	2022
Бараа материалын өөрчлөлт	8,469,488	8,672,912
Түүхий эд материал ба хангамжийн материал	94,393,507	53,873,855
Цалин ба түүнтэй холбоотой зардлууд	45,207,429	38,562,935
Элэгдэл ба хорогдол	12,643,029	11,872,940
Зар сурталчилгааны зардал	28,114,648	28,876,128
Хангамжийн зардал	2,138,826	2,043,652
Мэргэжлийн үйлчилгээний хөлс	9,254,644	5,866,382
Борлуулалтын идэвхижүүлэлтийн зардал	3,898,759	2,918,267
Тээврийн зардал	4,063,595	3,241,126
Бусад	16,154,021	17,744,517
Нийт борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг, борлуулалт ба маркетингийн зардал, ерөнхий удирдлагын зардал	224,337,946	173,672,714

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

25. Борлуулалтын орлого, өртөг, зардал (үргэлжлэл)

25.4 Борлуулалт ба түгээлтийн зардал

	2023	2022
Маркетинг ба зар сурталчилгааны зардал	28,114,648	28,876,128
Цалин ба түүнтэй холбоотой зардлууд	15,547,966	11,230,522
Мэргэжлийн үйлчилгээний хөлс	8,081,869	5,325,812
Харилцагчийн урамшууллын зардал	4,968,082	2,219,053
Тээврийн зардал	4,063,595	3,241,126
Борлуулалтын зардал	3,898,759	2,918,267
Элэгдэл ба хорогдлын зардал	2,122,065	1,818,572
Хангамжийн зардал	2,045,054	1,983,317
Бусад татвар	1,248,430	1,213,128
Томилолтын зардал	808,326	433,242
Менежментийн зардал	539,001	539,001
Хөдөлмөр хамгааллын зардал	446,997	396,996
Даатгалын зардал	445,889	243,022
Ашиглалтын зардал	387,825	361,341
Засвар үйлчилгээний зардал	227,432	262,832
Богино хугацаат болон бага үнийн дүнтэй зүйлсийн түрээс	190,602	206,865
Харилцаа холбооны зардал	130,399	120,015
Цэвэрлэгээ үйлчилгээ	107,355	115,363
Түлш, шатахууны зардал	76,971	70,969
Хүний нөөц ба бусад холбоотой зардлууд	37,468	32,880
Бусад зардал	104,628	159,033
	73,593,361	61,767,484

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

25.5 Ерөнхий удирдлагын зардал

	2023	2022
Цалин ба түүнтэй холбоотой зардлууд	10,033,083	7,350,466
Хөдөлмөр хамгааллын зардал	1,760,230	1,181,851
Элэгдэл ба хорогдлын зардал	1,357,897	1,130,953
Бусад татвар	1,252,887	522,299
Мэргэжлийн үйлчилгээний хөлс	1,172,775	540,570
Харуул, хамгаалалтын зардал	880,619	765,969
Томилолтын зардал	732,252	64,588
Засвар үйлчилгээний зардал	675,114	526,852
Хүний нөөц ба бусад холбоотой зардлууд	566,205	268,137
Ашиглалтын зардал	202,108	188,573
Түлш, шатахууны зардал	129,581	97,309
Хангамжийн зардал	93,772	60,335
Даатгалын зардал	83,664	65,489
Харилцаа холбооны зардал	78,597	70,024
Банкны үйлчилгээний шимтгэл	69,044	45,185
Бараа материалын үнэ цэнийн бууралт (буцаалт)	(166,906)	565,997
Бусад зардал	812,318	693,802
	19,733,240	14,138,399

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

26. Санхүүгийн орлого

	2023	2022
Хүүгийн орлого	229,734	29,261
	229,734	29,261

27. Бусад орлого, зардал

27.1 Бусад орлого

	2023	2022
Түрээс ба бусад орлого	583,510	1,162,425
Засгийн газрын хөнгөлөлт (Тодруулга 14)	4,418,776	-
	5,002,286	1,162,425

27.2 Бусад зардал

	2023	2022
Үндсэн хөрөнгө болон биет бус хөрөнгө данснаас хассаны гарз, цэвэр дүнгээр	(6,980)	(13,355)
	(6,980)	(13,355)

28. Санхүүгийн зардал

	2023	2022
Зээлийн хүүгийн зардал (Тодруулга 17.2)	22,017,541	22,783,434
Бусад өр төлбөрийн хүүгийн зардал (Тодруулга 17.2)	8,043,236	2,219,369
Хөнгөлөлттэй зээлийн дискаунтын нөлөө (Тодруулга 17.2 болон 17.5)	4,418,776	-
Түрээсийн өр төлбөрийн хүүгийн зардал (Тодруулга 11)	196,421	183,245
Бондын хүүгийн зардал	-	414,278
Түрээсийн өр төлбөрийн хүүгийн зардал	954,141	4,978,856
Бусад хүүгийн зардал	893,638	400,100
	36,523,753	30,979,282

29. Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ

29.1 Холбоотой талуудын үлдэгдэл

Холбоотой тал	Холбоо хамаарал
Хувьцаа эзэмшигчид	
Таван Богд Холдингс ХХК /хуучнаар	Дээд шатны хянагч этгээд
Таван Богд Трейд ХХК/	Хувьцаа эзэмшигч
Хиде Интер ХХК	Дээд шатны хянагч этгээдийн охин компаниуд
Зэргэлдээ охин компаниуд	Хараат, хамтарсан компаниуд, үндсэн удирдлагын
Бусад холбоотой талууд	багийн гишүүдийн хяналтан дор байдаг бусад холбоотой талууд

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

29. Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ (үргэлжлэл)

29.2 Холбоотой талуудын дансны үлдэгдэл

Тайлант хугацааны эцэст холбоотой талуудын үлдэгдэл дараах байдалтай байна:

	2023	2022
Холбоотой талуудаас авах авлага (Тодруулга 6)		
Бусад холбоотой талууд	129,632	17,222
Холбоотой талд өгөх өглөг /Богино хугацаат (Тодруулга 14)		
Дээд шатны хянагч этгээд	13,642,760	-
Зэргэлдээ охин компаниуд	10,630,000	42,268
Бусад холбоотой талууд	703	5,315
Холбоотой талд өгөх өглөг /Урт хугацаат/ (Тодруулга 18)		
Дээд шатны хянагч этгээд	17,032,986	30,980,732
Холбоотой талаас авсан зээл (Тодруулга 17)		
Бусад холбоотой талууд	20,475,228	10,025,578

Холбоотой талуудын дансны үлдэгдэлд барьцаагүй ба найдваргүй авлагын сан байгуулаагүй.

Холбоотой талд өгөх урт хугацаат өглөг нь Таван Богд Трейд ХХК-аас Гоёо ХХК-ийн хувьцааг зээлээр худалдан авсантай холбоотой. Дэлгэрэнгүйг Тодруулга 18-аас харна уу. Тус гэрээнд аливаа хөрөнгийг барьцаалаагүй.

29.3 Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ

Дараах ажил гүйлгээг Группийн толгой компани болох Таван Богд Холдингс ХХК-тай хийсэн байна:

	2023	2022
Дээд шатны хянагч компаниас авсан урьдчилгаа	200,750,000	-
Дээд шатны хянагч компаниас авсан урьдчилгааны төлбөр	200,750,000	-
Дээд шатны хянагч компанид өгсөн урьдчилгаа	18,950,000	-
Дээд шатны хянагч компанид өгсөн урьдчилгааны төлбөр	18,950,000	-
Дээд шатны хянагч компаниас авсан худалдан авалт	1,375,508	1,356,559
Дээд шатны хянагч компанид хийсэн борлуулалт	33,051	7,789
Дээд шатны хянагч компаниас авсан түрээсийн орлого	-	22,090
Дээд шатны хянагч компаниас авсан хүүгийн орлого	195,185	-
Дээд шатны хянагч компанид төлөх хүүгийн зардал	5,816,451	2,219,369
Дээд шатны хянагч компанид төлсөн хүүгийн зардал	5,816,451	2,219,369

Дараах ажил гүйлгээг Группийн нэгдсэн хяналтад байдаг бусад холбоотой талуудтай хийсэн байна:

	2023	2022
Бусад холбогдох этгээдээс авсан санхүүжилт (Тодруулга 17.2)	252,920,000	105,506,586
Бусад холбогдох этгээдээс авсан санхүүжилтийн эргэн төлөт (Тодруулга 17.2)	242,290,000	105,506,586
Бусад холбоотой талуудаас авсан худалдан авалт	1,776,029	1,202,395
Бусад холбоотой талаас авсан худалдан авалт	25,932	28,918
Бусад холбоотой талд хийсэн борлуулалт	251,554	134,599
Бусад холбоотой талаас авсан түрээсийн орлого	292,062	347,349
Бусад холбоотой талд төлөх хүүгийн зардал	2,226,785	853,494
Бусад холбоотой талд төлсөн хүүгийн зардал	2,226,785	853,494

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

29. Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ (үргэлжлэл)

29.3 Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ (үргэлжлэл)

Дараах ажил гүйлгээг толгой компанийн хараат компани болох ХААН банкттай хийсэн байна:

	2023	2022
Хаан банкнаас авсан санхүүжилт (Тодруулга 17.2)	81,700,000	19,310,000
Хаан банкнаас авсан санхүүжилтийн эргэн төлөлт (Тодруулга 17.2)	70,997,225	9,310,000
Хаан банкинд хийсэн борлуулалт	138,672	22,002
Хаан банкнаас худалдан авалт хийсэн	-	1,302,303
Хаан банкинд төлөх хүүгийн зардал	555,651	194,904
Хаан банкинд хүүгийн төлбөр төлөх	524,089	1,027,028

Бүх холбоотой талын гүйлгээ нь харилцан тохиролцсон нөхцөлөөр хийгдсэн.

29.4 Үндсэн удирдлагын цалин, урамшуулал

Группийн удирдлага болон удирдлагын багийн гишүүдийн үндсэн болон нэмэгдэл цалин дараах байдалтай байна. Үүнд:

	2023	2022
Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн гишүүдийн цалин урамшууллын нийт хэмжээ	223,885	195,413
Удирдлагын ажилтнуудын цалин урамшууллын нийт хэмжээ	2,119,517	1,566,703

30. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг

Харилцагчдын санхүүгийн хэрэгцээ, шаардлагыг хангахын тулд Групп нь аливаа санхүүгийн үүрэг болон болзошгүй өр төлбөр хүлээж болно. 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар (2022 онд байхгүй) Группд ямар нэг болзошгүй өр төлбөр, үүрэг үүсээгүй.

30.1 Болзошгүй өр төлбөр

Баталгаа нь тодорхой нөхцөлд холбоотой талын өмнөөс голдуу тендерийн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор төлбөр хийх үүргийг Групп ногдуулж үүснэ. Баталгаа нь болзошгүй өр төлбөр боловч зээлийн эрсдэлтэй ижил эрсдэлийг агуулдаг. Эдгээр гүйлгээний улмаас материаллаг алдагдал гарахгүй гэсэн хүлээлттэй байна.

30.2 Санхүүгийн үүрэг

Санхүүгийн үүрэг гэдэг нь Группийн зүгээс зээл олгох, зээлийн шугам нээх гэрээт үүргүүдийг хүлээснийг илэрхийлдэг. Ийм үүргүүд нь тогтсон дуусах хугацаа эсвэл цуцлах бусад төрлийн заалтуудтай байдаг. Зээл аваагүй байтал зээлийн гэрээний хугацаа дуусах магадлалтай тул гэрээнд заагдсан мөнгөн дүн нь ирээдүйн зээлийн мөнгөн урсгалыг илэрхийлэхгүй юм. Эдгээр гүйлгээний улмаас нөлөө бүхий алдагдал гарахгүй гэсэн хүлээлттэй байна.

30.3 Шүүхийн нэхэмжлэл

Группийн бизнесийн хэвийн үйл ажиллагааны явцад хэрэг маргааныг шүүхээр шийдвэрлүүлдэг ба шүүхийн нэхэмжлэл гаргах, нэхэмжлэлийг хэрхэн барагдуулах талаар тогтсон дотоод журам, туршлагатай. Групп нь аливаа нэхэмжлэлийн өөрийн санхүүгийн байдалд үзүүлж болох сөрөг нөлөөллөөс хамгаалахдаа мэргэжлийн хууль зүйн туслалцаа авах нь эрсдэлийг бууруулдаг гэж үздэг. Тайлант жилийн эцэст Группэд нөлөө бүхий үүрэг хүлээх шүүхийн нэхэмжлэл байхгүй байна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага

Оршил

Группийн эрсдэлийн удирдлагын санхүүгийн эрсдэлүүдийн салшгүй гол эрсдэлүүд бол зээлийн эрсдэл, хөрвөх чадварын эрсдэл, зах зээлийн эрсдэлүүд байдаг. Зах зээлийн эрсдэл нь хүүгийн түвшин, гадаад валютын ханш гэх мэт зах зээлийн хүчин зүйлсийн өөрчлөлтийн улмаас Группийн орлого болон санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнэ хэлбэлзэх эрсдэл юм.

Эрсдэлийн удирдлагын үндсэн зорилго нь эрсдэл/өгөөжийн харьцаатай уялдуулан бизнесийн сегментүүдэд хөрөнгө хуваарилах, тодорхойлох, хэмжих, хянах үйл явцаар Группийн эрсдэлд тохируулсан хөрөнгийн өгөөжийг нэмэгдүүлэх явдал юм. Эрсдэлийн удирдлагын энэхүү үйл явц нь Группийн тасралтгүй ашигт ажиллагаанд чухал ач холбогдолтой. Группийн ерөнхий үзэл баримтлал, чиглэлд нийцтэй удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх, оролцогчдын эрх үүргийг тодорхойлон эрсдэлийн удирдлагыг амжилттай хэрэгжүүлэх, хэрэгжилтэд мониторинг хийж, тасралтгүй сайжруулахад оршино.

Группийн эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо нь эрсдэлийг арилгах зорилготой бус харин эрсдэл ба өгөөжийн харьцааг оновчтой байлгах зорилготой. “Эрсдэлийн удирдлагын бодлого” нь Группийн хэмжээнд эрсдэлийн удирдлагын бүтцийг гаргах, хэрэгжүүлэх, хянах, дүн шинжилгээ хийх, байнга сайжруулахад чиглэсэн үндсэн ба зохион байгуулалтын арга хэмжээнүүдийн цогц хамрах хүрээг багтаадаг.

Группийн зорилтууд нь эрсдэлийн хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээнд нийцсэн байдаг. Эрсдэлийн удирдлагад стратегийн эрсдэл, нийцлийн эрсдэл, санхүүгийн эрсдэл, үйл ажиллагааны эрсдэл, давагдашгүй хүчин зүйлийн эрсдэл болон бусад цаг үеийн шинж чанартай тулгарах эрсдэлүүдийг багтаадаг. Групп нь ТУЗ-өөс тогтоосон эрсдэлийн удирдлагын бодлогын хүрээнд эрсдэлийн хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээнд нийцүүлэн улирал бүр хянах байдлаар эрсдэлийг удирддаг. Эдгээр хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээг Группийн бизнесийн стратеги, зах зээлийн нөхцөл байдал болон үйл ажиллагаандаа уялдуулан тогтоосон байдаг.

Эрсдэлийн удирдлагын бүтэц, зохион байгуулалт

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн зүгээс хамтын хяналт, эрсдэлийн засаглалын хариуцлагыг тодорхой хэрэгжүүлэх нь үндсэн зорилтуудын нэг гэдгийг хүлээн зөвшөөрдөг.

Эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо нь засаглал, хэрэгжүүлэлт гэсэн үндсэн хоёр түвшнээс бүрддэг. Компанид эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэгч нь ТУЗ, түүний дэргэдэх Эрсдэл, аудитын хороо байна. Эрсдэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэгч нь эрсдэлийн удирдлагын баг байх бөгөөд Гүйцэтгэх захирал багийн бүрэлдэхүүнийг “Эрсдэлийн удирдлагын бодлого”-д нийцүүлэн томилно.

Хамгаалалтын 1-р шугамд эрсдэлийг хариуцах нэгжийн удирдлага болон нийт ажилтнууд, 2-р шугамд Эрсдэлийн удирдлагын баг, 3-р шугамд Дотоод аудитын хэлтэс байна.

ТУЗ-ийн Эрсдэл Аудитын Хороо

ТУЗ-ийн Эрсдэл Аудит Хороо нь дотоод хяналт ба зохицуулалт болон хууль, эрх зүйн шаардлагын хэрэгжүүлж байгаа эсэхийг ТУЗ-д танилцуулж ажилладаг.

Дотоод аудит

Группийн эрсдэлийн удирдлагын үйл явцад Дотоод аудитын ажил үүргийг Эрсдэл Аудитын хорооноос өгсөн чиглэлийн дагуу ажилладаг. Группийн хэмжээнд нэвтрүүлэн хэрэгжүүлж буй бодлого дүрэм, журмуудын зохистой байдал хийгээд Групп эдгээрийг хэрхэн мөрдөж байгаад хяналт тавин үр дүнг ТУЗ-д тайлагнадаг.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

Тогтвортой хөгжлийн хэлтэс

Энэхүү хэлтэс нь Тогтвортой хөгжлийн 17 зорилгын хүрээнд байгууллагын үйл ажиллагаатай уялдах байгаль орчин, нийгэм, засаглалын (БОНЗ) шалгуур үзүүлэлтүүдийг тодорхойлж түүний хэрэгжилтийг хангах үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах, хянах зорилготой. Эрсдэлийн удирдлагын хэрэгжилтийг энэхүү хэлтэс удирдан зохион байгуулдаг. Үүнд:

1. Группийн хэмжээнд эрсдэлийн нэгдсэн бүртгэл үүсгэн, эрсдэлийн нарийвчилсан анализ үнэлгээ хийх, эрсдэл удирдах төлөвлөгөө боловсруулан, удирдлагыг шаардлагатай мэдээллээр хангах, эрсдэлийн соёлыг түгээн дэлгэрүүлэхээр зохион байгуулагдан ажилладаг.
2. Эрсдэлийн удирдлагын бодлого журмын дагуу тодорхой эрсдэл байж болзошгүй орчинг илрүүлэн, түүнийг удирдах/бууруулах арга хандлага боловсруулан саналыг эрсдэлийн удирдлагын багт танилцуулдаг.
3. Эрсдэлийн хариу арга хэмжээний болон үйл ажиллагааны тайланг Эрсдэл аудитын хороонд улирал бүр танилцуулан чиглэл аван ажилладаг.

Санхүүгийн эрсдэлийг бууруулах

Хүүгийн түвшний эрсдэл, гадаад валютын ханшийн өөрчлөлт, зээлийн эрсдэл болон ирээдүйн үйл ажиллагаанаас үүдэж болзошгүй эрсдэлийн хэмжээг мэдрэмжийн шинжилгээ хийн хянаж ажилладаг. Эрсдэлийг бууруулах зорилгоор тодорхой арга хэмжээг авдаг бөгөөд доор дэлгэрэнгүй тодруулав.

Эрсдэлийн хэт төвлөрөл

Төвлөрөл нь ижил төрлийн бизнесийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг, эсвэл нэгэн ижил газар зүйн бүсэд болон эдийн засгийн ойролцоо шинж чанартай бизнес эрхэлдэг хэд хэдэн харилцагчид улс төр, эдийн засаг болон бусад аливаа өөрчлөлт гарахад тэдгээрийн гэрээний үүргээ гүйцэтгэхэд ижил маягаар нөлөөлөхөөр байвал үүсдэг. Төвлөрөл нь тухайн нэгж салбарт болон газар зүйн байрлалд нөлөөлж буй нөхцөл байдалд Групп хэрхэн гүйцэтгэлээ хангах мэдрэмжийг илтгэнэ.

Эрсдэлийн хэт төвлөрлөөс зайлсхийх үүднээс Групп өөрийн бодлого, журамдаа олон төрлийн багцтай байх тодорхой удирдамжийг тусгасан байдаг. Тухайлбал, жижиглэнгийн борлуулалтыг онлайн болон дэлгүүрийн, захиалгын гэх сувгаар салган хөгжүүлэх, олон улсын өөр бүс нутгуудад салбар дэлгүүр нээх эсвэл маркетингийн оновчтой бодлого боловсруулах зэргээр үйл ажиллагааны төвлөрлийг хянаж удирдаг.

31.1 Зээлийн эрсдэлийн удирдлага

Зээлийн эрсдэл гэдэг нь гэрээ байгуулагч тал гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүйгээс Группэд санхүүгийн алдагдал үүсэх эрсдэл.

Зээлийн эрсдэлд өртөх байдал

Санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнэ нь зээлийн хамгийн их эрсдэлийг илэрхийлж байдаг. Группийн хамгийн их хүлээх зээлийн эрсдэлийг санхүүгийн хөрөнгө тус бүрийн дансны үнээр илэрхийлэв:

	2023	2022
Банк дахь харилцах данс	9,459,561	8,994,375
Түрээсийн дэлгүүрт байршуулсан барьцаа	152,121	590,477
Дансны ба бусад авлага*	6,672,251	1,924,834
	16,283,933	11,509,686

*2023 оны 1,358,657 мянган төгрөг, 2022 оны 1,394,152 мянган төгрөгийн татварын авлагын дүн дээрхи дүнд ороогүй болно.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.1 Зээлийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

Ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрсөн санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын хасалдуулга дараах байдалтай байна:

	2023	2022
Дансны болон бусад авлагын үнэ цэнийн бууралтын хасалдуулга	-	(3,478)
Дансны болон бусад авлагын үнэ цэнийн бууралтын хасалдуулгын буцаалт	9,266	52,942
	9,266	49,464

Тайлант өдөр дансны болон бусад авлагын зээлийн эрсдэлд өртөх дээд хэмжээ (татвараас бусад) газар зүйн бүс нутгаар дараах байдалтай байна:

	2023	2022
Дотоод	2,554,928	1,012,147
Гадаад	4,117,323	912,687
	6,672,251	1,924,834

Одоогийн байдлаар дотоодын зах зээл дээр зээлжих зэрэглэл тогтоох хараат бус үнэлгээний байгууллага байхгүй байна. Иймээс Группийн зүгээс удаан хугацаанд харилцсан, найдвартай харилцагчидтайгаа урьдчилан баталсан зээлийн дээд хэмжээний хүрээнд зээлээр борлуулалт хийх бодлогыг баримталдаг. Жил бүр борлуулалтын гэрээг харилцагчидтай байгуулж, шинэчлэн баталгаажуулж, гэрээний нөхцөлийн биелэлтэд байнгын хяналт тавьж ажилладаг.

Группийн санхүүгийн хөрөнгөтэй холбоотой зээлийн эрсдэлийн хүрээнд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ байхгүй. 2023 болон 2022 онд даатгуулсан эсвэл аккредитив гэрээгээр баталгаажуулсан дансны авлага байхгүй.

Группийн удирдлага харилцах дансны зээлийн эрсдэлийг бага байлгаж удирдах үүднээс зээлжих зэрэглэл өндөртэй дотоодын банк, санхүүгийн байгууллагуудад мөнгөө байршуулдаг. Удирдлага тэдгээрийн дефолт болох магадлалыг бага гэж үнэлж байгаа ба үнэ цэнийн бууралтын сан байгуулаагүй.

Групп дансны авлагын хүлээгдэж буй алдагдлыг тооцоолохдоо харилцагч тус бүрийн бие даасан нөхцөл байдлын үнэлгээ, эдийн засгийн нөхцөл байдал болон салбарын нөхцөл байдал зэрэгт тулгуурлан тооцоолсон. Эдгээр тохиолдолд тухайн харилцагчдын авлагын үлдэгдэл, хамтын ажиллагааны түүх болон зах зээлийн мэдэгдэж буй хүчин зүйлс дээр үндэслэсэн эсрэг талын одоогийн санхүүгийн байдал, боломжит хамгийн сайн баримт, нөхцөлийг үнэлэн дүгнэлт хийсэн. Групп нь харилцагч бүрд хүлээгдэж буй эргэн төлөгдөх дүнг бууруулсантай холбоотойгоор тусгайлан нөөцийг бүртгэсэн. Энэхүү тусгайлан хасагдуулгын тооцоолсон дүнд нөлөөлөхүйц аливаа өөрчлөлт гарвал түүнийг дахин тооцон үзэж тохируулдаг.

Групп нь харилцагч санхүүгийн хүнд байдалд орсон тухай мэдээлэл хүлээн авсан, авлагын эргэн төлөгдөх бодитой төлөв байхгүй үед, өөрөөр хэлбэл, эдгээр тохиолдолын аль нэг нь үүссэн буюу хариуцагч татан буугдсан, дампуурлын үе шатанд орсон, эсвэл борлуулалтын авлага нь арваас дээш жилийн насжилттай болсон тохиолдолд борлуулалтын авлагыг данснаас хасдаг.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.1 Зээлийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

Зээлийн эрсдэлд өртөх байдал, дансны болон бусад авлагын хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлын талаарх мэдээлэл дараах байдалтай байна:

2023 оны 12 сарын 31	Нийт дансны үнэ	Хасалдуулгын нөөц	Зээлийн алдагдал
Хугацаа хэтрээгүй, үнэ цэнийн бууралт үүсээгүй	6,595,239	-	0.00%
0-30 хоногийн хугацаа хэтэрсэн	-	-	0.00%
31-60 хоногийн хугацаа хэтэрсэн	-	-	0.00%
61-90 хоногийн хугацаа хэтэрсэн	-	-	0.00%
91 хоногоос дээш хугацаа хэтэрсэн	1,838,821	(1,761,809)	95.81%
	8,434,060	(1,761,809)	20.89%

2022 оны 12 сарын 31	Нийт дансны үнэ	Хасалдуулгын нөөц	Зээлийн алдагдал
Хугацаа хэтрээгүй, үнэ цэнийн бууралт үүсээгүй	1,913,329	-	0.00%
0-30 хоногийн хугацаа хэтэрсэн	5,442	-	0.00%
31-60 хоногийн хугацаа хэтэрсэн	559	-	0.00%
61-90 хоногийн хугацаа хэтэрсэн	8	-	0.00%
91 хоногоос дээш хугацаа хэтэрсэн	1,776,571	(1,771,075)	99.68%
	3,695,909	(1,771,075)	58.19%

Дансны болон бусад авлагын үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн хөдөлгөөн

Дансны болон бусад авлагын үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн хөдөлгөөн жилийн хугацаанд дараах байдалтай байна:

	2023	2022
01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	1,771,075	1,843,519
Авлагын алдагдалын хасалдуулга	-	3,478
Хасалдуулгын нөөцийн буцаалт	(9,266)	(52,942)
Данснаас хассан дүн	-	(22,980)
12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	1,761,809	1,771,075

Дансны авлагын үнэ цэнийн бууралтын мэдээллийг Тодруулга 6-аас харна уу.

Группийн удирдлага нь бусад авлагын эргэн төлөгдөх магадлалыг үнэлэхдээ авлагын түүхэн мэдээлэл, хугацаа хэтэрсэн авлагын мэдээлэл, одоогийн болон ирээдүйг таамагласан мэдээллийг харгалзан тохируулах байдлаар багцалсан болон тусгайлсан үнэлгээг хийдэг. Группийн удирдлагын хийсэн үнэлгээгээр бусад авлагад анх бүртгэлд тусгаснаас хойш нөлөө бүхий зээлийн эрсдэл үүсээгүй гэж үнэлсэн ба эрсдэлийн түвшин нь өндөр бус учир үнэ цэнийн бууралт бүртгээгүй болно.

Дансны авлагын нөхцөл байдлыг үндэслэн зээлийн үнэлгээг тогтмол хийдэг ба шаардлагатай гэж үзвэл төлбөрийн эрсдэлийг даатгуулдаг. Мөн Групп худалдан авагчаас дараагийн захиалгыг гүйцэтгэхээс өмнө үлдэгдэл төлбөрөө төлсөн байхыг шаарддаг.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.2 Хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлага

Хөрвөх чадварын эрсдэл гэдэг нь Групп өөрийн санхүүгийн өр төлбөрийг барагдуулах үүргээ биелүүлэхэд хүндрэлтэй болох эрсдэл юм. Групп нь хэвийн болон онцгой нөхцөлд их хэмжээний алдагдалд орохгүйгээр, Группийн нэр хүндэд хохирол учруулах эрсдэлийг бий болгохгүйгээр өр төлбөрөө гэрээний хугацаанд төлж барагдуулахад хүрэлцэхүйц хөрвөх чадварыг тогтмол хангаж байх ёстой гэдэг зарчмаар хөрвөх чадварыг удирдан зохицуулдаг.

Группийн ТУЗ нь хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлагыг хариуцдаг ба Группийн богино, дунд ба урт хугацааны санхүүжилт болон хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлагын шаардлагад нийцсэн хөрвөх чадварын бүтцийг бий болгох үүрэгтэй. Групп санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийн төлөгдөх хугацаа, банкнаас зээл авах чадавхи, зээлийн ашиглагдаагүй үлдэгдэл, мөнгөн урсгалын таамаглал болон гүйцэтгэлд үндэслэн хөрвөх чадварын эрсдэлийг удирддаг.

Хүснэгтэд Группийн үүсмэл бус санхүүгийн өр төлбөрийг гэрээгээр төлөх хугацаагаар нь ангилан тайлагнасан. Хүснэгтэн дэх мэдээлэл нь Группийн төлбөр төлөх шаардлагатай хамгийн эхний хугацаанд үндэслэсэн дискаунтлаагүй мөнгөн гүйлгээг харуулж байна. Энэхүү хүснэгтийн дүнгүүд нь үндсэн төлбөр болон хүүг агуулсан болно.

	Дуудахад эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй болон сараас бага	1-3 сар	3 сараас 1 жил хүртэл	1-5 жил	Нийт	Дансны үнэ
2023 оны 12 сарын 31						
Дансны болон бусад өглөг (урт хугацаат өглөг багтсан) *	8,754,777	12,221,818	18,703,249	17,417,889	57,097,733	51,366,793
Богино болон урт хугацааны зээл	79,057,909	30,405,374	48,900,870	124,704,197	283,068,350	242,389,573
Богино болон урт хугацаат түрээсийн өглөг	118,443	355,330	763,004	1,720,356	2,957,133	2,286,324
	87,931,129	42,982,522	68,367,123	143,842,442	343,123,216	296,042,690

	Дуудахад эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй болон сараас бага	1-3 сар	3 сараас 1 жил хүртэл	1-5 жил	Нийт	Дансны үнэ
2022 оны 12 сарын 31						
Дансны болон бусад өглөг (урт хугацаат өглөг багтсан) *	15,913,627	1,543,430	1,839,888	33,585,213	52,882,158	48,032,075
Богино болон урт хугацааны зээл	61,565,224	20,829,946	39,712,592	124,300,878	246,408,640	225,539,851
Богино болон урт хугацаат түрээсийн өглөг	93,446	186,891	557,326	118,446	956,109	890,057
	77,572,297	22,560,267	42,109,806	158,004,537	300,246,907	274,461,983

*2023 онд 4,549,593 мянган төгрөг, 2022 онд 3,922,058 мянган төгрөг төлөх татварыг оруулаагүй болно.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.3 Зах зээлийн эрсдэл

Зах зээлийн эрсдэл гэдэг нь зах зээлийн үнийн өөрчлөлт тухайлбал хүүгийн түвшин, гадаад валютын ханш өөрчлөгдсөнөөр Группийн ашиг эсвэл эзэмшиж буй санхүүгийн хэрэглүүрийн үнэлгээнд сөргөөр нөлөөлөх эрсдэл юм. Групп нь зээлийн хүүгийн эрсдэл, гадаад валютын эрсдэл гэсэн хоёр зах зээлийн эрсдэлд анхаарлаа хандуулдаг. Эдгээр эрсдэлийн зорилго, менежментийг доор авч үзнэ.

31.3.1 Зээлийн хүүгийн эрсдэлийн удирдлага

Групп тогтмол болон хувьсах хүүтэй зээлүүдтэй учраас зээлийн хүүгийн эрсдэлтэй байна. Мөнгөн гүйлгээний хүүгийн түвшний эрсдэл нь хувьсах хүүтэй зээлээс үүссэн ба бодит үнэ цэнийн хүүгийн түвшний эрсдэл нь тогтмол хүүтэй зээлээс үүсдэг. Энэхүү эрсдэлийг Групп тогтмол болон хувьсах хүүтэй зээлийн зохистой байдлыг хангах замаар удирддаг. Зээлийн хүүгийн эрсдэлийг удирдахдаа хейджинг хэрэглүүрийг ашигладаггүй.

Тайлант өдөр Группийн хүүтэй санхүүгийн хэрэглүүрийн хүүгийн байдал нь:

	2023	2022
Тогтмол хүүтэй хэрэглүүр		
Санхүүгийн хөрөнгө	-	-
Санхүүгийн өр төлбөр	(246,127,098)	(257,410,640)
Хувьсах хүүтэй хэрэглүүр		
Санхүүгийн хөрөнгө	-	-
Санхүүгийн өр төлбөр	(41,033,234)	-
	(285,984,917)	(257,410,640)

Зээлийн хүүгийн мэдрэмжийн шинжилгээ

Доор дурдсан мэдрэмжийн шинжилгээг тайлант хугацааны эцэст байгаа үүсмэл бус хэрэгслүүд дэх хүүгийн түвшний нөлөөллийг үндэслэн тодорхойлдог. Тайлант хугацаанд хувьсах хүүтэй хэрэглүүрийг тогтмол хүүтэй болгож өөрчилсөн буюу тайлант хугацааны эцэст хувьсах хүүтэй хэрэглүүр байхгүй тул зээлийн хүүгийн эрсдэл байхгүй гэж үзсэн. Гүйцэтгэх удирдлагын түвшинд хүүгийн түвшний эрсдэлийг үнэлэхдээ хүүгийн түвшний боломжит өөрчлөлтийг 50 пунктээр өснө/буурна гэж үзсэн.

Хэрэв бусад бүх хувьсах үзүүлэлт тогтмол байх үед хүүгийн түвшинг 50 пунктээр өсч/буурвал 2023 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх татварын өмнөх ашиг 205,166 мянган төгрөгөөр өснө/буурна (2022 онд тэг). 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Групп нь хувьсах хүүтэй өр төлбөргүй байсан.

31.3.2 Гадаад валютын эрсдэлийн удирдлага

Группд төгрөгөөс өөр валютаар үүссэн худалдан авалт болон төлбөртэй холбоотойгоор гадаад валютын ханшийн эрсдэл үүсдэг. Групп нь гадаад валютын эрсдэлийг гадаад валютын дериватив хэрэгслийг ашиглан хянадаггүй.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.3 Зах зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

31.3.2 Гадаад валютын эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

Группийн гадаад валютаар үүссэн санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийг тайлангийн өдрийн байдлаар төгрөгөөр үзүүлбэл дараах байдалтай байна:

2023 оны 12 сарын 31	Ам. доллар	Евро	Юань	Бусад
Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө	195,211	1,809,930	1,482,746	247,357
Дансны болон бусад авлага	957,665	2,853,995	1,412,036	9,053
Дансны болон бусад өглөг	(34,903,250)	(2,751,869)	(323,527)	(524,624)
Богино болон урт хугацааны зээл	(41,033,234)	(88,081,315)	-	-
Түрээсийн өр төлбөр	-	(1,631,568)	-	-
	(74,783,608)	(87,800,827)	2,571,255	(268,214)

2022 оны 12 сарын 31	Ам. доллар	Евро	Юань	Бусад
Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө	1,265,170	2,954,694	1,482,351	2,523,824
Дансны болон бусад авлага	48,494	263,079	1,579,473	27,764
Түрээсийн дэлгүүрт байршуулсан барьцаа	68,892	477,316	44,269	-
Дансны болон бусад өглөг	(11,541,073)	(5,546,470)	(215,039)	(399,351)
Богино болон урт хугацааны зээл	(27,848,430)	(81,233,377)	-	-
Түрээсийн өр төлбөр	(111,185)	(273,152)	-	-
	(38,118,132)	(83,357,910)	2,891,054	2,152,237

Тайлант жилийн туршид хэрэглэсэн валютын ханш:

(төгрөгөөр)	Дундаж ханш		Тайлангийн өдрөөрх ханш	
	2023	2022	2023	2022
Ам доллар	3,466	3,141	3,466	3,445
Евро	3,747	3,302	3,792	3,669
Юань	490	466	480	495

Гадаад валютын мэдрэмжийн шинжилгээ

Группийн гадаад валютын ажил гүйлгээ нь ихэнхдээ америк доллар, евро, юань, фунт болон иен (хамтад нь "Гадаад валют" гэх)-аар хийгддэг. Дээрх валютуудтай харьцах төгрөгийн ханш 10%-аар өсөх/буурах үеийн мэдрэмжийг доорх хүснэгтэд харуулав. Гүйцэтгэх удирдлагын түвшинд гадаад валютын эрсдэлийг үнэлэхдээ дээрх 10%-ийн мэдрэмжийг ашигладаг ба энэ нь гадаад валютын ханш дахь удирдлагын үнэлж буй боломжит өөрчлөлтийг илэрхийлнэ. Энэхүү мэдрэмжийн шинжилгээ нь зөвхөн гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн тайлант хугацааны эцэс дэх мөнгөн зүйлсэд гадаад валютын ханшийн 10%-ийн өөрчлөлтийн нөлөөллийг үзүүлсэн.

Нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн байдлаар төгрөгийн ханш 10%-иар чангарах нь татварын өмнөх ашгийг доор үзүүлсэн хэмжээгээр нэмэгдүүлнэ. Энэхүү шинжилгээнд бусад бүх хувьсах хүчин зүйлсийг тогтмол байна гэж үзсэн.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.3 Зах зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

31.3.2 Гадаад валютын эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

	2023 татварын өмнөх ашиг, (алдагдал)		2022 татварын өмнөх ашиг, (алдагдал)	
	Чангарах (10% өсөлт)	Сулрах (10% буурах)	Чангарах (10% өсөлт)	Сулрах (10% буурах)
Ам доллар	7,478,361	(7,478,361)	3,811,813	(3,811,813)
Евро	8,780,083	(8,780,083)	8,335,791	(8,335,791)
Юань	(257,126)	257,126	(289,105)	289,105
Бусад	26,821	(26,821)	(215,224)	215,224

Нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн байдлаар Группын эзэмшиж буй гадаад валюттай харьцах төгрөгийн ханш 10%-иар сулрах нь бусад бүх хувьсах хүчин зүйлсийг тогтмол байна гэж үзсэн тохиолдолд дээрхи мөнгөн тэмдэгтүүдэд дээр дурдсан дүнтэй тэнцүү боловч эсрэгээр нөлөөлнө.

31.4 Санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнэ

Групп нь үнэлгээний техникүүдийг ашиглан санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлох, толилуулахдаа дараах шатлалуудыг хэрэглэдэг. Үүнд:

Зэрэглэл 1: Ижил төрлийн хөрөнгө, өр төлбөрийн зах зээлийн жишиг үнэ дээр суурилна;

Зэрэглэл 2: Бодит үнэ цэнийн хэмжилтэнд мэдэгдэхүйц нөлөөтэй зах зээлийн хамгийн бага өгөгдлийг шууд болон шууд бус мэдээлэлд жишиж харьцуулах боломжгүй үнэлгээний арга;

Зэрэглэл 3: Бодит үнэ цэнийн хэмжилтэнд мэдэгдэхүйц нөлөөтэй зах зээлийн хамгийн бага өгөгдөлийг шууд болон шууд бус мэдээлэлд жишиж харьцуулах боломжгүй үнэлгээний арга;

Групп нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд бодит үнэ цэнээрээ тусгагдаагүй тэдгээр санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг дараах байдлаар тодорхойлсон.

(i) Бодит үнэ цэнэ нь дансны үнэтэйгээ ойролцоо санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрүүд

Нэг жилээс доош хугацаанд төлөгдөх болон нөхөгдөх санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүдийн бодит үнэ цэнэ нь тэдгээрийн дансны үнэтэйгээ ойролцоо гэж авч үзсэн.

(ii) Тогтмол хүүтэй санхүүгийн хэрэглүүр

Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэсэн тогтмол хүүтэй санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг анх хүлээн зөвшөөрч бүртгэх үеийн зах зээлийн хүү болон ижил төстэй санхүүгийн хэрэглүүрийн одоогийн хүүг харьцуулж тодорхойлдог.

Группийн санхүүгийн хэрэглүүр нь бусад хорогдуулсан өртгөөр бүртгэсэн санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрөөс бүрдэнэ.

Удирдлага нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тусгагдсан тэдгээр санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн дансны үнэ нь бодит үнэ цэнэтэй ойролцоо гэж үзэж байна.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.4 Санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнэ (үргэлжлэл)

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тусгагдсан санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ нь дараах байдалтай байна:

	2023		2022	
	Дансны үнэ	Бодит үнэ цэнэ	Дансны үнэ	Бодит үнэ цэнэ
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэсэн хөрөнгө				
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	9,491,111	9,491,111	9,034,919	9,034,919
Дансны болон бусад авлага	6,672,251	6,672,251	1,924,834	1,924,834
	16,163,362	16,163,362	10,959,753	10,959,753
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэсэн өр төлбөр				
Дансны болон бусад өглөг	33,155,118	33,155,118	17,047,134	17,047,134
Богино болон урт хугацаат зээл	242,389,573	242,389,573	225,539,851	225,539,851
Богино болон урт хугацаат түрээсийн өглөг	2,286,324	2,286,324	890,057	890,057
Бусад урт хугацаат өглөг	17,032,986	17,032,986	30,984,941	30,984,941
	294,864,001	294,864,001	274,461,983	274,461,983

32. Сегментийн мэдээлэл

Үйл ажиллагааны шийдвэр гаргагч Гүйцэтгэх захиралд нөөцийн хувиарлалт болон сегментийн үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийг үнэлэхдээ борлуулалтын төрөл дээр тулгуурладаг тул үйл ажиллагааны ерөнхий чиглэл болох “Дотоод борлуулалт” болон “Гадаад борлуулалт”-ын борлуулалтын орлого болон борлуулсан бүтээгдэхүүний өртгийн мэдээллийг бүтээгдэхүүний төрлөөр гаргаж цэвэр ашгийн маржины мэдээллийг тайлагнадаг.

Группийн удирдлага худалдан авагчдын төрөл, байршил, борлуулалтын хүргэлт болон төрөлд үндэслэн борлуулалтын орлогыг “Дотоод борлуулалт”, “Гадаад борлуулалт /бөөний/” болон “Гадаад борлуулалт /онлайн/” гэсэн үйл ажиллагааны 3 сегментээр бүтээгдэхүүний төрлөөр ангилж, удирдлагын шинжилгээ болон шийдвэр гаргалтдаа ашигладаг.

Дээрх сегментээр ангилсан борлуулалтын орлого болон борлуулсан бүтээгдэхүүний өртгөөс бусад орлого болон зардлыг сегментээр ангилж тайлагнадаггүй. Үүнтэй адилаар, Группийн гол удирдлагын зүгээс тогтмол хяналтыг хэрэгжүүлж байгаа боловч хөрөнгө болон өр төлбөрийг сегментээр ангилж тайлагнахгүй байхаар шийдвэрлэсэн байна.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

32. Сегментийн мэдээлэл

32.1 Сегментийн орлого ба ашиг

		Сегментийн орлого		Сегментийн ашиг	
		2023	2022	2023	2022
Дотоод борлуулалт	Сүлжмэл бүтээгдэхүүн	73,409,276	47,020,319	38,805,437	24,553,879
	Оёмол бүтээгдэхүүн	33,619,320	25,851,676	16,769,500	11,996,860
	Нэхмэл бүтээгдэхүүн	32,291,323	17,001,136	15,675,431	8,602,065
	Үйлчилгээний орлого	2,002,583	1,612,336	297,753	452,379
	Бусад	4,304,406	2,014,839	(52,857)	(473,011)
	Гутал	1,369,766	-	671,480	-
		146,996,674	93,500,306	72,166,744	45,132,172
Гадаад/бөөний борлуулалт	Сүлжмэл бүтээгдэхүүн	45,662,090	33,569,927	14,589,610	12,185,635
	Оёмол бүтээгдэхүүн	4,136,844	2,181,496	1,220,470	955,590
	Нэхмэл бүтээгдэхүүн	7,594,053	8,672,411	2,147,805	3,299,531
	Бусад	2,089,427	1,161,679	1,302,926	631,145
	Гутал	2,340	-	769	-
		59,484,754	45,585,513	19,261,580	17,071,901
Гадаад борлуулалт /онлайн/	Сүлжмэл бүтээгдэхүүн	40,430,611	44,918,591	27,990,704	28,931,039
	Оёмол бүтээгдэхүүн	4,091,370	4,909,037	2,075,184	2,190,227
	Нэхмэл бүтээгдэхүүн	4,543,578	4,509,048	3,115,043	2,366,370
	Бусад	39,586	5,114	(7,148)	(30,931)
	Гутал	63,943	-	37,064	-
		49,169,088	54,341,790	33,210,847	33,456,705
		255,650,516	193,427,609	124,639,171	95,660,778
Бусад орлого				5,002,286	1,162,425
Борлуулалт ба маркетингийн зардал				(73,593,361)	(61,767,484)
Ерөнхий ба удирдлагын зардал				(19,733,240)	(14,138,399)
Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт				9,266	49,464
Бусад зардал				(6,980)	(13,355)
Санхүүгийн орлого				229,734	29,261
Санхүүгийн зардал				(36,523,753)	(30,979,282)
Татварын өмнөх алдагдал				23,123	(9,996,592)

2023 болон 2022 оны Группийн орлогын 10% ба түүнээс дээш хувийг дангаараа бүрдүүлсэн харилцагч байгаагүй.

ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)

32. Сегментийн мэдээлэл

32.2 Газарзүйн мэдээлэл

Групп ноолууран бүтээгдэхүүнийг доорх газарзүйн байршил дахь худалдан авагчдад борлуулсан:

	Харилцагчийн орлого		Эргэлтийн бус хөрөнгө	
	2023	2022	2023	2022
Монгол улс	147,064,251	93,502,725	136,124,801	138,751,850
Ази, номхон далайн орнууд	29,763,886	33,298,349	78,937	44,269
Европын орнууд	59,945,974	50,408,791	3,081,221	726,782
Оросын Холбооны Улс	1,429,718	1,014,976	-	-
Хойд Америкийн улсууд	17,386,232	15,202,334	5,038	228,693
Австрали, Шинэ Зеланд	60,455	434	-	-
	255,650,516	193,427,609	139,289,997	139,751,594

Дээрх хүснэгт нь гадаад зах зээлд хийгдсэн борлуулалтыг борлуулалт хийгдсэн газарзүйн байршлаар үзүүлсэн бөгөөд мөн эргэлтийн бус хөрөнгийн байршин буй газар зүйн байршлаар харуулсан.

Эргэлтийн бус хөрөнгөнд хойшлогдсон татварын хөрөнгө багтаагүй болно.

33. Капиталын эрсдэлийн удирдлага

Групп тасралтгүй үйл ажиллагаа явуулах зорилгоор өөрийн капиталыг удирдахын зэрэгцээ хувьцаа эзэмшигчийн өгөөжийг өндөр түвшинд байлгахын тулд зээл болон өөрийн хөрөнгийн харьцааг оновчтой байлгахыг зорьдог.

Группийн капиталын бүтэц нь цэвэр зээл (зээлээс мөнгөн хөрөнгийг хассан) ба өөрийн хөрөнгөөс бүрдэх бөгөөд өөрийн хөрөнгө нь дүрмийн сан, нөөц ба хуримтлагдсан ашгаас тус тус бүрддэг.

34. Гэрээний үүрэг

Группд 2023 оны 12 сарын 31 болон 2022 оны байдлаар гэрээгээр хүлээсэн томоохон үүрэг байхгүй.

35. Тайлангийн дараах үйл явдал

Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2024 оны 01 дүгээр сарын 26-ны өдрийн 01 тоот тогтоолоор 2024 онд ногдол ашиг зарлахгүй шийдвэр гарсан.

Таван Богд Холдингс ХХК нь 2024 оны 3 дугаар сарын 15-ны өдрийн арилжаагаар Говь ХК-ийн хувьцаа эзэмшигч Хиде Интер ХХК-аас 257,437,125 ширхэг буюу 33.00%-ийн хувьцааг худалдан авсан. Дээрх арилжааны үр дүнд Таван Богд Холдингс ХХК нь Говь ХК-ийн 84.29%-ийг эзэмшигч болсон байна.

36. Тайлангийн орчуулга

Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг Англи хэл дээр мөн бэлтгэсэн болно. Монгол, Англи хувиудын хооронд утга, агуулгын зөрүү гарах тохиолдолд Англи хэл дээрхи хувилбарыг баримтална.